

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Lejtgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 348

Poznań, sobota dnia 1 sierpnia 1931

Rok XXVI

Zmiana kursu na Wilhelmstrasse

Nasz korespondent berliński (M. N.) pisze:

Nie mamy powodu do powątpiewań w upór niemiecki oraz zaślepienie niemieckiej opinii publicznej, ulegającej tak łatwo wpływom urzędu spraw zagranicznych za pośrednictwem usłużnej prasy, która, o ile chodzi o jakąś kampanię na popularny temat n. p. „biedy niemieckiej” lub „okrucieństw polskich”, zapomina o różnicach partyjnych i czerpie natchnienie z tego samego źródła. Musimy jednak stwierdzić, iż szereg doświadczeń z zakresu polityki zagranicznej podziało otrzewiająco tak na tutejszą opinię, jak na jej inspiratorów. Należy jednak ostrzec przed optymizmem z naszej strony. Wprawdzie w rozmowach paryskich, londyńskich i berlińskich, czy wreszcie przed trybunałem haskim Niemcy dostali dobitną lekcję polityki pogładowej, przy czym poruszono tematy takie, jak budowa pancerników, rozbrojenie, „Anschluss”, wreszcie podobno i „moratorium polityczne”. Nie wydaje się jednak, aby zwracając uwagę pp. Brüninga i Curtiusa na niewłaściwość „aktywnej polityki zagranicznej”, wyraźnie żądano zaprzestania prowokacji pod adresem Polski, jako przynajmniej tak groźnych dla pokoju europejskiego, jak budowa pancerników „B” i „C”. W każdym razie nie znać żadnej zmiany kursu — nawet przeciwnie, prasa bowiem stara się niektórymi wiadomościami (n. p. o przypadkowych przelotach nad granicą) denerwować czytelników, a mieszanie się w wewnętrzne sprawy polskie nie ustaje i Ukraińcy korzystają ze stałej reklamy zarówno opozycyjnej „Deutsche Tageszeitung”, jak i kanclerskiej „Germanji”.

Snując się intrzyg rewizyjnych, Niemcy liczyły na Rosję, Włochy, Węgry, Anglię i Stany Zjednoczone.

Jest rzeczą prawdopodobną, iż sympatie gen. von Hammersteina, naczelnego dowódcy Reichsheeru w stosunku do Woroszyłowa nie miały powodu do osłabnięcia i że czerwony sztab generalny nadal interesuje się wiedzą teoretyków niemieckich, oraz że ministerstwo Reichswahry korzysta z doświadczeń w dziedzinie broni traktatowo zakazanych, na terenie republiki Sowieckich. Równocześnie jednak toczą się rokowania francusko-rosyjskie w Paryżu, które mogą doprowadzić z czasem do zupełnie odmiennego, niż dzisiejsze ukształtowanie sił w Europie.

Włochy, mimo głośnych mów Mussoliniego i Grandiego, liczą się niewątpliwie i z rzeczywistościami w polityce zagranicznej, a taką byłoby niebezpieczeństwo granicy niemiecko-włoskiej, przecinającej Tyrol — liczą się też z potęgą finansową Francji. Stanowisko Grandiego wobec „Anschlusu” było dla Niemców przykrem rozczarowaniem, a mowa Scialoj w Hadze wywołała wprost konsternację i to niemal w przeddzień wyjazdu Brüninga i Curtiusa do Rzymu.

Podczas swej wizyty w listopadzie

Wznowienie pertraktacji finansowych francusko-angielskich

Ostateczna decyzja zapadnie dzisiaj w Paryżu

Paryż, 1. 8. (PAT.) Przybył tu delegat Banku Angielskiego Kindersley i odbył długą konferencję z gubernatorem Banku Francuskiego. Narada była poświęcona w dalszym ciągu badania projektu umowy, opracowanego podczas poprzedniego pobytu Kindersleya w Paryżu. Badano również warunki, w których mogłaby się odbywać szarmonizowana akcja banków emisyjnych Anglii, Francji i Stanów Zjednoczonych w kierunku normalizacji ruchu pieniężnego na głównych rynkach finansowych. Dalszy ciąg narad odbędzie się dzisiaj.

Paryż, 1. 8. (PAT.) Chwilowo zawieszono pertraktacje finansowe między Bankiem Angielskim i Bankiem Francuskim zostały wznowione wczoraj wieczór. W tym celu przybył ponownie do Paryża Robert Kindersley, wicedyrektor Banku Angielskiego i od-

był z dyr. Banku Francuskiego Moretem dłuższą konferencję, na której przedstawiciele tych 2 instytucji finansowych doszli do porozumienia co do zasad, na jakich Bank Francuski przychodzi z pomocą Bankowi Angielskiemu.

Porozumienie to, według oficjalnego komunikatu, ma stać się ostatecznym dopiero po naradzie z przedstawicielami głównych banków paryskich, zwołanej na dziś rano, do Banku Francuskiego. Nie ulega jednak żadnej wątpliwości, że zebrani zaakceptują warunki i że ostateczna umowa zostanie dziś podpisana. Kredyty, które otwarte zostaną Anglii, sięgają olbrzymiej sumy 50 000 milionów f. szt., na którą złoży się po połowie Bank Francuski i amerykański Federal Reserve Bank.

Choroba Brianda — chorobą polityczną?

Paryż, 1. 8. (Tel. wł.) W dzienniku „L'Ordre” ukazał się artykuł Burego rzucający niezwykle ciekawe światło na zakulisowe tajniki zagranicznej polityki Francji, w związku z powolnym usuwaniem Brianda od czynnej polityki zagranicznej przez premiera Lavalą.

Nawiązując do sporu francusko-włoskiego Bure podaje sensacyjne szczegóły rzekomo zaproponowanego Briandowi przez Mussoliniego w r. 1926 — porozumienia Włoch i Francji, skierowanego przeciw Niemcom.

Briand, według francuskiego dziennikarza, znakomitego znawcy stosunków i osobistego przyjaciela Mussoliniego — związany współpracą i przyjaźnią ze Stresemannem nie przyjął jakoby propozycji premiera włoskiego.

Dziś, kiedy z powodu choroby Brianda, o której miarodajne koła wyrażają się dość sceptycznie i niedowierzająco — ster francuskiej polityki zagranicznej objął faktycznie i wyłącznie Laval, istnieje możliwość nawiązania, ścisłego zblżenia francusko-włoskiego, zwłaszcza, że Mussolini miał oświadczyć Buremu, iż jest stanowczym przeciwnikiem Anschlussu.

Bure, w swym artykule zachęca Lavalą by jak najprędzej wyjechał do Rzymu i doszedł tam z Mussolinim i Włochami do bliższego porozumienia, co niewątpliwie wpłynęłoby w znaczącej mierze na ustalenie się i uspokojenie sytuacji politycznej w Europie.

Kłopoty magistratu m. Warszawy

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) Wczoraj odbyły się narady przedstawicieli Związków Pracowników Miejskich. Uchwalono rezolucję przeciwko akcji oszczędnościowej magistratu, oraz postanowiono magistratowi przedstawić szereg kontrpropozycji. Wrazie od-

powiedzi postanowiono przystąpić do strajku. (w)

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) Wczoraj około 250 pracowników miejskich otrzymało wypowiedzenie. W sekcji egzekucyjnej zredukowano około 60 osób, w inspekcji handlowej 40 i w wydziale finansowo-podatkowym 150. (w)

1930 roku podkreślał hr. Bethlen nawet w rozmowie z przedstawicielem „Kurjera Poznańskiego” tysiącletnią wspólną tradycję przyjaźni niemiecko-węgierskiej (!) oraz zachwalał politykę węgierską w stosunku do mniejszości niemieckiej. Podobno toczyły się też rozmowy na temat utworzenia jednolitego frontu rewizyjnego, a nawet obiegły pogłoski, iż Niemcy razem z Węgrami zażądają upoważnienia do wzmożnienia stanu liczebnego swych armij. Dzisiaj prasa niemiecka z przykrością stwierdza zblżenie francusko-węgierskie, mające podkład finansowy.

Stosunek wzajemny Niemiec i Anglii jest zjawiskiem niezmiernie złożonym. Anglija przeciwna jest zbyt wielkiemu wzmożeniu się potęgi francuskiej na kontynencie, równocześnie jednak pragnie zblżenia tych dwóch siadów, będąc finansowo zainteresowa-

nią w uchronieniu Niemiec od bankructwa. Londyńska City robiła interesy, pożyczając tanie pieniądze w Paryżu i odstępując je z zyskiem Berlinowi. Business ten kwitnął szczególnie od czasu wyborów jesiennych 1930, gdy kapitały francuskie zaczęły z Niemiec odplywać. Dzisiaj, gdy sytuacja Niemiec zagraża kapitałom umieszczonym tutaj jako angielskie, za które w rzeczywistości Londyn odpowiada przed Paryżem, starają się pp. Mac Donald i Henderson uratować je kosztem Francji.

Zręczny i wytrwały wysiłek propagandowy skierowały Niemcy na Stany Zjednoczone. Praca ta dała rezultaty, gdyż przygotowała teren pod akcję Hoovera. Zapomniano tu jednak, iż Wall Street nie jest już jedyną decydującą potęgą finansową świata i że Paryż ma obecnie wiele do powiedzenia. Stało się to oczywistam podczas dyskusji między

Paryżem a Waszyngtonem na temat planu Hoovera. Stimson i Mellon nie odgrywali w Paryżu i Londynie ról dyktatorskich, a w Berlinie, mimo germanofilskiego nastawienia tutejszej ambasady Stanów Zjednoczonych, doradzano ustępliwość w stosunku do Francji.

Tak to kampanja rewizyjna Niemiec prowadzona wspólnymi wysiłkami rządu i „Stahlhelmu”, doprowadziła do izolacji Niemiec na terenie międzynarodowym, a przyczyniła się wydatnie do obecnego kryzysu finansowego. O ile kanclerz Brüning przetrwa burzę plebiscytową, która pośrednio i jemu zagraża, to będzie on miał jeszcze niejedną sposobność zmienienia kursu polityki zagranicznej, nadanego przez pp. Treviranusa i von Bülowa. Szereg rozmów z mężami stanu państw, na których pomoc Niemcy ślepo liczyły, oraz zetknięcie się ze zdrowym rozsądkiem premiera Lavalą, podziałajną na Brüninga, człowieka o dużej inteligencji i zaletach, otrzewiająco i zachęca go do osobistego zajmowania się zagadnieniami, do których kamaryla „geheimratów” z Wilhelmstrasse nie dorosła.

„Biedne” Niemcy

Budżet Rzeszy i inne budżety publiczne w Niemczech w r. 1913, przed wojną, wynosiły razem 7 miliardów 250 milionów marek. Już w roku budżetowym 1925-26 budżety te podwoiły się, gdyż wynosiły razem 14 miliardów 478 milionów marek. W r. b. oblicza się je już na 22 miljardy marek. Znaczy to, że wydatki publiczne w Niemczech t. zw. zbiedniałych wskutek ciężarów wojennych potroiły się w porównaniu ze stanem przedwojennym, a wzrost stały i zdumiewająco wysoki wyraża się w tem, że od 1925-26 do 1931, czyli w sześciu latach wzrost wynosi 50 proc.

Objaśnienia przykładowego, jak wznoszą te wydatki, dostarczy może choćby dział opieki społecznej.

Budżet ubezpieczeń społecznych w r. 1913 wynosił 1 miliard 440 milionów marek, a w r. 1930 wynosił 7 miliardów 165 milionów marek (ponad 15 miliardów złotych na ten jeden cel rocznie), czyli 5 razy więcej niż przed wojną. To są same ubezpieczenia społeczne. Jeżeli się doda do tego inne cele opieki społecznej, jak zdrowotność, mieszkania, zaopatrzenia ofiar wojny, dochodzi się do 13 miliardów marek rocznie wydatków w tym jednym dziale.

Na te 13 miliardów marek rocznie w dziale opieki społecznej przypada około 2 miljardy 670 milionów ze składek robotników, 2 miljardy 370 milionów ze składek pracodawców, a resztę, w kwocie około 8 miliardów 100 milionów marek, płać budżety publiczne, czyli ogół opodatkowanych.

W ten sposób, w ciągu sześciu lat, od 1924 do 1930, Niemcy ze swych oszczędności wydały, jak obliczono, 75 miliardów marek (czyli ponad 150 miliardów złotych w 6-ciu latach) na opiekę społeczną.

Wydatki na opiekę społeczną są godne uznania. Ale na wydatki w takiej mierze inne państwa, nie wyłączając bardzo zamożnych, nie mogą sobie pozwolić. Mogą jednak, jak się okazuje, Niemcy. Dzieje się to w sposób bardzo prosty. Nie płać długów. Czyli wierzyteli ich muszą swej ludności odmawiać tego, co mają Niemcy, za pieniądze właśnie tych, którzy się ograniczają.

W taki uproszczony sposób Niemcy dużo wydają, żyją na wysokiej stopie społecznej, a równocześnie wyciągają rękę o amilowanie

W oczekiwaniu

Popierający obecny rząd „Kurjer Polski”, organ wielkiego przemysłu, nawiązując do zamierzonej zmiany administracyjnego podziału państwa, wyrażił zdziwienie, dlaczego opinia publiczna tak mało sprawą tą się interesuje. Wszak idzie tu nie o byle co, ale o zniesienie 5 województw i 30 do 40 powiatów. Dawniej jedna tylko sprawa z tej dziedziny, — że wymienimy choćby projekt przyłączenia do Pomorza okręgu bydgoskiego — wywoływała ogromne zainteresowanie, choć była mniej aktualna, niż obecnie. A teraz, w przededniu — jakby się zdawało — tak zasadniczych zmian, obchodzących nie tylko ogólnie, ale bezpośrednio całą ludność państwa, zainteresowanie temi sprawami jest niesłychanie małe. Wyjątek stanowi jedynie opinia Małopolski wschodniej, zaniepokojonej zniesieniem województw tarnopolskiego i stanisławowskiego, oraz pewne poruszenie we skazanych na zagładę powiatach zachodnich, ale i tutaj reakcja jest o wiele słabsza, niżby się należało spodziewać.

„Kurjer Polski” nie znajduje wyjaśnienia tego zjawiska i zapowiada dyskusję na swoich łamach w danej materii. Oczywiście powołane czynniki polityczne i społeczne zajmą stanowisko w tej sprawie. Stronictwo Narodowe nie spuszcza jej z oka i ogłosi w najbliższych dniach swój pogląd na projekty rządowe, a wtedy i prasa narodowa bliżej się niemi zajmie. Narazie pragniemy dać odpowiedź na pytanie, postawione przez organ prorządowy, ponieważ sięga ono głęboko w zbiorową psychikę społeczeństwa.

Obóz narodowy jeszcze w latach pomyślnej konjunktury, kiedy inni zajęci byli „radosną twórczością” i upajali się niezastuzonym przez siebie sukcesami, wskazywał na położenie gospodarcze, jako najważniejszy problem obecnych czasów. Po tej linii szła praca Klubu Narodowego w Sejmie i Senacie, ujmowana zwłaszcza w mowach profesorów Rybarskiego i Głabińskiego, w to zagadnienie wgrzyzła się głęboko myśl Romana Dmowskiego, wyrażona w jego ostatniej książce. Za temi wskazaniemi szła

prasa narodowa, szła polityka stronictwa naszego w całym kraju.

Zarówno potęgający się kryzys światowy, którego jaskrawymi objawami są bankructwo Niemiec i trudności finansowe Anglii, jak i nasze własne położenie gospodarcze i finansowe potwierdziły słuszność polityki obozu narodowego, a tem samem wykazały błędne nastawienie obozu rządzącego od samego początku jego rządów. Pomijając narazie wszystkie inne grzechy tego obozu w polityce zewnętrznej i wewnętrznej, nawet jego stosunek do prawa i moralności publicznej, wystarczy stwierdzić, że obóz ten przegrał na najważniejszym obecnie froncie: gospodarczym.

Wyrazem tej przegranej jest utrata zaufania w społeczeństwie, które obecnie nie ma już ochoty i cierpliwości zajmować się poszczególnymi zagadnieniami, ale oczekuje zasadniczej zmiany stosunków.

Ten stan oczekiwania jest powszechnym objawem zbiorowej psychiki społeczeństwa naszego w obecnej dobie. I dlatego społeczeństwo to tak mało stosunkowo interesuje się nietylko sprawą podziału administracyjnego, ale nawet zagadnieniem zmiany konstytucji. Ze nastrojów ten udzielił się także obozowi rządowemu, choć on oczywiście do tego się nie przyznaje, tego dowodzi właśnie zupełne zaniechanie przezeń kampanji konstytucyjnej. A przecież według głośno wypowiedzianych planów taktycznych tego obozu okres między sesjami sejmowemi miał być poświęcony wielkiej propagandzie na rzecz projektu konstytucyjnego B. B.!

Zamiast konstytucji przyszły redukcje i konferencje, które dokonywane gorączkowo i mechanicznie powiększają jeszcze chaos i trudności gospodarcze.

Tak chciało życie, silniejsze od „najsilniejszych” rządów. A że dobra polityka polega na przewidywaniu, zaś obóz obecnie rządzący nie umiał przewidywać, przeto społeczeństwo odwróciło się od niego i, nie zważając już na jego rozmaite plany i projekty, oczekuje istotnych zmian w naszych stosunkach politycznych. Zmiany te przyjąć muszą. M. K.

Frank —

funt szterlingów — marka

Bardzo ciekawe informacje o rokowaniach finansowych, które toczyły się ostatnio między Bankiem Francuskim a Bankiem Angielskim, podaje „Matin”. Pismo to zastanawia się dlaczego Anglicy zerwali rokowania, które miały nie tylko wzmocnić pozycję funta szterlingów, ale jednocześnie ułatwić Anglikom niewycofywanie kredytów krótkoterminowych z Niemiec. „Matin” twierdzi, że odegrały tu główną rolę czynniki prestiżowe. Dla niektórych finansistów i polityków angielskich uciekanie się o pomoc finansową do Francji wydaje się szczególnie upokorzące. Finansiści ci woleliby, aby pomoc Banku Francuskiego przybrała charakter dyskretnych codziennych dobrych usług. Zdaniem jednak „Matina”, sytuacja Anglii zasła tak daleko, że jedynie wyraźne otwarte kredyty, który mogłyby ulec konsolidacji, przyniosłyby korzyść Bankowi Angielskiemu.

W Paryżu wylaniają się w tej kwestii dwie tezy. Jedna twierdzi, że lepszy jest zasiłek Londynu, a za jego pośrednictwem Niemcy, gdyż w ten sposób uzyskuje się drugi podpis bardzo cenny, gdy chodzi o angażowanie się w sprawie niemieckiej.

Druga teza dowodzi, że rynek londyński jest już przesycony kredytami francuskimi i że należałoby szukać innych kanałów, ażeby podtrzymać markę. Zwolennicy tej tezy twierdzą, że tradycyjnej solidarności z funtem szterlingów nie należy posuwać zbyt daleko. Według tej doktryny, jest rzeczą absurdalną, aby kapitał francuski angażował się w sprawy finansowe Europy środkowej za pośrednictwem innych krajów, gdyż w ten sposób nie uzyskuje ani znacznych zysków finansowych, które zabierają pośrednicy, ani korzyści politycznych, gdyż Niemcy otrzymując te pieniądze od innych banków nie chcą zobowiązać się do niczego wobec Francji.

„Matin” twierdzi, że są to jedynie najważniejsze zagadnienia finansowe, które wysuwa skomplikowana chwila obecna.

Odprawa Francji

Paryski „Temps”, pisząc o oświadczeniach p. Mac Donałda w Berlinie, czyni między innymi taką uwagę:

„Odpowiadając na pytanie, postawione mu w sprawie rewizji traktatów, premier angielski, przypomniał sobie bez wątpienia tych, którzy prowadzą obecnie w Anglii równie żywą, jak szkolną kampanję w tej sprawie, oświadczył, że należy odczekać, aż obecne rokowania postąpią, że niewątpliwie nastąpią dalsze spotkania między meżami stanu i że sprawa ta nie jest zamknięta. Czy należy przez to uważać, że projekty kolejnych konferencji, o których wiele mówiono w ostatnich czasach miały przygotować drogę dla ewentualnej rewizji traktatów? W takim wypadku mielibyśmy poważne powody do nieufności, gdyż nie ulega wątpliwości, iż pośrednie, czy bezpośrednio postawienie zagadnienia rewizji traktatów oznaczałoby nieuniknione wywołanie tak namiętnych sporów, że polityka pokoju, która musi być wzmocniona, prawdopodobnie nie wytrzymałaby takiego naporu. Wszystko to, czego można się spodziewać po metodzie bezpośrednich spotkań między odpowiedzialnymi ministrami, byłoby zachwiane”.

Jest to wyraźna odpowiedź Francji na próby wznowienia kampanji, która przyczyniła się w walnie do obecnego kryzysu gospodarczego w Europie, będąc głównym powodem zaniku zaufania.

Pokojowe Niemcy Brüninga

Pospolicie się mówi w kołach tych polityków w różnych krajach, którzy stale uniewinniają ze wszystkiego Niemcy, że są tam różne prądy, ale przeciw Strsemann był za pojednaniem, a podobnie teraz kanclerz Brüning.

Nie od rzeczy będzie przytoczyć słowa p. Bernusa w „Le Journal des Debats” paryskim nr. 201:

„Wszakże to pod rządami oględnego p. Brüninga, czyli Strsemanna nr. 2, z którego chce się robić jakby bohatera pokoju, Reichstag zgłosił żądania Eupen i Malmedy, co było podarciem w strzępy układów w Locarno o nienaruszalności granic zachod. Za jego czasów prez. Hindenburg, podobnie jak znany z łagodności p. Wirth i wie-

lu innych, żądali zniesienia postanowień o demilitaryzacji Nadrenji, co również było podważeniem układów w Locarno. Za jego czasów Stahlhelm urządził coraz to bardziej napastliwe demonstracje. Za jego czasów uchwalano kredyty na pancerniki, a Reichwehra w dalszym ciągu gwałciła postanowienia traktatu wersalskiego. Za jego czasów potajemnie przygotowano i zastosowano projekt unii celnej z Austrią. Za jego czasów sojusz z Sowiekami został odnowiony i t. d.

„I temu właśnie rządowi, który pokrywa swą powagą wszystkie te działania, prowadzące do wojny, oraz który bezpośrednio niektóre z nich podjął ma Francja dać swe złoto z zamkniętymi oczyma, przyczem nie przyznaje się jej prawa przedstawienia najdrobniejszego warunku, chociaż zdarzenia najświeższe i niesporne dowodzą, że w chwili bliższej a naszą pomoc rząd ten wcale się nie wyrzekł swych zamiarów zmiany granic.

„W dziwnie żyjemy dobie: daje się zażyć tym, którzy stwarzają zamieszki, dolegające wszystkim, a naciera się na tych, od których żąda się nowych poświęceń na rzecz kraju, nie chcącego się poprawić, choć on jest za całe to zło odpowiedzialny”.

Rozdwojenie polityki niemieckiej, która ukazuje czasem oblicze pokojowe, a równocześnie działa bez przerwy w sposób, przygotowujący wojnę i zabory, nie ujdzie uwagi ludzi myślących w świecie.

Konserwatystom do pamiętnika

O sielskich stosunkach, jakie panują w „sanacji”, świadczy choćby atak tutejszego organu „sanacji” radykalnej na ziemian „współpracujących” z rządem. W artykule „Hieny” pisze mianowicie „Goniec Wielkopolski”:

„Ze ziemianie, z małymi wyjątkami, nigdy nie grzeszyli w rozum polityczny i społeczny, to dla nas nie jest żadną nowością. Jednakże po tylu doświadczeniach można było tego rozumu nieco się nauczyć. Niestety — samolubstwo, strusie unikanie rzeczywistości i dążenie do bez troskości — jest nadal cechą obszarników-kapitalistów, którzy swój stosunek do państwa a ściślej do rządu pojmują jednostronnie. Rząd popiera ich, o ile jest silny i władza pięścią, o ile pięścią tą zapewnia bezpieczeństwo i całość ich stanu posiadania i na rzecz ich stanu świadczy. Rząd niech daje kredyty, wypłaca premje za to, że oni coś z kraju wywożą i zgarną jeszcze za to gotówkę do kieszeni, niech nie stosuje reformy rolnej z całą zawziętością, jeśli jej nie może zupełnie zaniechać, niech daje ich ludziom stanowiska w dyplomacji, administracji itp.

„Ale o tem, by rządowi pójść na rękę i bez żadnego przeciw ryzyka zmobilizować do akcji czynnej swe kapitały dla celów, z których przede wszystkim i oni sami będą mieli wiele korzyści — słycać mało, bardzo mało. W takich razach panowie Polacy — „kapitałści zagraniczni” wola być gorsi od Żyda i umieją stawiać żądania. Są „kupcami”. Żądania ich są nie tyle programowe, co stanowe. A ciągle przytem lubią powoływać się na jakieś zasługi. Ano — wybory, a no tworzenie „popierających rząd” jakichś legionów mocarstwowych, na co łożą fundusze ze szkatuły Wierzbickich — Fudakowskich i Radziwiłła, „jaśnie oświeconego księcia pana”.

„O ile więc nad takim „zastugami” społeczeństwem gładko przechodzi do porządku dziennego, o tyle nie będzie mogło przejść spokojnie nad taką „współpracą” z rządem, kiedy to od rządu jedną ręką żąda się świadczeń i umiejętności utrzymania w kraju spokoju, a ręką drugą spokój się burzy”.

Nie można powiedzieć, aby „sanacja” była wdzięczna konserwatystom za ich pełną samozaparcia politykę od r. 1926.

Przedawnienie podatkowe

Nieuniknione są wypadki, że przy wymiarze danin publicznych władza wymiarowa któregoś podatnika pomina, albo podatek wymierzyła mu za nisko. Z drugiej strony zdarza się nieraz, że wymierzone już podatki nie zostały uiszczone względnie ściągnięte w odpowiednim czasie.

Ponieważ wymiar podatku i jego uiszczenie powinno zasadniczo nie odbiegać od czasu, z jakiego pochodzi podstawa wymiaru, dlatego interesującym będzie zbadanie przepisów prawnych, regulujących tak zwane prze-

Pijcie zdrowotne

Piwo Grodziskie

d.w. 677

dawnienie prawa wymiaru i przedawnienie prawa poboru podatków.

Zgóry zaznaczyć trzeba, że nie posiadamy dotychczas odrębnej ordynacji podatkowej, a przeszloroczny jej projekt, opracowany przez ministerstwo skarbu, z powodu sprzeciwu izb przemysłowo-handlowych i organizacji gospodarczych nie został wniesiony do Sejmu. Sprawę przedawnienia regulują zatem poszczególne ustawy podatkowe, względnie przepisy po bitych państwach zaborczych.

Ustaw o państwowym podatku przemysłowym podobnie jak ustawa o państwowym podatku dochodowym zawierają jednakże tylko przepisy odnośnie prawa władz do dokonania dodatkowych wymiarów w tych wypadkach, gdy we właściwym czasie wymiaru nie dokonano lub dokonano go w stopniu za niskim, zakreślając czasokres pięcioletni do takich wymiarów (art. 84 ust. o pod. przem. i art. 85 ust. o podatku doch.), po upływie którego prawo to bezpowrotnie upada. Natomiast nie zawierają te ustawy przepisów o przedawnieniu prawa władz skarbowych do ściągania podatku wymierzonego, jeżeli go nie zapłacono w terminie. Przepisy takie jednak znajdują się w ustawie z 18 czerwca 1840 r. (zb. ust. pr. str. 140 i w ustawie o daninach komunalnych z 14 czerwca 1893 (zb. ust. pr. str. 152), gdzie w § 8 względnie 88 powiedziano, że wymierzone podatki (bezpośrednie i pośrednie, państwowe i komunalne) przedawniają się w ciągu 4 lat, licząc od upływu tego roku, w którym przypadła ich termin płatności. Warunkiem przedawnienia jest wszakże, ażeby w ciągu tych 4 lat odnośna władza ani o zapłacie się nie upominała, ani egzekucji nie wrazała, ani też nie udzieliła odroczenia płatności, inaczej termin przedawnienia się przerywa. W bitych dzielnicach austriackiej istnieje podobna ustawa z 18 marca 1879 (Dz. U. nr. 31) z tą tylko różnicą, że czasokres przedawnienia wynosi tam nie 4, lecz 6 lat.

Jerzy Nikodem.

Przeszło 400 milionów oszczędności w Anglii

Zredukowanie wydatków na bezrobocie — Nowych redukcji plac urzędniczych nie będzie

Londyn, 1. 8. (PAT.) Ogłoszone sprawozdanie mianowanego przez rząd w dniu 11 lutego komitetu gospodarczego zaleca szereg oszczędności w wydatkach na ogólną sumę 96 i pół miliona f. szterl. w okresie całego roku. Komitet zaleca m. in. zredukowanie o 20 proc. wydatków na odszkodowania dla bezrobotnych, co da ogółem oszczędności, wynoszące 66 i pół miliona f. szterl. Poza tem sprawozdanie rozważa zagadnienie rozłożenia ciężarów na obronę imperjum, jak również problemat, czy możliwe jest wprowadzenie zmian w celu zmniejszenia wydatków na obronę morską bez narazania na szwank bezpieczeństwa narodowego.

Wśród oszczędności, zaleconych przez komitet, figurują m. in. pozycje: w budżecie uposażeń i emerytur w armji i marynarce — 2 690 000, w budżecie oświaty — 13 600 000, w budżecie budowy dróg — 7 865 000 £. Co się tyczy uposażeń funkcjonariuszów służby cywilnej, to komisja nie czuje się uprawniona do zalecania ich redukcji, wobec już dokonywanych redukcji proporcjonalnie do obniżenia się kosztów utrzymania.

Kard. Gasparri na wywozasach

Città del Vaticano, 1. 8. (PAT.) Kardynał Gasparri, o którego powrocie na stanowisko sekretarza stanu krążyły ostatnio fałszywe pogłoski, wyjechał z Rzymu na okres wakacyjny.

Matuszewski w Bolszewji

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) W sobotę zrana wyjechał do Rosji Sowieckiej h. minister Matuszewski na dwutygodniowy objazd. Matuszewski powróci przez Finlandję.

Podniesienie bandery polskiej na pierwszej łodzi podwodnej

„Rys” obejmuje służbę na Bałtyku

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) W niedzielę, 2 sierpnia odbędzie się w Cherbürgu uroczystość podniesienia polskiej bandery wojennej na pierwszej naszej łodzi podwodnej „Rys”, która została zbudowana we Francji i przekazana polskiej marynarce wojennej. „Rys”, którego dowódcą jest kapitan Edward Krzysztofowski, przyplynie w połowie sierpnia do Gdyni wraz z drugą łodzią podwodną „Wilk” i obejmie

służbę na Bałtyku. Podniesienie bandery na „Wilku” nie zostało jeszcze ustalone, ale nastąpi w jakieś 10 dni. Przybycie „Rysia” na wody polskiego morza cała Polska powita z uczuciem radości i zadowolenia. Odtąd straż na naszym Bałtyku wzmocni się znacznie, co wobec nieustannych, intensywnych zbrojeń niemieckich będzie najlepszą odpowiedzią na zakusy sępów pruskich.

Zarządzenia finansowe rządu Rzeszy

Berlin, 1. 8. (PAT.) W ramach akcji pomocy dla wielkich instytucji bankowych w Niemczech, zamierza rząd Rzeszy, wedle informacji prasy niemieckiej, przejąć na siebie udział w wielkim banku niemieckim tzw. Dresdner Bank, o którym to banku krążyły ostatnio niepokojące pogłoski. W tym celu toczą się rokowania z udziałem Banku Rzeszy.

Akcja na rzecz Dresdner Bank dojść ma do skutku za pomocą emisji akcji uprzywilejowanych banku, któreby następnie nabył skarbnic państwa w drodze pośredniej lub bezpośredniej. Ilość akcji uprzywilejowanych, które rząd Rzeszy ma przejąć, dochodzić ma do 200 względnie 300 milionów marek.

Berlin, 1. 8. (PAT.) Dziś wydane zostało rozporządzenie rządu Rzeszy, rozszerzające gwarancje rządu wobec Darmstädter und National Bank na zobowiązania wekslowe i gwarancyjne tego Banku, nawet w

wypadku, gdy nie chodzi o własne jego akcepty. Równocześnie wydany został komunikat urzędowy, donoszący, że Darmstädter und National Bank z chwilą zniesienia ograniczeń płatniczych, rozpocznie również nieograniczone wypłaty. Przemysł niemiecki przejąć ma akcję Banku na ogólną sumę 35 milionów marek po kursie 125 proc. W ten sposób wpłyną do Banku nowe środki płatnicze.

London, 1. 8. (Tel. wł.) Kryzys finansowy niemiecki w dalszym ciągu dominuje nad wszelkimi sprawami politycznymi.

Według miarodajnych kół finansowych angielskich i ogólnej opinii City, właściwego przesilenia należy oczekiwać około pierwszej połowy sierpnia.

Zniżka papierów niemieckich trwa w dalszym ciągu, kursy ich osiągnęły dziś najniższy rekord, jaki dotąd notowano.

Zniesienie ograniczeń w obrotach płatniczych i podjęcie normalnego trybu

Berlin, 1. 8. (PAT.) „Biuro Wolfa” komunikuje: Stosownie do zapowiedzi rządu Rzeszy nastąpi w przyszłym tygodniu podjęcie normalnego obrotu płatniczego. W poniedziałek rozpocznie się nieograniczony ruch przekazowy między instytucjami, należącymi do organizacji rozrachunkowej banków. We wtorek ruch przekazowy rozszerzony zostanie na wszystkie instytucje z wyjątkiem przekazów na pocztowe konta czekowe i konta żyrowe Banku Rzeszy. W środę zniesione będą ostatnie ograniczenia, jak również ograniczenia w wypłatach gotówkowych na konta bieżące i żyrowe. — Konta oszczędnościowe banków, kas oszczędności i spółdzielni podlegać będą nadal pewnym ograniczeniom. Od-

nośne rozporządzenie ukaże się w sobotę.

Berlin, 1. 8. (PAT.) Jak donosi „Biuro Conti”, dotychczasowe ograniczenia w obrotach płatniczych będą począwszy od poniedziałku częściowo zniesione, zaś począwszy od środy następnego tygodnia zaprowadzony ma być normalny tryb bez ograniczeń. Nie będzie się to odnosiło do kas oszczędności, w których wypłaty będą w dalszym ciągu podlegały pewnym ograniczeniom. Obieg banknotów Banku Rzeszy podniósł się w międzyczasie do wysokości 4,4 miljarde mk., a w wykazie na ultimo oczekuje się sumy 4,6 miljarde mk. Pieniądze żyrowe zwiększyły się o 200 milionów mk. Zapas dewiz podniósł się od dnia 24 lipca o 80 milionów mk.

Zakaz wywozu marek niemieckich zagranicę

Berlin, 1. 8. (PAT.) Bank Rzeszy donosi, że rząd niemiecki zamierza ogłosić zakaz wywozu marek niemieckich zagranicę. Projektowany jest po-
zatem zakaz dokonywania transakcyj

walorami zagranicznymi oraz nowe zarządzenie, dotyczące operacji dewizowych, które poddane mają być kontroli specjalnego komisarza rządu.

Napad bandytów na ambulans pocztowy

Bandyci zabili policjanta, lecz nie zdolali dokonać rabunku

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) W piątek wieczorem na ambulans pocztowy, jadący z Przemyśla do Birszy, wiozący 18 tysięcy złotych, napadli nieznanymi osobnikami. Podczas wymiany strzałów bandyci zabili starszego posterunkowego policjanta Głębkiego, oraz postrzelili w lewe ramię woźnicę ambulansu Segiele. Wobec energicznej postawy tego ostatniego bandyci

zbiegli, nie zdążywszy zrabować ładunku ambulansu. (w)

Przemyśl, 1. 8. (PAT.) W uzupełnieniu wiadomości o napadzie na ambulans pocztowy na szosie Przemyśl—Bircza zaznaczyć należy, iż napastnicy zrabowali tylko kilka przesyłek wartościowych, nie zdolali natomiast dostać się do worka, zawierającego pieniądze.

Litwa ma dość opieki niemieckiej

Zjazd polityków litewskich w Połdze — Smetona i Tubelis jednak przeciw Polsce?

Berlin, 1. 8. (PAT.) W ostatnich dniach prasa berlińska z zaniepokojeniem pisze o rzekomo przygotowywanych się głębszych zmianach w litewskiej polityce zagranicznej.

Niedawno w miejscowości kąpielowej Połdze, gdzie bawi obecnie premier litewski Tubelis wraz z innymi członkami rządu kowieńskiego, zjechali przedstawiciele dyplomatyczni Litwy i czołowi politycy litewscy. Rozmowy polityczne toczyć się tam mają głównie nad sprawą stosunku Litwy do Niemiec. Rozwój wypadków w Niemczech oceniany jest pesymistycznie. Przyczynia się do tego znacznie ciężka sytuacja gospodarcza, wywołana kryzysem niemieckim.

Po raz pierwszy od szeregu lat biłans handlowy Litwy w miesiącu czerwcem był bierny. Koła litewskie przypisują to ograniczeniu eksportu produktów litewskich do Niemiec. Wypadki polityczne w Europie zachodniej wytworzyć miały silne prądy w kierunku nowej orientacji polityki zagranicznej Litwy.

Nowy ten kurs zmierzać ma do porozumienia z Francją, a tem samem i z Polską. Sytuacja jest tak dalece niewyjaśniona, że nawet tak drobna sprawa, jak uregulowanie małego ruchu granicznego między Litwą a Niemcami nie mogła być załatwiona. Krąży wersja, że poseł litewski w Berlinie Sydikauskas ma być przeniesio-

ny na placówkę londyńską, zaś jego stanowisko objąć ma dr. Szaulis.

Z faktu tego prasa niemiecka wyciąga wnioszek, że Litwa pragnie przejąć swą aktywną politykę zagraniczną do Paryża i Londynu i tam szukać bliższych kontaktów politycznych. Dzienniki niemieckie liczą na to, że prezydent Smetona i premier Tubelis na ten zwrot w polityce zagranicznej nie zgodzą się.

Powrót „Polonji” z wycieczki podbiegunowej

Gdynia, 1. 8. (Tel. wł.) Statek „Polonia” jest w powrotnej drodze z wycieczki do Nordkapu i fiordów w Norwegii. Dzisiaj rano zatrzymano się w Kopenhadze, zaś jutro o godzinie 8-iej rano będzie w porcie gdyńskim. Według raportu dowódcy statku podróż odbyła się szczęśliwie. (S. B.)

Nauczycielki polskie u Ojca św.

Città del Vaticano, 1. 8. (Tel. wł. KAP.) Dnia 29 lipca r. b. do Rzymu przybyło 38 nauczycielek i wychowawczyń szkół polskich w towarzystwie dwu siostr Urszulanek, należących do instytutu matki Ledóchowskiej. Nauczycielki polskie odbędą jednomiesięczny kurs letni przy zakładzie SS. Urszulanek w Rzymie, przyczem będą studiowały historię sztuki na pomnikach rzymskich, program kursu obejmuje poza tem zwiedzanie katakumb, Watykanu oraz głównych zabytków Wiecznego Miasta.

Wczoraj uczestniczki kursu przyjęte były przez Ojca św., któremu wręczyły artystycznie wykonane adresy. Adres ów przypomniał okres, kiedy Msgr. Achilles Ratti był nuncjuszem apostolskim w Polsce, a specjalnie te tragiczne dni, gdy obecny Namiestnik Chrystusowy, nie zważając na grożące niebezpieczeństwo inwazji wojsk bolszewickich, pozostał w Warszawie. Dokument kończy się prośbą o błogosławieństwo apostolskie dla pracy nauczycielek, dla ich wychowawców i dla całej Polski.

Ojciec św. serdecznie przywitał nauczycielki, rozmawiał z nimi, poczem, udzieliwszy błogosławieństwa, pożegnał je wypowiedzianemi po polsku słowami „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!”

Wizyta niemiecka w Rzymie

Rzym, 1. 8. (PAT.) Data wizyty Brueninga i Curtiusa w Rzymie jest dotąd nieustalona. Według pogłosek ma ona nastąpić w pierwszej dekadzie sierpnia.

Sprawa kradzieży w franc. ministerstwie spraw zagran., przed sądem.

Paryż, 1. 8. (PAT.) Od 2 dni toczy się przed sądem karnym sprawa kradzieży dokumentów i depesz poufnych z ministerstwa spraw zagranicznych. Rozprawa odbywa się przy drzwiach zamkniętych. Wyrok wydany zostanie prawdopodobnie dziś wieczór. Według wiadomości, które przyniły do prasy, wbrew zapewnieniom oskarżonych, że przywłaszczonych dokumentów używali jedynie do operacyj giełdowych, sąd upatruje w ich działalności czyn daleko więcej karygodny a mianowicie uprawianie na szeroką skalę szpiegostwa na rzecz obcego państwa.

General Jezuitów u Ojca św.

Città del Vaticano, 1. 8. (PAT.) Ojciec św. przyjął na specjalnej audjencji O. Ledóchowskiego, generała Jezuitów.

Defraudacja w Kom. Kasie Oszczędności

Tuchola, 1. 8. (PAT.) W tutejszej komunalnej kasie oszczędności wykryto liczne defraudacje, które popełnił kierownik kasy Nowak. Śledztwo w toku.

Podróż Nautilusa.

Oslo, 1. 8. (Tel. wł.) Łódź podwodna komandora Wilkisa „Nautilus” zawinęła dziś do portu w Bergen.

Mord polityczny.

Berlin, 1. 8. (Tel. wł.) Ubiegłej nocy zastrzelony został przez przeciwników politycznych na jednej z ulic Hamburga, 25-letni student Pienoz, członek „Stahlhelmu”

40 tysięcy młodzieży na Kaszubach Wejherowo, 1. 8. (PAT.) Tegoroczna akcja obozowa na Kaszubach cieszy się ogromnym powodzeniem. Obozy zostały obsłane w 100 proc. Przebywa w nich około 40 000 młodzieży szkolnej i pozaszkolnej.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 9.02 1/2 zł.; w Gdańsku na Warszawę — zł.

Kurs guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płaćł dziś za 100 guld. w dewizach 171.64 do 171.90 zł., gotówką 171.30 złotych.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 1. 8. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 692,5 gr. (117,9 f w. h.), b) pszenicy 735,5 gr. (124,8 f. w. h.), c) jęczmienia przemiatowego 667,0 gr. (113,1 f w. h.), d) owsa 464,5 gr. (77,5 f. w. h.). „Ceny orientacyjne” parytet Poznań	
Zyto nowe — zdrowe, suche, zdadne do przemiatu	17.50— 18.00
Usposobienie spokojne	
Pszenica stara	20.50— 21.00
Pszenica nowa zdrowa sucha zdalna do przemiatu	19.00— 20.00
Usposobienie spokojne	
Jęczmień nowy przeciętnej jakości	18.00— 19.00
Usposobienie spokojne	
Owies pastewny nowy	19.00— 20.00
Usposobienie spokojne	
Mąka żytnia 65% wł work.	33.00— 34.00
Usposobienie spokojne	
Mąka pszenna 65% wł work.	34.50— 36.50
Usposobienie spokojne	
Otręby żytnie	13.25— 14.25
Otręby pszenne	13.00— 14.00
Otręby pszenne (grube)	14.50— 15.50
Rzepak	26.00— 27.00
Ogólne usposobienie spokojne.	
Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 90 tonn, pszenicy 45 tonn, jęczmienia 15 tonn, owsa 15 tonn.	

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 1. 8. 1931 r.

Waluty Gołówka Dolary St. Zjedn. tr.: 9.01 1/2, sp.: 9.03 1/2, kup.: 8.99 1/2.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Nowy Jork	8.923	8.943	8.903
czeki			
Nowy Jork	8.927	8.947	8.907
kabel			
Londyn	43.36	43.47	43.25
Paryż	35.00	35.09	34.91
Wiedeń	125.47	125.78	125.16
Praga	26.45	26.51	26.39
Włochy	46.75	46.87	46.63
Belgja	124.66	124.97	124.45
Szwajcarya	174.13	174.56	173.70
Holandja	359.85	360.75	358.95
Oslo	238.90	239.50	238.30
Sztokholm	238.90	239.50	238.30
Gdańsk	171.98	172.41	171.55

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

7% poz. stawil. 72.25

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 0.00—115.00
Sole Potasowe . . . . . 0.00— 90.00

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Obroty papierami państwowymi bardzo małe, notowano jedynie pożyczkę stabilizacyjną po kursie słabszym, dla listów zastawnych niejednolita, dla akcji utrzymana. Z bankowych Bank Polski słabszy, Sole Potasowe utrzymane.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 1. 8. 1931 r.

Pszenica march. nowe zbiory	196.00—198.00
Tendencja słabsza.	
Zyto march. nowe zbiory	145.00—146.00
Tendencja spokojna.	
Nowy jęczmień zimowy	137.00—147.00
Tendencja spokojna.	
Owies march. od st. załad.	147.00—153.00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	27.00—35.50
Tendencja słaba.	
Mąka żytnia	21.75—25.00
Tendencja słaba.	
Ospa pszenna	11.25—11.50
Tendencja słaba.	
Ospa żytnia	10.50—10.75
Tendencja słaba.	
Groch Victoria	26.00—31.00
Groch paste vny	19.00—21.00
Makuchy lniane	13.20—13.50
Wytloki suche paryt. Berlin	7.40— 7.60
Srót Soya	11.80—12.50
Ogólna tendencja słabsza.	

POPIERAJĄCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

„Strzelcy” na froncie

„Gazecie Polskiej” w odpowiedzi

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Wilno, 30 lipca.

Już od dłuższego czasu prasa niezależna pełna jest wiadomości o rozmaitego rodzaju „wyczynach” braci strzeleckiej. Tam napadli na ćwiczących w polu Sokółów, ówczas pobili wycieczkę Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, tam znowu rozpędzili jakąś zabawę czy zebranie, na którym nie chciano zrozumieć treści i zasad „ideologii marszałka”. Gdzienigdzie dochodziło do pełnych „odwagi” i „poświęcenia” walk z ostoją przedmających przesądów o t. zw. poszanowaniu prawa — policja.

Ba, nawet dochodziło niekiedy do utarczek z regularną siłą zbrojną. (Pobicie jakiegoś kaprała od lotnictwa, oblężenie w piwiarni piechura i t. d.)

Słowem niezliczona ilość dowodów „bitności” strzeleckiej, która jest wprost solą w oku już nietylko prasy „endeckiej”, ale i socjalistycznej, jako że pepeesowcy nie mogą przeboleć wyrugowania ich wpływów ze „Strzelca”, do którego powstania i rozwoju przyczynili się nie w mniejszym stopniu od dzisiejszej „sanacji”.

Dowody te napawają dumą i radością starsze pokolenie „sanacyjne”, które powiada sobie w duchu: „Nie mamy wpływu na uniwersytetach, odwraca się od nas młodzież rzemieślnicza i włościańska, ale dopóki mamy „Strzelca”, możemy spać spokojnie. Ci nas obronią i nie pozwolą zatriumfować ani „obwiepolakom”, ani innej opozycji.

To też zabiera głos w obronie „Strzelca” naczelny lejborgan „ideologii marszałkowskiej” — „Gazeta Polska” i powiada, że to w Polsce zawsze warcholono przeciwko silnej armii, że opozycja występuje przeciwko wychowaniu przyszłych żołnierzy-obywateli itd. itd. Krótko mówiąc, zdaniem „sanacji” „Strzelec” — to przyszłe wojsko polskie, które w wypadku najazdu nieprzyjacielskiego stanie na granicy Ojczyzny, by własną pierśią bronić narodu i państwa przed wrogiem.

Niestety nie możemy jakoś podzielić tego optymistycznego poglądu na ewentualną wartość bojową bohaterkich pogromców bezbronných Sokółów i członków S. M. P. Nie możemy, bośmy tu, w Wilnie raz byli świadkami prawdziwie bojowych poczynań „strzeleckich”.

Było to w lutym i marcu roku 1923 w okresie obejmowania pasa neutralnego pomiędzy Polską i Litwą po jego ostatecznym rozgraniczeniu przez komisję aljancką. Ze względów na specyficzne stosunki z Litwą czynności tej musiały dokonać władze cywilne. Nie można więc było użyć wojska. Wysłano zatem oddziały policji. Wiadomo jednakże, iż policja w tych czasach jeszcze nie była zmilitaryzowana i nie miała ani głównego, ani nawet okręgowych komendantów, którzy przeszliby sławną szkołę „brygadową”, więc na wszelki wypadek „wzmocniono” oddziały policyjne strzelcami.

Na szczęście w Wilnie po „Litwie Środkowej” pozostało jeszcze sporo wybitnych strategów. Wprawdzie — nadmienić należy — wówczas dzisiejszy „Strzelec” nie nazywał się „Strzelcom”, tylko „Związkiem Bezpieczeństwa Kraju” (w skróceniu ZBK-lem), ale to postaci rzeczy nie zmienia, bo dano odmienną nazwę ze względów dyplomatycznych, jako że na każdym kroku podkreślano wówczas, iż Litwa Środkowa to nie Polska. Jak tylko jednakże — jak mówiono — ludność Wileńszczyzny, podburzona przez „endeków”, wymogła wcielenie tego kraju do Polski, przemianowano Z. B. K. na „Strzelca”. Zresztą i po dziś dzień na czele „Strzelca” stoją ci sami ludzie i filarami tego „obywatelskiego wojska” są jak za Litwy Środkowej pp. Muzyczka, Trzaska-Pokrzywiński, Galinat i inni.

A jak wypadło to pierwsze i jedyne wystąpienie bojowe „strzelców”?

Pisało o tem obszernie prasa z tego okresu. Niestety możemy powołać się jedynie na wiadomości, zaczerpnięte z „Dziennika Wileńskiego”, bo wówczas prasa „belwederska” udział „strzelców” (widocznie przez wrodzoną skromność tego obozu) w obejmowaniu pasa neutralnego wolała przemilczeć.

Dodać musimy że, jeżeli chodzi o bojowe przygotowanie, to „Strzelec” musiał bezwzględnie górować nad policją, która nie przechodziła specjalnych ćwiczeń, gdy tymczasem „strzel-

cy” mieli już możliwość odbyć szereg manewrów, bo podczas wyborów do sejmiku wileńskiego i następnie podczas kampanii wyborczej 1922 roku niejednokrotnie brali czynny udział w potyczkach z „wrogiem wewnętrznym”.

Niestety rzeczywistość nie usprawiedliwiła pięknych nadziei, pokładanych w „Strzelcu” i jego siostrzycy „milicji ludowej” pasa neutralnego, organizowanej przez te same czynniki, co i Z. B. K. Posłuchajmy, co pisze w tej sprawie „Dziennik Wileński” w numerze z dnia 8 marca 1923 r.

Zaczęło się od mobilizacji. Zgrupowano braci strzelecką w Wilnie. — Element najrozmaitszy. Było w tem trochę sztabaków, którzy zapisali się do organizacji w najlepszej wierze. Ci najdotkliwiej odczuli skutki tej bohaterkiej imprezy, bo im z punktu poginęły rzeczy, które potrzebne były bardziej wytrawnym wojakom na zdobycie środków, podniecających odwagę i gotowość bojową.

Nareszcie wyruszone w pole. „Dziennik Wileński” tak dostownie opisuje pierwsze kroki walczych „strzelców”:

„Zarówno „zetbekowcy” jak i „milicjanci” zajęli się przede wszystkim „fasowaniem”. Spożyto też z racji panujących mrozów znaczną ilość napojów wzmacniających, a strzelano więcej do kur i nierogacizny niż do Litwinów. Właśnie w czasie walk o wieś Użuleje z powodu takiej strzelaniny wszczętej na tyłach oddziałów policyjnych, jedna z kompanij policji poznańskiej opuściła chwilowo zajmowaną pozycję, myśląc, że ma na tyłach nieprzyjaciela. Słowem „zetbekowcy” wskrzesili „najświetniejsze tradycje” smutnej pamięci milicji ludowej, stworzonej za rządów Moraczewskiego.”

Na tem zresztą wojenne wyczyny braci strzeleckiej nie zakończyły się. Likwidowano je później w drodze dochodzeń policyjnych jeszcze dość długo. Najlepiej jednakże świadczy o zachowaniu się strzelców fakt, iż zastępca starosty pow. wileńsko-trockiego, p. M. Łukasiewicz, który z ramienia władz cywilnych kierował całą akcją, musiał jednego z panów „komendantów” „Strzelca” zakuć w kajdanki i odesłać w ten sposób unieszkodliwionego do głębszych tyłów, bo bodaj aż do więzienia na Łukiszkach.

Tak zatem niekoniecznie świetnie wypadł pierwszy i jedyny u nas popis „strzelców” jako organizacji przysposobienia wojskowego. A przecież ówczesne wojsko litewskie, to nie dzisiejsza armia sowiecka czy niemiecka, a pas neutralny, to nie prawdziwy front z okopami i huraganowym ogniem artyleryjskim. Podobno „bardziej bohatersko” spisywał się „Strzelec” podczas bratobójczych walk na ulicach Warszawy w smutnych dniach rewolucji majowej. Ale i te „boje” nie stanowią jeszcze zdatności frontowej jednostek bojowych. Więc niepotrzebnie śpieszy „Gazeta Polska” z robieniem reklamy „Strzelcowi” jako organizacji, która ma wychować przyszłych żołnierzy-obywateli.

Zbyt dobrze widzimy, kogo i co do tychczas w „Strzelcu” wychowano, że byśmy się mieli ludzie co do tego, kogo i co da się za pośrednictwem tej organizacji w przyszłości wychować. Walki pod Użulejami dostatecznie nas przekonały o wartości moralnej i militarnej „strzelców”.

Wilnianin.

Z dziejów szpiegostwa

Tajemnicza potęga brytyjskiego wywiadu

Imperjum Brytyjskie jest potęgą. Niema takiego zakątka na kuli ziemskiej, gdzieby rząd Jego Królewskiej Mości nie posiadał swego przedstawiciela. Ale poza dyplomatami, marynarzami i wojskowymi, poza przedstawicielami „zewnątrznymi” posiada Wielka Brytania swych reprezentantów „wewnątrznych”, którzy stanowią oko i ucho Londynu. W żadnym kraju służba wywiadowcza nie jest postawiona na tak wysokim poziomie, jak w Anglii. W żadnym państwie i przy żadnym rządzie nie umiano sobie wychować tak wielkich kadr doskonałe obeznanych ze swem „rzemięciem” ludzi, jak w Wielkiej Brytanji. A nie należy zapominać, że służba w Intelligence Service wymaga nietylko wielkiej umiętności konspiracyjnej i bezwzględnej odwagi, lecz również

poważnego przygotowania i solidnej wiedzy.

A jednak ludzie garną się do korpusu wywiadowców Jego Królewskiej Mości. Co ich do tego popycha? Napewno nie wysokie gaże (jakkolwiek i to stanowi w poważnym stopniu o napływie do Intelligence Service tysięcy ludzi z wyższym i technicznym wykształceniem), ile raczej żyłka awanturnicza, pociąg do walki z niebezpieczeństwem, do krocenia nad przepaścią pomiędzy życiem a śmiercią.

Jest to organizacja o najbardziej rozgałęzionej sieci agentów. Podlega niyb różnym ministerstwom, ale właściwie rządzi się sama bez żadnej kontroli. Kto stoi na czele służby wywiadowczej Wielkiej Brytanji? Tego nie wie nikt i napewno nie dowie się. Tajemnicza ręka kieruje owym najpotężniejszym aparatem wywiadowczym, który według opinij fachowców, znacznie prześciga wszystkie znane światu centrale wywiadowczo-szpiegowskie z sowieckim G. P. U. na czele. Agentów swych posiada Intelligence Service we wszystkich gałęziach administracji państwowej. O potęgę liczebnej „korpusu szpiegów” świadczy fakt, że sama tylko „specjalna sekcja” wywiadu, przydzielona do ministerstwa wojny, liczyła w 1918 r. 6 000 oficerów. Znaczne oddziały wywiadowców przydzielone są do ministerstwa marynarki, lotnictwa, urzędu kolonjalnego, a nawet do handlowego Board of Trade. Najbardziej jednak rozgałęzioną sieć wywiadowczą posiada ministerstwo spraw zagranicznych (Foreign Office) i to niezależnie od tego, czy tękę ministerjalną piastuje liberalny radykał Lloyd George, czy konserwatysta Chamberlain, czy też socjalista Mac Donald.

Intelligence Service nie zna przyjaźni ani sojuszników, nie uznaje czasów pokoju i paktów przyjaźni. Wszelki teren jest dla wywiadu brytyjskiego terenem stałej i nieustannej pracy. Wszędzie czujne „oko i ucho Londynu” jest w pogotowiu. Głośne przygody powojennych przedstawicieli Intelligence Service utrwaliły zaśluzoną sławę tajemniczych wysłanników Londynu. Któż nie słyszał np. o pułkowniku Lawrence, legendarnym i tajemniczym organizatorze Arabij?

W 1922 r. wybuchła powstanie riffeńców w Maroku. W sztabie sułtana Abd-el-Krima natychmiast znajduje się „doradca dyplomatyczny” kapitan Gordon Canning. Cóż z tego, że powstanie skierowane jest przeciw Francji, a Francja jest sojuzniczką Wielkiej Brytanji? Intelligence Service nie zna przyjaźni i sprzymierzeńców, wszyscy są dla wywiadu angielskiego niebezpiecznymi konkurentami. Kapitan Canning odegrał niemałą rolę w oporze powstańczych marokańczyków. A czy w sercu Francji, w Paryżu nie zdemaskowano przed dwoma laty szpiegów angielskich?

Czy nie jest publiczną tajemnicą, że zarówno w sztabie marszałków chińskich Czang-Tso-Lin i Wu-Pei-Fu, jak i w sztabach szanghajskich i kantonskich rewolucjonistów zasiadali agenci Intelligence Service?

Specjalny rozdział w pracy angielskiego wywiadu stanowi Rosja sowiecka. Powszechnie znane są głośne wyczyny antysowieckie szeregu osobistości z Intelligence Service, z pomiędzy których wyróżnia się Paweł Dakes, niegdys organizator służby wywiadowczej na terenie Sowietów, obecnie powieściopisarz i zięć milionera Vanderbilt; organizator „białego” ruchu antybolszewickiego major Lockhardt, płk. Boyce, kapitanowie Ally i Hills i cały szereg innych. Istnym jednak mistrzem wywiadu był Sidney George Reilly. Reilly działał w Rosji sowieckiej a jego działalność i śmierć przeszły prawie do legendy, która otacza największych asów wywiadu angielskiego.

R. Z.

Rekordowa wysokość zapasów złota

w Banku Francuskim

Paryż, 1. 8. (Tel. wł.). Z tygodniowego sprawozdania, ogłoszonego przez Bank Francuski, w dniu dzisiejszym wynika, że zapasy złota znajdujące się po dzień 31 lipca r. b. w skarbca bankowych osiągnęły rekordową dotąd nie notowaną kwotę 57.853 milionów w złocie. Większa część złota, która w ostatnich dniach wpłynęła do Paryża (około 1.250 milionów fr. w złocie) pochodzi z Londynu.

Nowy ambasador hiszpański przy Stolicy Apostolskiej

Città del Vaticano, 1. 8. (Tel. wł. KAP). Wobec odmowy ze strony Watykanu udzielenia agremen- to-

Zapasy ciepła na zimę

to węgiel w piwnicy, mocne nalewki w kładensie, konfitury i soki w śpizarni.

Gromadźcie zapasy zawczasu.

Przypominamy o sezonie smażenia konfitur, soków, kompotów z truskawek, czereśni, poziomek, róż, agrestu, malin, porzeczek, moreli, wisien i t. p.

przedniemu kandydatowi rządu hiszpańskiego na stanowisko ambasadora przy Stolicy Świętej, została wysunięta nowa kandydatura Claudio Sanchez Albornoza, profesora historii na uniwersytecie w Madrycie, życzliwie usposobionego do Kościoła.

Zabił ojca, ponieważ nie dał pieniędzy na hulankę.

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.). Przy ulicy Złotej 63, 26-letni Stanisław Wiśniewski zabił swego ojca 57-letniego Leona podczas sprzeczki, w czasie której ojciec odmówił synowi pieniędzy na hulankę. (w)

Smierć sekretarza giełdy poznańskiej

W piątek popołudniu utonął w jeziorze Góreckim sekretarz poznańskiej giełdy pieniężnej Roman Urban z Poznania (ul. Drużbackiej 7). Bliższe szczegóły tragicznej śmierci nie są jeszcze stwierdzone. (k.)

CZEKOLADA
TABLICZKA 100 GRAMOWA
TRUCHA
85 GR.
EKONOMICZNA

Przedstawiciel na Poznańskie i Pomorze
BR. ŻMIDZINSKI
Poznań, Plekary nr. 5. tel. 4878

Nr. 6-7 (czerwiec-lipiec) czasopisma

PRASA

Ukazał się numer podwójny „Prasy” (za miesiąc czerwiec-lipiec), organu Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism. Zeszty ten jest głównie poświęcony I-szemu Powszechnemu Zjazdowi Wydawców Dzienników i Czasopism oraz 2-mu Ogólnemu Zebraniu członków Polskiego Związku Wydawców Dzienników i Czasopism. Na treść 28 stronicowego zeszytu dużego formatu „Prasy” składają się w pierwszym rzędzie artykuły poświęcone sprawom prasowo-wydawniczym: Franciszka Głowińskiego — „U podstawy pracy wydawniczej”, Stanisława Kautzika — „Przyczyny ciężkiej sytuacji finansowej wydawnictwa”, Jerzego Szapiro — „Genjalny dziennikarz-wydawca lord Nothcliffe”, Pierwszy Powszechny Zjazd Wydawców Dzienników i Czasopism R. P. Echa Zjazdu Wydawców. Następują potem bogate działy informacyjne, dotyczące prasy w Polsce i zagranicą, a mianowicie o II-gim Ogólnym Zebraniu członków Polsk. Związku Wydawców. Z działalności władz wykonawczych Związku Wydawców oraz z działalności Związku Syndykatów Dziennikarzy i Syndykatów Dziennikarzy w m. czerwiec i lipcu, informacje z życia prasy polskiej, przegląd ustaw i rozporządzeń, dane o rynku krajowym papieru i farb. Zamyka numer Kronika zagraniczna. Numer czerwcowy i lipcowy „Prasy” jako numer pozjazdowy daje wyjątkowo bogaty materiał informacyjny, przedstawiający cenne wskazówki dla każdego przedsiębiorstwa graficznego, każdego wydawcy i dziennikarza, a także wszystkich, którzy interesują się w Polsce zyciem prasowo-wydawniczym.
zw 10 317

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Niemcom miłsze zebranie, niż akcja samopomocowa

„Dies irae“, jakie Niemcy przeżyły ostatnio, były zarazem okresem próby dla zdolności orientacyjnej oraz dla poczucia solidarności kierowniczych kół gospodarczych Rzeszy. Na szczególnie uwagę zasługuje rola, jaką w krytycznych dniach lipcowych odegrały banki niemieckie. Zgóry musimy stwierdzić, że banki nie znalazły się na wysokości zadania i nie zdały egzaminu.

Rola banków była bierną, zamiast być czynną. Finansjera niemiecka cały ciężar obrony przed katastrofą zwała na barki dra Luthera, prezydenta Reichsbanku. Sama zaś ograniczyła się do... żądań, kierowanych pod adresem rządu i instytucji emisyjnej. Wiedzano że szukanie pomocy zagranicą ze zebraniem w Paryżu i Londynie dyskredytuje gospodarstwo niemieckie w oczach świata. Widocznie jednak zależało Niemcom na tym efekcie, skoro na kroki odnośne zgodzili się, nie podjąwszy właściwie żadnej poważnej akcji samopomocowej wewnątrz kraju.

Czy akcja taka była możliwa? Tak, była ona możliwa, jak zaraz się przekonamy.

Prywatne banki i przemysł posiadają, jeszcze w połowie lipca br., przeszło RM 2 miljardy na rachunkach zagranicą, ale nie kwapiły się z ich wydaniem, mimo, że nawet jedna czwarta tej sumy wystarczłaby na pokrycie potrzeb dewizowych Rzeszy w krytycznym okresie.

Do takiej akcji wycofania części wierzytelności zagranicznych banki niemieckie moralnie były zobowiązane, boć one właśnie są głównym winowajcą olbrzymiego zadłużenia krótkoterminowego Rzeszy. Całkowite krótkoterminowe zadłużenie zagraniczne Niemiec bywa szacowane na mniej więcej 11 miliardów marek, z czego wypada 500 milj. na związki prawno-publiczne, 8 miliardów na banki, 2500 milj. na inne prywatne przedsiębiorstwa.

Z tytułu tego zadłużenia powstają dla banków niemieckich wielkie potrzeby dewizowe. Środki na pokrycie swego zapotrzebowania dewizowego banki przywykły zdobywać zapomocą redyskonta weksli w Banku Rzeszy. Pomoc ta, pod koniec pierwszego półrocza 1931, przekroczyła dwa miljardy. To jednak nie wystarczyło. Zależała potrzeba bądź to częściowej realizacji kont zagranicznych, bądź też wyciągnięcia dłoni ku zagranicy z prośbą o pożyczkę. Jak wiadomo, Niemcy wolały wziąć kij zebraczy do ręki, niż zorganizować akcję samopomocową.

Dnia 8-go lipca ogłoszono rozporządzenie doraźne Prezydenta Rzeszy, upoważniające rząd do nałożenia na firmy przemysłowe o majątku wyżej RM. 5 milionów, odpowiedzialności do RM. 500 milj. za kredyty zagraniczne Golddiscountbanku. Krok ten reklamowany jako wspaniały wyczyn samopomocowy gospodarstwa niemieckiego (oświadczenie zgody ogromnej większości przemysłu było bowiem dobrowolne), był jednak w istocie przedsięwzięty za inicjatywą banków, przyświeconych do muru wypłatami zagranicznymi. Jak wiadomo, swego celu, t. j. ułatwienia dopływu pół miljarda RM. dewiz nie osiągnął on, gdyż zagranica nie okazała się skłonna do żadnych kredytów bez uprzedniego wyjaśnienia kwestyj politycznych.

Jeśli porównać zachowanie banków niemieckich w okresie tak krytycznym, jak obecnie przeżywamy, z przykładami solidarności i samopomocy banków angielskich w r. 1890 lub amerykańskich w r. 1907, to przyjąć trzeba do na wstępie sformułowanego zdania, iż bankowość niemiecka nie znalazła się na wysokości swego obowiązku.

Krótkie informacje gospodarcze

— Bank Gdański podniósł stopę dyskontową z 7 na 10 proc. a lombardową z 10 na 12 proc.

— Szwedzki Bank Narodowy podniósł stopę dyskontową z 3 do 4 procent od dnia 31 lipca br.

— Parlamentarzyści francuscy, przemysłowcy i finansjści wyłonili specjalny komitet, mający na celu stworzenie podstaw do międzynarodowego porozumienia gospodarczego.

Błędne metody walki z kryzysem zaufania

Istnieje uzasadniony pogląd, że nieoczekiwane wystąpienie Stanów Zjednoczonych w sprawie moratorium wywołane zostało nie tyle pragnieniem złagodzenia kryzysu zaufania, co koniecznością ratowania ogromnych kapitałów amerykańskich ulokowanych na rynku niemieckim i zagrożonych widmem bankructwa Niemiec. Jest to teza nie pozbawiona słuszności, bo o ileby Stanom Zjednoczonym naprawdę chodziło tylko o spowodowanie odprężenia w stosunkach gospodarczych Europy, dziwną się wydawać musi zdecydowana abstynencja przed udzieleniem Niemcom dalszej pomocy finansowej i równoczesny nacisk na Francję, by właśnie ona silnie się zaangażowała finansowo na rynku niemieckim.

Amerykani wiedzą, że dotychczasowy udział Francji w kredytach na rzecz Niemiec jest znikomym. W wypadku zaś ulokowania w Niemczech poważniejszych kapitałów francuskich, Francja siłą rzeczy będzie się widziała zmuszoną w swym własnym interesie chronić Niemcy od bankructwa. O to tylko Stanom Zjednoczonym chodzi, bo tem samem i kapitały amerykańskie, już w Niemczech ulokowane, doznają pozycji pewniejszej. Ze jest tak a nie inaczej, wymownie świadczy propozycja, uczyniona Francji na konferencji londyńskiej, by przejęła ona na siebie część kredytów amerykańsko-angielskich, na rynku niemieckim już ulokowanych.

Nie możemy się dziwić Amerykanom, że chcą ratować swoje pieniądze, interes jest zawsze interesem, ale ponieważ oficjalnie nazywa się, że wystąpienie Stanów Zjednoczonych podjętowane zostało wyłącznie dążeniem do przywrócenia zaufania, należało wyrazić zdziwienie, że w tym celu chwyciono się środka, który w żadnym wypadku do załagodzenia kryzysu zaufania przyczynić się nie może.

Postawienie państw zainteresowa-

nych przed faktem dokonany, kompletne zbagatelizowanie planu Younga jako umowy bezwarunkowo obowiązującej, ogłoszenie moratorium bez uprzedniego zbadania i stwierdzenia dobrej woli Niemiec — wszystko to są sprawy, które w końcowym wyniku doprowadzić muszą do dalszego pogłębienia kryzysu.

Przecież podstawą stosunków międzynarodowych, a zwłaszcza stosunków gospodarczych pomiędzy poszczególnymi państwami i ich obywatelami jest umowa. Normalnych stosunków zaś tylko wtedy można się spodziewać, gdy strony umawiające się będą miały pewność, że umowa została zawarta z szczerem postanowieniem dotrzymania jej. Przy negocjacjach z solidnym i uczciwym kontrahentem możliwe są tylko dwie alternatywy: albo dłużnik całkowicie wywiąże się z zobowiązania, albo w wypadku faktycznej i niezawinionej przeszkody w dotrzymaniu umowy, udzieli swemu partnerowi odpowiedniej satysfakcji. Tertium non datur. Wszelka natomiast ingerencja czynnika stojącego po za umową, ingerencja zmierzająca do umniejszenia albo skasowania obowiązku jednego z kontrahentów bez obowiązku dania ręką, jest precedensem bardzo niebezpiecznym, wywołuje bowiem stan zdenerwowania i dezorientacji, co w stosunkach gospodarczych stwarza jeszcze większy kryzys zaufania i zanik wszelkich poważniejszych tranzakcyj.

Zupełnie podobnie rzecz się ma z słynnym już dzisiaj orędziem prezydenta Hoovera w sprawie moratorium. O ile krok ten istotnie miał na celu odprężenie w stosunkach gospodarczych i wzmocnienie zaufania — wyrażamy obawę, że skutek będzie wręcz przeciwny od zamierzonego i to tem pewniej, ponieważ pupil Stanów Zjednoczonych odszkodowań z tytułu planu Younga płacić nie zamierza.

S. K.

KRONIKA GOSPODARCZA

Stosunki handlowe z zagranicą

Firma włoska poszukuje w Polsce przedstawiciela na kwiaty cięte.

Firma austriacka poszukuje przedstawiciela na szyćwne tkaniny z włosia. Firmie tej zależy głównie na nawiązaniu stosunków handlowych z osobami zaprawdzonymi w branży krawieckiej i konfekcyjnej.

Firma belgijska pragnie eksportować do Polski piasek aluminowy dla odlewni i szuka w Polsce na ten artykuł przedstawiciela.

Firma austriacka poszukuje w Polsce przedstawiciela na kajaki.

Firmy niemieckie pragną oddać zastęstwo na towary łokciowe, guziki, łopaty, rydły, siekiery, lemieszki i blachy do lemieszek.

W Izbie przemysłowo-handlowej w Poznaniu jest do przejścia:

1. spis upadłości i nadzorów sądowych firm niemieckich, okręgu Konsulatu Generalnego R. P. w Berlinie.
2. warunki udziału w tegorocznych Targach w Salonikach (Grecja) jak również szczegółowe programy wycieczek, mających się odbyć w czasie od 30. 8. do 17. 9. z okazji tych Targów.
3. okólnik rozesłany przez Komitet Chłodnictwa w Warszawie w sprawie naukowej wycieczki chłodniczej po kraju, mającej wyjechać z Warszawy jesienią r.b.
4. raport min. przemysłu i handlu w sprawie nawiązania stosunków handlowych z Centralnym Związkiem Polaków w Brazylii.
5. raport Delegacji R. P. w Charbinie, dotyczący możliwości importu jelit owczych z Mandżurji.
6. raport Poselstwa R. P. w Meksyku w sprawie możliwości eksportu beczek do Meksyku.

Firmy pragnące nawiązać stosunki handlowe z holenderską firmą „Fimex Co.“ w Hadze, występującej na terenie Polski p. n. „Novelty Co.“, będącej w rękach rodziny Lamberty, zechcą się uprzednio skomunikować z Izbą przemysłowo-handlową w Poznaniu.

W czasie od 12—27 września r.b. odbędzie się w Chicago międzynarodowa wystawa patentów.

Ze względu na stały spadek srebrnej waluty w Meksyku — Poselstwo R. P. w Meksyku zaleca firmom, zainteresowanym w handlu z Meksykiem zawieranie transakcyj w dolarach i przed zawarciem transakcyj zapytanie o opinie o firmach meksykańskich Poselstwo R. P. w Meksyku.

Z KRAJU

(k) **Zatarg między krajowym przemysłem włókienniczym a przemysłem sztucznego jedwabiu.** W związku z rozpoczęciem prac nad częścią drugą taryfy celnej, obejmującą surowce włókiennicze, tkaniny oraz artykuły mody — zarysował się poważny zatarg. Przedstawiciele szeregu gałęzi przemysłu włókienniczego, przerabiających towary ze sztucznym jedwabiem, stworzyli jednolity i zwarty front, w sprawie wydatnego obniżenia cła na przedzę sztuczno jedwabną. Projektowane w II części taryfy celnej stawki na przedzę sztuczno jedwabną, uważane są w kołach przemysłu włókienniczego za wyśrodkowane, a ich obniżenie przyczynić się może do znacznego rozszerzenia zużycia i zastosowania tego półfabrykatu przez przemysł przerabiający oraz wpłynę na wzrost eksportu. Natomiast przemysł sztuczno jedwabny ze względu na sytuację międzynarodową w tej gałęzi produkcji, oraz groźbę dumpingu sowieckiego, zamierza energicznie przeciwstawić się wszelkim usiłowaniom w kierunku obniżenia tych stawek celnych w nowej taryfie.

(k) **Ułatwienia przy obrocie handlowym z Jugosławią.** Doychczasowe świadectwa pochodzenia, wystawiane przez jakiekolwiek władze polskie dla towarów importowanych do Jugosławii, musiały być wizowane przez konsulaty jugosłowiańskie. Te nstan rzeczy był wynikiem nieustalenia wzoru zaświadczeń, wydawanych przez urzędy celne, gdyż jedynie zaświadczenia tych urzędów, w myśl przepisów traktatu handlowego, są wolne od wiz. Ostatnio min. skarbu ustaliło wzór zaświadczenia celnego, ogłoszony w nr. 166 „Monitora Polskiego“, a władze jugosłowiańskie w drodze wzajemności, w najbliższym czasie wydadzą podobny wzór, poczem świadectwa polskich urzędów celnych nie będą podlegały obowiązkom wizowania przez jugosłowiańskie konsulaty, skutkiem czego odpadną dość znaczne koszty wiz.

(k) **Odroczenie rozporządzenia o wyrobie i sprzedaży specyfików leczniczych.** W związku z wystąpieniem Izby przem.-handlowej w Warszawie do min. spraw wewnętrznych z prośbą o wstrzymanie ogłoszenia niektórych rozporządzeń, odnoszących się do handlu środkami leczniczymi, w celu dania możliwości samorządowi gospodarczemu zajęcia co do nich stanowiska — min. spraw wewnętrznych zawiadomiło Izbę warszawską, że rozporządzenie o wyrobie i sprzedaży specyfików leczniczych, wywołujące dużo zastrzeżeń ze strony sfer zainteresowanych, nie będzie ogłoszone do czasu przedstawienia opinji przez izby przem.-handlowe.

(k) **O podniesienie poziomu naszego chmielarstwa.** Wobec światowej nadprodukcji chmielu szanse konkurencyjne na rynkach zagranicznych ma tylko towar pierwszorządnej jakości, któremu to warunkowi chmiel polski niestety nie odpowiada. Wynika to w znacznej mierze z niedostatecznego wykształcenia naszych plantatorów, co wyraża się w braku selekcji chmielników, nieodpowiednim zbiorze chmielu, braku odpowiednich suszarni, lub nieracjonalnym suszeniu. Skutek jest taki, iż mimo że „Polska należała“ do jednego z 5 krajów, w których warunki i gleba pozwalają na uprawę chmielu szlachetnego, który mógłby śmiało stanąć do konkurencji na światowych rynkach, dotąd nie byliśmy w stanie dać większej partji dobrego eksportowego materiału. Podniesienie poziomu polskiego chmielarstwa, drogą zorganizowania racjonalnej pomocy fachowej byłoby tym jedynym środkiem, któryby zapobiegł zagładzie grożącej dziś naszemu chmielarstwu.

(k) **Przemysł konfekcyjny.** Przemysł bielizniany na terenie warszawskim doznał w maju i czerwcu znacznego ożywienia obrotów w towarach letnich w związku z nastaniem korzystnych warunków atmosferycznych. Popyt dotyczył jednak przeważnie tylko wyrobów tańszych. Znacznie ożywienie obserwowano również w dziale odzieżowym, zwłaszcza damskim. Natomiast zbyt odzieży gatunków średnich i lepszych wyrobionych w Bielsku, był nader słaby, z powodu ogólnego zubożenia stanu średniego, a specjalnie warstwy urzędniczej. Przemysł kapelusznicy zajęty był produkcją na sezon jesienny i zimowy, pracując przy ruchu bardzo ograniczonym. Napływ zamówień jest umiarkowany, ponieważ w handlu znajdują się jeszcze znaczne zapasy. Eksport stożków wełnianych w miesiącu czerwcu wynosił na podstawie danych Związku Eksportowego w Bielsku 1500 kg wartości ok. 34.000 zł., co oznacza olbrzymie cofnięcie eksportu w porównaniu z poprzednimi latami. (l)

Z ZAGRANICY

(z) **Katastrofalna sytuacja ziemian Prus Wschodnich.** W gmachu sejmiku wschodniopruskiego w Królewcem odbył się zjazd związku ziemian. Na zjeździe podniesiono, że długi rolnictwa wschodniopruskiego wynoszą obecnie 1,4 miljarda marek i że powiększają się miesięcznie o ca 14 do 20 milj., wskutek wysokiej stopy procentowej, która w obecnej chwili dochodzi do 20 proc. W roku 1930 sprzedano w drodze licytacji w Prusach Wschodnich około 66.000 ha. Jedynym ratunkiem dla rolnictwa wschodniopruskiego jest, zdaniem uczestników zjazdu, szybka pomoc rządowa, oraz przywrócenie rolnictwu rentowności zapomocą ograniczenia zagranicznego importu produktów rolnych, wydania nakazu używania mieszanek benzynowo-spirytusowych, ulg podatkowych, zmniejszenie ciężarów socjalnych i t. d.

(z) **Chmiel w Czechosłowacji.** Z powodu szczególnie dobrego urodzaju chmielu w roku bieżącym oraz z powodu istnienia znacznych zapasów zeszłorocznych, ceny chmielu w Czechosłowacji kształtują się niepomyślnie. Wobec tego właściciele plantacji chmielu przystąpili do częściowego zniszczenia tegorocznych urodzajów celem podniesienia cen.

(z) **Wpływ podniesienia stopy dyskontowej Banku Angielskiego na rynek angielski.** Podniesienie stopy procentowej Banku Angielskiego do 4½ proc., aczkolwiek ogólnie oczekiwane, odbiło się na nastroju giełdy londyńskiej, na której walory angielskie zniżkowały, waluty zagraniczne natomiast zwyżkowały. Podniesienie stopy do 4½ proc. przetrzeźniało najprawdopodobniej definitywnie odpływ złota, wywierając jednak wpływ na handel i przemysł angielski, które kalkulowały na podstawie taniego kredytu, a obecnie muszą płacić bankom powyżej 5 proc. Oddziało to na obroty handlowe, a także odbiło się na życiu codziennym, opartem całkowicie na zasadach kredytowych. Jednocześnie spodziewany jest napływ obcej waluty, której lokata w Londynie będzie się odciążać.

(z) **Stemplowanie banknotów w Hiszpanji.** W dniu 24 lipca weszło w życie rozporządzenie rządu hiszpańskiego o stemplowaniu wszystkich obiegających banknotów hiszpańskich. Stemplowanie rozpocznie się od 10 sierpnia i skończyć się ma w ciągu 3-ch miesięcy. Od 10 września Bank Hiszpański będzie wypuszczał tylko ostemplowane banknoty, a od 20 września publiczność i urzędy nie będą zobowiązane do przyjmowania banknotów niestemplowanych. Bank hiszpański dalej będzie emitował nowe banknoty z emblematami republiki.

(z) **Deficyt państwowy Italji.** Deficyt państwowy włoski w ciągu całego roku administracyjno-finansowego 1930/31 wyniósł 896 milj. lirów, wykazując pewne zmniejszenie sum przewidywanych, dzięki zastosowaniu daleko idących oszczędności i zwiększeniu się dopływu wpływów. Ogólna suma długu publicznego wewnętrznego wynosi 91288 milj. lirów, co wykazuje zwiększenie o 1702 milj. lirów w stosunku do roku poprzedniego. Obieg wynosi 14.683 milj., wykazując ponowne zmniejszenie o 29 milj. Dodatnie saldo kasowe skarbu wykazuje sumę 3748 milj., z których 3436 milj. na rachunku bieżącym w Banca d'Italia i 312 milj. na rachunkach bieżących zagranicą oraz w skarbu centralnym przy Królewskiej Mennicy w Rzymie.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Ostatnia deska ratunku...

Okresowa licytacja w lombardzie miejskim — Smutny korowód z pod znaku krańcowej potrzeby

Wczoraj zakończyła się od szeregu dni trwająca licytacja w lombardzie miejskim. Licytowane były zastawione, a nie wykupione lub nie pralonowane przedmioty.

Wiadomo, że wszelkie przedmioty zastawione a niewykupione po upływie 3 miesięcy względnie niepralonowane rzeczy wystawia się na licytację. Odbijają się te przetargi co kwartał i zawsze ściągają nieprzełiczone tłumy, pragnących za tanie pieniądze kupić jakiś przedmiot w normalnych warunkach dla nich nie do nabycia. Przeważnie jednak ubiegają ich handlarze, którzy wykupują wszystko na czym jeszcze możnaby zarobić. A można nabyć złoto, srebro, biżuterię, aparaty radiowe, gramofony, maszyny do pisania przeróżnych marek, przyrządy miernicze, optyczne, garderobę, bieliznę, szafy, maszyny do szycia i t. d.

Skoro tylko dyrekcja ogłosi, że w tym a w tym dniu rozpoczyna się licytacja zastawionych i niewykupionych przedmiotów, zaczyna się natychmiast ruch w lombardzie. Ten i ów z zastawców wyszuka jeszcze trochę grosza, by uratować nieraz może cenną pamiątkę przechodzącą z pokolenia na pokolenie. Wykupuje zatem dany przedmiot, lecz przy drugim zaraz okienku zastawia go.

Jak wielka bieda panuje teraz, można się przekonać w samym lombardzie, który formalnie zatłoczony jest zastawami. Wielu zobojętniało i na wszystko się godzi, byle dostać choć parę groszy, chciałby np. uzyskać 30 zł, ale surowy taksator daje tylko 15 zł i więcej ani rusz. Nie pomogą groźby ani perswazje, więc bie-

rze się chociażby te 15 zł. Ktoś inny znajdujący się w krańcowej nędzy, ma wprawdzie coś do zastawienia, ale do lombardu nie pójdzie za żadną cenę. Woli zatem wynająć posłańca, który wszystko załatwi, a sam czeka niecierpliwie w kawiarni na drobną kwotę. Wreszcie po paru godzinach zjawia się posłaniec i przynosi zamiast spodziewanych 50 zł tylko 30 zł, a z tego zastawca musi jeszcze zapłacić posłańca.

Przewijają się w lombardzie różni ludzie, jak w kalejdoskopie. Ot np. przed taksatorem staje biedna kobiecina i rozwija sztukę materji. Taksator bacznie ogląda i po namyśle mówi:

— Chce pani 5 złotych?

— Proszę pana, chociaż 8 zł, tyle akurat zapłacić muszę komornikowi — biada kobiecina — a dziś właśnie termin mija.

— Nie warto więcej — odpowiada taksator.

Zafrasowana kobiecina nalega jeszcze, tłumacząc, że ma drobne dzieci i chorego męża, ale wszystko to nie pomaga, bowiem zastaw nie jest więcej wart.

Przychodzi z kolei zbiedzony inteligent. Przycisnęła go nędza. Przyniósł srebrny zegarek. Sądził, że dostanie 50 zł, a taksator wymienia kwotę 25 zł. Nie pomogą tu targi, więc z konieczności godzi się i na tę sumę.

I tak trwa swego rodzaju tragiczny korowód. Ludzie bez przerwy płyną zwarta falą, a chwytając się rozpaczliwie, nieraz ze łzami w oczach tej ostatniej deski ratunku... (z)

Kal rzk.: Piotr; jutro N. M. P. Anielskiej. Kal. słow.: Rolisław; jutro Światosław.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajezaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, St. Rynek. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1. Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraśzewskiego 12. Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ulica Marsz. Focha nar. Niegolewskich. Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61. W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

ŻYCIÉ SOKOLE

— * „Sokol” Poznań II. Jeżyce. Zbiórka celem wzięcia udziału w obchodzie 25-lecia gniazda Poznań-Wschodni w niedzielę, 2 bm, o godz. 7 przy Rynku Jeżyckim.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Koło Romanistów, stud. U. P.** Komisja wakacyjna udziela informacji nowo wstępującym koleżankom i kolegom co do studjów języka francuskiego w lokalu Koła przy ul. Sew. Mielżyńskiego nr. 26-27 (Ass. Polono-Francaise) we wtorki i piątki od godz. 12-13.

— * **Nie 2 a 9 sierpnia.** Nie jutro, lecz dopiero w przyszłą niedzielę odbędzie się wenta na kościół św. Krzyża w Górczynie. Należy zaznaczyć, że komitet poczynił już przygotowania, aby impreza ta wypadła jak najokazalej.

PODZIĘKOWANIA

— * **Dzieci Polskiej Pryw. Szkoły Przygotowawczej pod wezw. św. Kazimierza,** ul. Śniadeckich 64, wpłaciły na biedne i głodujące dzieci m. Poznania 130,25 zł, dochód z loterii fantowej, urządzonej na majówce. Szczere podziękowanie składa Pozn. Okręg „Caritas”.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Poziom kosztów utrzymania** obniżył się w miesiącu lipcu, w porównaniu ze stanem, notowanym za miesiąc poprzedni, o 0,65 procentu, jak to na dzisiejszym posiedzeniu ustaliła wojewódzka komisja do badania zmian kosztów utrzymania osób pracujących w handlu i przemysłu.

— * **Początek roku szkolnego.** Kuratorja szkolne okręgowe rozesłały do szkół średnich i powszechnych okólniki, ustalające termin rozpoczęcia nowego roku szkolnego 1931-32. Rok szkolny rozpocząć się ma dnia 2 września br.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Pożary.** W Kotlinie (pow. pleszewski) spłonął stóg żyta wartości 800 zł u p. Ludwika Ochanowicza. Ogień wzniesił

7-letni Leon Smektała, który bawił się zapalnikami. — W Bielawach (pow. gnieźnieński) u p. Tomasza Zakaśa spaliła się stodoła ze zbożem i narzędziami rolniczymi wartości 10 tys. zł. — W Chmielince (pow. nowotomyski) u p. Michała Helmchena prawdopodobnie od iskier z komina zapalił się dach domu mieszkalnego. Powstały straty na sumę 3 tys. zł. — W majątności Karolewie (pow. koźmiński) spalił się dom mieszkalny wartości 9 tys. zł. (k.)

— * **Utonęła podczas kąpieli.** W jeziorze Dobrze pod Pobiedziskami poszła na dno podczas kąpieli 18-letnia Janina Krużewska. Zwłoki jej wydobyto niebawem. (k.)

— * **Wypadek samochodowy.** Na szosie pomiędzy Środą a Zaniemysłem samochód ciężarowy P. Z. 48 060, kierowany przez szofera p. Kazimierza Nowickiego z Kórnik, zacerpił jadąc rowerem p. Wawrzyńca Sochę z Pigłowic. Dotkliwie pokaleczono na prawej nodze cyklistę przewieziono do szpitala w Środzie. (k.)

— * **Przepalenie kabla.** Dziś o godzinie 9,55 przepalił się nagle kabel wysokiego napięcia, co spowodowało całkowitą przerwę w dostawie prądu. Także i ruch tramwajowy zamarił na wszystkich liniach. Po 10 minutach elektrownia dała prąd zmienny, a o godz. 10,20 włączono tramwaje. O godzinie 10,30 funkcjonowała już całkowicie sieć stałego prądu. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Włamanie.** Do mieszkania p. Władysława Króla przy ul. Słowackiego 27 włamali się złodzieje i skradli 2 futra męskie i damskie, 2 woreczki, zawierające 2 kg. starych srebrnych austriackich monet. Łupem złodziej stał się sztuciec srebrny z futerałem, trzewiki, zegarki męski i damski z łańcuszkiem itd., łącznej wartości 2500 zł. Dochodzenia policyjne w toku. (z.)

— * **Ujęcie włamywacza.** W nocy na 1 bm. ujęła policja w podwórzu przy ul. Jarochońskiego 24 niejakiego A. Buczyńskiego, zamieszkałego przy ul. Grottera nr. 1. Znaleziono przy nim 3 wytrychy, ołów i pilnik. Buczyński odmeldował się do Krakowa, pozostał jednak w Poznaniu, no i „pozostanie” tu jeszcze nieco dłużej. (z.)

— * **Zuchwałego włamania** dokonano w Stęszewie. Nieznani zлочyńcy wtargnęli do biur magistratu, rozpruli kasę ogniotrwałą t. zw. rakiem i zabrali 4500 zł w gotówce. (k.)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Za kradzież z włamaniem** odpowiadał wczoraj przed sądem okręgowym Michał Durski z Antoninka, Franciszek Wesołowski z Charbowa pow. gnieźnieński, Walenty Mrówczyński, również tam zamieszkały, Aleksander Wesołowski z Chartowa pow. poznański i Franciszek Kaźmierczak ze Szczepankowa pod Poznaniem.

Wszyscy oskarżeni działając wspólnie, włamali się w nocy z 13 na 14 stycznia 1931 roku do chlewu Pawła Kerno w Świnarach pow. gnieźnieńskiego, skąd skradli 20 kur i 4 indyki. Następnej kradzieży z włamaniem dokonali w nocy z 13 na 14 lutego 1931 roku w chlewie Marji Urbanikowej w Tarnowie pow. poznańskiego, skąd skradli świnie którą uprzednio ubili. Na rozprawie wszyscy przyznali się ze skruchą, obiecując ze łzami w oczach więcej nie kraść. Sąd po naradzie skazał Durskiego na 5 miesięcy więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego, Fr. Wesołowskiego na 4 mies. z zaliczeniem aresztu śledczego, Mrówczyńskiego, Wesołowskiego i Kaźmierczaka każdego na 3 mies. z zawieszeniem kary na 3 lata. (z)

JARMARKI

— * **Dobrzyca.** Jarmark na konie, bydło i towary kramne odbędzie się w środę, 5 bm.

— * **Ostrowit.** Jarmark na konie i towary kramarskie odbędzie się w środę, dnia 5 bm.

— * **Kobylin.** We wtorek, 11 bm. odbędzie się jarmark kramny, na konie i bydło.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Wronki.** (Utworzenie klubu sportowego.) W ub. tygodniu odbyło się zebranie organizacyjne klubu, któremu nadano nazwę „Wrona”. Na zebraniu tem zadeklarowało przystąpienie do klubu 36 osób, wybrano jednocześnie zarząd, w skład którego weszli Jan Szachnowski jako prezes, Feliks Jadrzyk jako sekretarz i skarbnik, Władysław Koźma jako gospodarz oraz Bolesław Noga jako kapitan drużyny. Należy żywić nadzieję, że klub przy wytrwałej i intensywnej pracy oraz przy odpowiednim poparciu władz i społeczeństwa rozwijać się będzie pomysłnie i przyczyni się tem samem do pokrzepienia młodego pokolenia na duży i ciele.

— (Z Tow. Śpiewu „Lutnia.”) W sali hotelu „Polonia” odbyło się nadzwyczajne walne zebranie Tow. śpiewu „Lutnia”, zwołane przez członków. Na wstępie wyrażono zarządowi wotum nieufności z powodu rzekomych nadużyć na szkodę Towarzystwa. Po obszernej ostrej dyskusji członkowie zarządu urządził swój złyty, poczem przystąpiono do wyboru nowego

Przy ischias (zapalenie nerwu kulszowego) po zacyciu zrana naczczu szklanki naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa” następuje lekkie obfite wypróżnienie, do którego przyłącza się później przyjemne uczucie wypróżnienia się. — Zadać w aptekach i drogerjach. — nw 473

zarządu, w skład którego weszli pp. Józef Dymek, jako prezes, Zygmunt Bątkiewicz jako wiceprezes, Marjan Wałlich jako sekretarz i Kitzmannówna jako skarbniczka.

— (Zjazd Straży Pożarnych.) W ub. niedzielę odbył się Zjazd Straży Pożarnych okręgu szamotulskiego, połączony z ćwiczeniami pokazowymi wronieckiej ochotniczej straży pożarnej, na który przybyli m. in. inspektor pożarnictwa p. Bednarek z Poznania oraz naczelnik powiatowy drh. Hubert. (stc.)

— * **Znin.** (Z Tow. Kupców Samodzielnych.) Zebranie Towarzystwa odbyło się pod przewodnictwem wiceprezesa p. Kościelickiego. Walne zebranie odroczone do jesieni, ograniczając się do załatwienia spraw bieżących. Interesującą ogół sprawę rozszerzenia służby telefonicznej referował wiceprezes. Pertraktacje, prowadzone od dłuższego czasu, postąpiły tak dalece, że zmiana może nastąpić każdej chwili; udzielono zatem zarządowi upoważnienia z poleceniem zrealizowania projektu do 1 września br. Jak wiadomo, Dyrekcja Poczty i Telegrafów godzi się na zaprowadzenie w Żninie służby tel. od godz. 7-24. Również na wniosek towarzystwa urząd pocztowy zarządził dwukrotne roznoszenie przesyłek listowych. — Po załatwieniu reszty spraw wewnętrznych, wygłosił p. L. Gustowski referat na temat sytuacji gospodarczej.

— * **Radzyn.** (Napad bandycki.) — Dwóch w rewolwery i noże uzbrojonych bandytów włamało się w nocy do mieszkania tuł. lekarza dr. Hoffmanna. Sterygowawszy mieszkańców, zrabowali 500 zł w banknotach, 10 mk. niem., 10 guldenów gdańskich, zegarki i srebro łącznej wartości 2500 zł, poczem opuścili mieszkanie. Odhodząc, zagrozili dr. H., by nie ważył się powiadomić policji; przerażony lekarz został do tego stopnia wyprowadzony z równowagi bezczelnością opryszków, że istotnie nie odważył się uczynić, co w tym wypadku należało, mimo, że w domu posiada telefon. Uczynił to dopiero następnego dnia jego kolega dr. Zieliński. Policja wszczęła energiczne śledztwo i jest nadzieja, że zbrodniarze nie ujdą zasłużonej kary. (ski.)

— * **Śmigiel.** W Żeńskiej Szkole Gospodarczej w Nietążkowie zakończył się rok szkolny. Na uroczystości tej byli obecni duchowieństwo, przedstawiciele władz i licznie przybyli rodzice wychowanków. Goście wysłuchali referatów uczniów, w których streszczały się ich nabyte wiadomości, potem zwiedzali szkołę i oglądali wystawę kuchenną i szwalniarnię z przepięknymi haftami ludowymi. Uroczystość zakończono wspólną fotografią.

— (Likwidacja powiatu.) Na ostatnim posiedzeniu Rady miejskiej bardzo obszerne omawiano sprawę likwidacji powiatu, przyczem uchwalono 15 000 zł rocznie dotacji dla skarbu państwa, ażeby powiat nadal utrzymał. Wydział i Sejmik Powiatowy uchwalili również 15 000 zł rocznie dotacji dla skarbu państwa, tak, że skarby otrzymaliby 30 000 zł rocznie. Przez zlikwidowanie powiatu śmigieckiego oszczędziłoby państwo niewiele, a obywatele straciliby dziesięciokrotnie. Z wszystkich stron powiatu nadchodzą protesty przeciw zniesieniu powiatu. (mk.)

— * **Kościan.** (Z życia „Sokoła.”) — Ostatnie miesięczne zebranie Tow. Gimn. „Sokol” odbyło się przy licznych udziałach członków. Prezes p. Tadeuszak zdał sprawozdanie z uroczystości wilsonowskich i ze Złotu Dzielnicowego w Poznaniu. Sekretarz okręg. p. Kaliszewski wygłosił bardzo interesujący wykład o zadaniu Skolstwa Polskiego, a prezes okręg. p. Stróżyk wezwał młodzież do licznej i gremjalnego wzięcia udziału w zlocie okręgowym, który odbędzie się 15 bm. w Bieżynie.

— (Pożar.) W nocy około godziny 24 wybuchł pożar w zagrodzie p. Jana Nowaka w Rogaczewie Wielk. pow. kościański, przyczem spłonęło całe urządzenie gospodarskie z tegorocznymi planami. Szkodę pokrywa ubezpieczenie. Przyczyny pożaru nie ustalono.

— (Kolonja wakacyjna.) Towarzystwo Ziemianek koła kościańskiego urządziło w Kościanie kolonje letnie, na których przebywa 20 dziewczynek z Tow. „Stella” z Poznania i 15 ze Związku Kresów Zachodnich. Kolonja obfituje w wszelkie artykuły spożywcze, których dostarcza Tow. Ziemianek. Dzieci urządziły już kilka okolicznych wycieczek i używają przez cały dzień wiele świętego powietrza pod odpowiednim nadzorem. (mk.)

— * **Barcin.** (Upiększenie kościoła.) — Niejednokrotnie podkreślano wielkie zasługi i zabiegi ks. prob. Nowickiego nad stopniowem upiększaniem naszego kościoła. Poza nabyciem nowych organów, dzwonów i pięknej kanzalicy (dar p. Chojnackiego) nastąpiło obecnie, dzięki nieustrudżonym zabiegom ks. proboszcza dal-

Skazanie oszusta

na dwa lata więzienia

Przed sądem okręgowym stanął b. sekretarz adwokacki, Tadeusz Pawlicki (ul. Dziekański wiadukt) prowadzący niedawno pokątne biuro obrońcy ludowego. Akt oskarżenia zarzucał mu oszustwa ze szkodą łatwowiernych ludzi.

We wrześniu ub. roku celem wyłudzenia gotówki podobził Pawlicki wyrok sądu okręgowego, który przedstawił swej klientce Barbarze Darmoszej ze Starołąki wyłudając za „przeprowadzenie” procesu 700 zł. W listopadzie tego samego roku służąca Franciszka Wojtkowiakówna (Długa 11) powierzyła mu pewną sprawę. Pawlicki zwołał ją, że proces jest w toku i pobrał 50 zł. Następnie zażądał dalsze 200 zł, które miał złożyć w depozycie sądowym. Pieniądże te zużył sam a Wojtkowiakównie przedstawił sfałszowany kwit depozytowy kasy poborczej, jakoby te pieniądze tam zostały złożone. Od Jana Darmosza ze Starołąki, któremu prowadził sprawę spadkową pobrał również 213,40 zł, zwołał go, że proces jest w toku. Znow w październiku 1930 roku sfałszował potwierdzenie kasy poborczej na rzekomo wpłaconą kwotę 55,40 zł w sprawie Grajek przeciw Grajek, tak że jeden z Grajków, który mu tę kwotę wręczył był pewny, że pieniądze odebrał kasa sądowa, tymczasem Pawlicki użył te sumę na własne cele.

Oskarżony przyznał się do zarzuczanych mu czynów w akcie oskarżenia i sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego skazał go na 2 lata ciężkiego więzienia. (z)

KALENDARZYK

Sobota, 1 sierpnia 1931.

Słońce: wschód 4,10; — zachód 19,46; — długość dnia 15 godz. 36 min. Księżyc: wschód 21,04; — zachód 7,06; — po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 16 st. C., pogodnie, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 755 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 24 st. C., najniższa plus 11 st. C.

Przewiednia pogody na niedzielę: Zachmurzenie zmienne, miejscami deszcz.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dzisiaj plus 0,07 m.

szę upiększenie przez nabycie przepięknego konfesjonalu, wykonanego w warsztacie znanego mistrza stolarskiego p. Władysława Chojnackiego. (bs.)

— **Kępno.** (Wypadek samochodowy). Na szosie między Kępem a Podzamczem uległ nieszczęśliwemu wypadkowi samochód, kierowany przez kpt. p. Kamiańskięgo z Kępna. Znajdujące się w samochodzie osoby, jedna z Poznania a druga z Kępna, doznały poważnych obrażeń cieleśnych. Kierowca wyszedł z wypadku bez szwanku. Pojazd lekko uszkodzony.

— (Jabłoń zakwitła po raz drugi). W ogrodzie p. Szkudlarza w Kępnie, zakwitła po raz drugi w roku bież., jabłoń, która prócz dojrzewającym owocem, jest oblepiona również białym kwieciami. (kc)

— **Pleszew.** (Pielgrzymka.) Pielgrzymka do Częstochowy wyrusza w czwartek, 13 bm. o godz. 8,30 z kościoła parafjalnego.

— **Inowrocław.** (Z Miejskiego Komitetu L. O. P. P.) Tydzień L. O. P. P. w czerwcu rb. przyniósł czystego dochodu około 554 zł. Komitet Miejski L. O. P. P. w dalszym ciągu bardzo energicznie zabiega o urządzenie lotniska cywilnego w Inowrocławiu, a o wielkości prac, prowadzonych w tym celu na terenie przysięgłego lotniska, świadczy fakt, iż robotnikom wypłaca komitet co tydzień po 2 tys. złotych. Oprócz tego wiele instytucji i firm darowuje materiał i środki lokomocji, jak kolejki polowe, cement itp. bezpłatnie. — Prace niwelacyjne potrwać zapewne do końca sierpnia, poczem nastąpi praca nad budową kanału otwartego oraz krytego t. zw. smyrńskiego. Praca nad kanałem przypuszczalnie zostanie wykończona dopiero z wiosną roku przyszłego i kosztować ma około 40 tys. zł. Nadspodziewane przeszkody w postaci niezwykle twardego kamienia marglowego wysoce utrudniły pracę niwelacyjną. Z tych więc powodów uroczyste otwarcie lotniska odbędzie się zamiast, jak projektowano jesienią, dopiero w maju 1932 roku.

— (Kiermasz na dochód kolonij wakacyjnych.) W niedzielę, dnia 26 bm. odbył się w gmachu i ogrodzie „Parku Miejskiego” kiermasz staraniem Komitetu Kolonij Wakacyjnych. Dzieci w strojach ludowych przeszły w pochodzie ulicami miasta przy dźwiękach orkiestry kolejowej. Widowisko w sali „Parku Miejskiego” obejmowało: deklamacje i śpiewy oraz plasy, występy muzyczne, a na zakończenie komedię w dwu odsłonach. Udział brały: kolonia gimnazjalna z Wielkopolski, kolonia śląska i półkolonia miejscowa. W ogrodzie odbywały się gry i zabawy, loteria fantowa, jazda na kucach itp. Czysty dochód przeznaczony jest na utrzymanie kolonij.

— (Ze Stowarzyszenia Lekarzy Zdrojowych.) Dnia 1 sierpnia odbędzie się w sali Domu Kuracyjnego reunion staraniem Stow. Lekarzy Zdrojowych, z którego dochód przeznaczony jest na budowę Polskiego Instytutu Balneologicznego. Spodziewany jest liczny zjazd.

— (Występy teatralne.) W niedzielę, dnia 26 bm. gościł w Inowrocławiu zespół teatralny „Reduta”, którego przedstawienie wesołej komedji francuskiej p. t. „Ładna historia” cieszyło się zasłużonym powodzeniem. (cm.)

Z życia S. M. P.

Wyniki akcji konkursowej w Zjednoczeniu Młodzieży Polskiej w 1930 roku.

Akcja oświatowo-rolnicza (zwana przysposobieniem rolniczym), podjęta wśród młodzieży pozaszkolnej, zorganizowanej w katolickich Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej (S. M. P.), z roku na rok coraz szersze przybiera rozmiary. Według ogłoszonych niedawno przez ministerstwo rolnictwa w czasopiśmie „Organizacja przysposobienia rolniczego” cyfr statystycznych S. M. P., podobnie, jak w latach poprzednich, zajmują pierwsze miejsce w akcji konkursowej wśród organizacji młodzieży całej Polski.

W 1930 r. w S. M. P. prowadzono bardzo intensywne prace, mając na celu przygotowanie młodzieży do należytego przeprowadzenia zadań konkursowych. W tym celu urządzono 241 konkursów z udziałem 16.075 uczestników. Konkursy doprowadziło do końca 15.414 członków w 2.252 zespołach. Konkursy przeprowadzono na terenie 1.027 miejscowości, w 164 powiatach i 16 województwach. Procent doprowadzonych do końca zespołów w stosunku do ilości zespołów, które prace konkursowe rozpoczęły, wynosi 86,05. Głównym tematem konkursowym była kukurydza (konkurs kukurydzy przeprowadziło 4.012 uczestników i uczestniczek). Poza tem prowadzone tematy inne, jak buraki, ziemniaki, warzywa, kwiaty, hodowle świń, królików — ogółem prowadzono konkursy w 25-ciu tematach. W okresie zamknięcia akcji konkursowej urządzane były przez uczestniczące w akcji konkursowej S. M. P. wystawy plonów konkursowych. W roku 1930 urządzono w S. M. P. 235 wystaw, ponadto S. M. P. wzięły udział w 131 wystawach powiatowych przysposobienia rolniczego.

Na cele akcji przysposobienia rolniczego ministerstwo rolnictwa poświęca rok rocznie znaczne fundusze. Subsydja jednak Min. Roln. pokrywają tylko część istotnych potrzeb finansowych akcji przysposobienia roln. W r. 1930 min. rolnictwa przyznało subsydjum na przeprowadzenie 1.168 zespołów, podczas gdy Zjednoczenie Mł. Pol. przeprowadziło 2.252 zespoły, t. j. o 100 proc. więcej. To też Zjednoczenie, Związki i Sto-

Mucha tse-tse na Wierzbowej

Fatalnym zbiegiem okoliczności pojawiła się w ministerstwie spraw zagranicznych niebezpieczna mucha, zarażając śpiączką tak ważną dla nas w chwili obecnej instytucję.

warzyszenia na cele akcji prz. roln. corocznie poświęcają znaczne fundusze. W r. 1930 zebrano ogółem 108.339,18 zł własnych funduszy, w tem młodzież w Stowarzyszeniach zebrała 12.205,55 zł. O wysokim poziomie prac konkursowych młodzieży świadczya wysokie i liczne nagrody, przyznane członkom S. M. P. przez organizacje rolnicze w okresie zamknięcia konkursów i na wystawach.

Powyższe krótkie zestawienia liczbowe, ilustrujące prace SMP, w dziedzinie oświatowo-rolniczej w roku 1930, wykazują jasno, że sprawy te znajdują należyte zrozumienie wśród młodzieży. Duży, dziś już wyraźny wpływ akcji przysposobienia rolniczego na młodzież i gospodarstwa wiejskie, stały z biegiem lat wzrost tej akcji wskazuje, że SMP, w dziedzinie również rozwoju gospodarczego i kulturalnego wsi polskiej ważną odgrywać ją rolę. — (KAP.)

S. M. P. „Orzeł” Poznań-Jeżyce, urządza turniej koszykówki o mistrzostwo pozn. okręgu S. M. P. Udział brać mogą wszystkie S. M. P. należące do okręgu. Zgłoszenia należy nadsyłać pod adr. Pielin Władysław, Poznań, Piotra Wawrzyniaka 21 do 16 bm. włącznie. Wpisowe, wynoszące 3 zł. od drużyny należy uiszczyć na zebraniu kierowników drużyn, które odbędzie się dnia 19 sierpnia o godz. 19,30 w lokalu okręgu. Plac Nowomiejski 5.

Związkowy obóz. Niebawem i żywiłowy rozwój S. M. P. na terenie całej Polski, a zwłaszcza Wielkopolski, spowodował Związek do zorganizowania w bieżącym roku parą pierwszy obóz dla członków zarządów poszczególnych stowarzyszeń. Obóz, którego otwarcie nastąpiło w dniu 26 lipca, wśród idealnych warunków w Otówku pod Gostyniem, doszedł do skutku, dzięki uprzejmości szambelana p. Potworowskiego. W codziennym programie obozowym uwzględnione są ćwiczenia i referaty z wszystkich dziedzin pracy organizacyjnej i społecznej. Pierwszorzędnym dobór referentów i instruktorów daje pełną rękojmię, że kurs wyda doskonale rezultaty.

Mistrzostwa lekkoatletyczne Związku S. M. P. rozpoczęły się dziś na stadionie miejskim w Poznaniu. Z uwagi na start znanych asów oraz wielu nowych talentów, zawody zapowiadają się nadzwyczaj interesująco.

W niedzielę, o godzinie 10 dalszy ciąg zawodów lekkoatletycznych oraz o godzinie 9 mistrzostwa w strzelaniu z broni małokalibrowej.

W biegu na przelaj S. M. P. Główna zwyciężył drh. Kluge Bogdan z S. M. P. Boże Ciało w czasie 13:51 minut, 2. Plotkowiak S. M. P. (Winiary), 3. Żurański S. M. P. (św. Jan), 4. Maciejewski S. M. P. (Boże Ciało), 5. Kamiński S. M. P. (Fara), 6. Ereński S. M. P. (Główna), 7. Arning S. M. P. (św. Wojciech), 8. Przybylak S. M. P. (św. Wojciech), 9. Lange S. M. P. (Główna), 10. Kucharski S. M. P. (Kobylnica). Po biegu wręczył zwycięzcom wspaniałe nagrody patron stowarzyszenia ks. Czwojdzinski. Puchar wędrowny ofiarowany przez p. Jurdzinskiego zdobył ponownie drh. Kluge.

Koło seniorów S. M. P. Boże Ciało. W ubiegłym roku z inicjatywy b. prezesa okręgu p. Gościńskiego zawiązało się koło seniorów, w skład którego weszli członkowie stowarzyszenia z ukończonym 25 rokiem życia i wszyscy starsi nieczynni już obecnie poprzednicy naszych druhów. Mając w zasobie wiele doświadczenia, koło postawiło sobie za cel dopomaganie stowarzyszeniu w trudnym obowiązku wychowania młodzieży, nie szczędząc w razie potrzeby i pomocy finansowej. Działalność koła mimo krótkiego istnienia wy-

daje już poważne rezultaty, w czem duże zasługa prezesa p. Koralewskiego.

S. M. P. Winiary. Coraz większą uwagę zwraca się w stowarzyszeniach na ekspansję zewnątrz ogniska, dla okazania społeczeństwu pożytecznej działalności S. M. P. wśród młodzieży. Ważność tej sprawy w niemiejszym stopniu docenia S. M. P. Winiary, które niedawno zorganizowało trzydniową wycieczkę na kresy zachodnie do Piłki koło Drawskiego Młyna, gdzie po drugiej stronie granicy coraz częściej i butniej odzywają się głosy niemieckie o zmianie granic. Mimo nocnej pory, ludność miejscowa z ks. prob. Palmowskim na czele, uwiadomiona poprzednio o przyjeździe, stawiała się tłumnie na powitanie druhów. Po przespanej nocy, uroczystym wciągnięciu sztandaru na maszt obozowy, rozpoczęto pierwszy dzień pobytu. Przed południem msza św., gry, zabawy, i powitanie 5 druhów, którzy przetrzeźni z Poznania do Piłki (około 120 km.) przebyli na rowerach. Po południu pokazowe gry w pałani i hazard, wieczorem zaś rozpalono ognisko, przy którym rozpoczęły się popisy druhów, przyjęte poklaskiem przez ludność, zgromadzoną w liczbie 400 osób. Ze szczególnym zainteresowaniem spoglądano na grupę akrobatów, którzy zwinnością i wyrobieniem sportowem zachwycali wszystkich. W drugim dniu druhowie byli gośćmi miejscowego społeczeństwa, które przyjęło ich ze staropolską gościnnością. Nic więc dziwnego, że z zalem żegnano miejsce obozu.

Zawody lekkoatletyczne między S. M. P. Poznań Boże Ciało a reprezentacja Żabikowa przyniosły w poszczególnych konkursach następujące wyniki: 100 m.: 1) Łarzyk (Boże Ciało) 12,1 sek.; 2) Cichocki (B. C.); 3) Wieszczyński (B. C.), 400 m.: 1) Łarzyk (B. C.) 6,4 sek.; 2) Wieszczyński (B. C.); 3) Zugchoer J. (B. C.), 1500 m.: 1) Michalski (Żabik.) 5:13,6 m.; 2) Kluge I (B. C.); 3) Kluge II (B. C.) 4×100 m.: 1) S. M. P. Boże Ciało I — 55 sek. w składzie Cichocki, Wieszczyński, Porszyński, Łarzyk, 2) Żabikowo, 3) S. M. P. Boże Ciało II. 4×400 m.: 1) S. M. P. Boże Ciało 4:18,2 min. w składzie Wieszczyński, Łarzyk, Zugchoer J., Kluge B. Skok w dal: 1) Kaczmarek (Żab.) 5,98 m.; 2) Łarzyk (B. C.) 5,71 m.; 3) Zugchoer J. (B. C.) 5,36 m. Skok w wyż: 1) Łarzyk (B. C.) 1,62 m.; 2) Przybyński (B. C.) 1,52 m.; 3) Plotkowiak (Żab.) 1,42 m. Rzut kulą: 1) Dolata (Żab.) 9,86 m.; 2) Anioł (Żab.) 9,47; 3) Janicki (B. C.) 9,20. Rzut dyskiem: 1) Janicki (B. C.) 30,21 m.; 2) Anioł (Żab.) 28,15 m.; 3) Kubiak (Żab.) 27,88. Rzut oszczepem: 1) Janicki (B. C.) 41,03 m.; 2) Dolata (Żab.) 36,40; 3) Plotkowiak (Żab.) 33,20.

W ogólnej punktacji zwyciężyło S. M. P. Boże Ciało w stosunku 103:86 n.

SPORT

Automobilizm

Wyścig samochodowy na bulwarze nadbrzeżnym rozpoczął się o godz. 14. Trasa wynosi 7 tys. m. Start wyznaczono w Jastrzębiej - Górze, a metę w Hallerowie. Dotychczas zgłosiło udział 27 maszyn; m. in. mają startować tacy znakomici kierowcy jak Ripper, Liefeld, Widawski i Koźmianowa. Start będzie mierzony elektrycznymi chronometrami. Samochody puszczą się pojedynczo w 3 kategoriach (wyciagowe, sportowe i turystyczne). Komisarzem wyścigów jest prezes komisji Automobilklubu Pomorskiego inż. p. Włodzimierz Stulginski. Rozdanie nagród odbędzie się w niedzielę wieczorem o godz. 21 w hotelu centralnym w Gdyni. Wyścig cieszy się nadzwyczajnym zainteresowaniem publiczności i spodziewane są tysięczne rzesze wi-

dzów. Według prognozyki „Pima” jutro ma być zachmurzenie zmienne, ciepło, wiatr umiarkowany. (tel. wł. — sb.)

Hokej na trawie

O mistrzostwo Polski spotykają się w niedzielę o godz. 16 na boisku przy stadionie miejskim, „Lechja” i „Venetia” i z Ostrowa. Ponadto walczą K. S. „Berger” z „Warta” i o godz. 10 na tem samym boisku.

Kolarstwo

Wyścig S. M. P. - Fara, z powodów od organizatorów niezależnych, został przesunięty z 2. bm. na 15 bm. — Ewentualne dalsze zgłoszenia przyjmuje naczelnik p. Onderka (ul. Szewska 3) do dnia 13 bm. włącznie.

Lekka atletyka

Mecz kobiecy Polska i Włochy odbędzie się w Król. Hucie 8 i 9 bm. Skład polskiej reprezentacji jest następujący: 60 i 100 m. Manteuffłówna, Breuerówna (Śląsk); rez. Sikorzanka (Śląsk). 200 m. Orłowska i Sikorzanka obie ze Setadjonu Kr. Huta; rez. Manteuffłówna, 800 mtr.: Kilosówna i Szwasówna, obie z „Pogoni” Katowice; rez. Orłowska, 80 m. pl.: Schabińska i Freiwaldówna; rez. Hofińska (Śląsk). 4×100 m.: Manteuffłówna, Sikorzanka, Orłowska, Breuerówna; rez. Schabińska, Orłowska, Sikorzanka; rez. Schabińska, Freiwaldówna. W dal: Breuerówna, Sikorzanka; rez. Kwaśniewska. W wyż: Janowska, Manteuffłówna; rez. Bytomska (Śląsk). Kula: Janowska, Konopacka; rez. Wajsówna. Dysk: Konopacka, Wajsówna. Trójbój: Kwaśniewska, Konopacka lub Wojnarowska.

Pięściarstwo

O mistrzostwo drużynowe kl. B. Dział na Stadionie Wojskowym o godz. 20 odbędzie się to spotkanie pomiędzy zespołem „Sokoła” a „Warta” II.

Różne

Mistrzostwa w lekkiej atletyce Związku Młodzieży Polskiej, rozpoczęły się dziś na stadionie miejskim. Dalszy ciąg jutro o godz. 10. Mistrzostwa w strzelaniu z broni małokalibrowej rozpoczynają się jutro o godz. 9 w strzelnicy przy ul. Fr. Ratajczaka.

RADJO

Programy radiofoniczne:

Poniedziałek, dnia 3 sierpnia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 komunikaty; godz. 19.00 koncert popularny. Wykonawcy: Orkiestra 58 p. p. pod batutą kpt. Maksymiljana Chmielewicz, Krystyna Dowbór - Muśnicka (sopran), Miecz. Mierzejewski (akomp.); godz. 19.15 feljeton dr. Troczoneckiego: 10-lecie zgonu Enrico Caruso; godz. 19.30 „Silva rerum”; godz. 19.45 interludjum muzyczne; godz. 20.15 transmisja z sali Starego Teatru w Krakowie z okazji Międzynarodowego Kongresu Esperantystów; godz. 22.15 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.30 „Z nad krawędzi (wygł. Brat Czary).

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „O zwalczaniu i zapobieganiu gruźlicy”; godz. 16.00 muzyka gramofonowa; godz. 16.50 pogadanka literacka w jęz. francuskim; godz. 17.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.35 „Pan Podkomorzy i klucznik”; godz. 18.00 muzyka lekka z Gastronomii; godz. 19.20 pogadanka radjotechniczna; godzina 19.40 „Skrzynka Poczta Rolnicza”; godz. 20.00 Prasowy Dziennik Radjowy; godz. 20.15 koncert z Krakowa z racji Międzynarodowego Kongr. Esperantystów; w przerwie fel. p. t. „Orlemi loty”; godz. 22.30 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne, Koenigswusterhausen (1635 m) 12.05 i 14.00 gramofon, 16.00 koncert solistów, 20.30 najnowsze płyty gramofonowe, 21.10 koncert symfoniczny; **Budapeszt** (550 m) 19.30 pieśni węgierskie, 20.30 koncert symfoniczny; **Wiedeń** (516 m) 20.10 koncert (utwory Brahmsa), 21.40 koncert ludowy; **Rzym** (441 m) 21.00 muzyka lekka.

Teatr Polski

DZIŚ — „Pokojówka szuka miejsca”. Niedziela, 2. 8. „Pokojówka szuka miejsca”. **Poniedziałek**, 3. 8. „Hiszpańska mucha”. Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Z daleka i z bliska”. Niedziela, 2. 8. „Z daleka i z bliska”. **Poniedziałek**, 3. 8. „Z daleka i z bliska”. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarińskiego, narożnik ul. Gwarnej.

TEATR „REDUTA”

„Ładna historia” (Caillavet'a, Flers'a i Reya) **DZIŚ** — Wolsztyn. Niedziela — Rawicz. **Poniedziałek** — Leszno. **Wtorek** — Gostyń. **Sroda** — Krotoszyn. **Czwartek** — Kalisz. **Piątek** — Ostrow.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI**KRYZYS TEATRALNY****NASZA WOJNA TEATRALNA
ZOSTAŁA WOJNĄ OKOPOWĄ**

Warszawa, 31 lipca.

Ferje teatralne dawno zaczęte. W zwykłych warunkach aktorzy wyjeżdżali na nie z kontraktami na przyszły sezon w kieszeni. Obecnie nie wiedzą, co będzie za miesiąc, w tej sakramentalnej dacie pierwszego września, która była od niepamiętnych czasów dniem zjazdu i nowego sezonu. Powód jest znany: zarząd główny Związku Artystów Scen Polskich zakazał aktorom angażować się póki teatry polskie nie ulegną pieniężnym żądaniom Związku, z których najważniejszymi — co do niemożliwości przyjęcia w dzisiejszym kryzysie — są: dwunastomiesięczny sezon teatralny, oraz podatek na ZASP (na tz. „Dom Aktora”), który teatry muszą „dziesiątkami” tysięcy ściągać z publiczności i Zaspowi oddawać.

Reprezentowane przez Związek Dyrektorów sceny polskie usiłowały zażegnać tę walkę przez porozumienie. Niestety, jak dyrektor teatru krakowskiego Trzczeński niedawno publicznie stwierdził, reprezentanci Związku na pierwsze słowo o sezonie krótszym niż 12 miesięcy, wstali od stołu i bez jednego słowa wyszli z sali obrad. Od tam już się bezpośrednio rokowania nawiązać, oczywiście, nie mogły. Odprawiony tak bezwzględnie Związek Dyrektorów nie mógłby ich próbować, zaś ZASP nie próbował. Udał się natomiast do sfer rządowych, w których — jak z otoczenia zarządu głównego ciągle się słyszało — rozporządza niemałymi wpływami. Więc przedstawił swój punkt widzenia na konferencji w ministerstwie oświecenia oraz w ministerstwie spraw wewnętrznych.

Jeżeli z krokami temi łączył ZASP nadzieję, że ministerstwa będą interwenjowały u dyrektorów scen, aby ci warunki ZASPU przyjęli, to omyłka okazała się zupełną. Związek Dyrektorów przedstawił również swoje materiały w ministerstwie oświecenia i po zapoznaniu się z istotnym stanem rzeczy sprawa była właściwie przesądzona, jako że narzucanych przez ZASP warunków nie można było żadną miarą uznać za usprawiedliwione chociażby w cząsteczce. Dyrektor departamentu sztuki, prof. W. Skoczylas, dał wszakże do zrozumienia, że byłby gotów pośredniczyć między stronami, aby zatarg, chociażby tymstronami, aby stworzyć podstawę do nowych rokowań.

Przed paru dniami zawiadzał dyr. Skoczylas przedstawicieli ZASPU do siebie i jako platformę do układów zaproponował im, aby utrzymać sezon dwunastomiesięczny, a tylko z pewną modyfikacją. Mianowicie aktorzy pobieraliby według umowy pełną gażę przez 10 miesięcy w roku, zaś przez miesiące letnie gaża byłaby umniejszona, nie schodząc wszakże poniżej tzw. minimum egzystencji, które dla pełnoprawnego członka ZASPU wynosi 350 złotych na miesiąc.

Przedstawiciele Związku Dyrektorów powiadomieni o tym zamiarze p. Skoczylasa, wyrazili od razu zgodę, mimo że kompromis taki równał się utrzymaniu dwunastomiesięcznego sezonu. Projekt ten nadto bronił aktorów najmniej płatnych, ci bowiem mieli zatrzymać swoje „minimum”, które przez cały rok pobierali. Wydawałoby się, że ZASP pochwyty obu rękami tę sposobność wyjścia z impasu, w jaki zapędził się niebacznie. Stało się wprost przeciwnie. Przedstawiciele ZASPU projekt kompromisowy odrzucili i nie chcieli w ogóle rozmawiać z dyr. Skoczylasem na ten temat, podobnie jak nie chcieli rozmawiać z przedstawicielami scen polskich. Wobec tego dyr. Skoczylas uznał swoją misję za skończoną i arbitrażu już drugi raz podejmować nie będzie. Jedno doświadczenie mu wystarczało.

W ten sposób sprawa stanęła na martwym punkcie. Wojna, wypowiedziana przez ZASP teatrom polskim, przeszła stan walki okopowej, wojny „na przetrwanie”. Niewesołe mają wakacje członkowie ZASPU, którzy go stworzyli, wysokimi składkami utrzymują i w rezultacie dostali od niego nadzieję długiego bezrobocia.

T. W.

W WALCE O NOWĄ SZTUKĘ

Muzeum w Essen i jego wystrój zdobniczy — Trudne zadanie — W kościele Marjackim — U krakowskich Franciszkanów — Witraż z Bogiem Ojcem — Dążymy dzisiaj do prymitywizmu — Matematyka i plastyka — Indywidualizm na drugim planie — Styl nowoczesny

W wytwornie wydawanych w Krakowie „Sztukach Pięknych” natknąłem się na artykuł p. J. Ulatowskiego o Oskarze Schlemmerze (Roczn. VII, str. 138—149), za którego najważniejszy etap rozwoju uważa autor pracę nad malowidłami ściennymi do Muzeum Folkwang w Essen. Zadanie Schlemmery polegało na wypełnieniu dekoracją ścian, zamykających przestrzeń okrągłą, w której środku belgijski rzeźbiarz Minne wyrzeźbił studnię z ławą dookoła i pięcioma kłęczącymi na jej krawędzi postaciami chłopięcimi. Nad rozwiązaniem tego zadania w sposób taki, aby dekoracja ścienna ożywiła architekturę wnętrza i związała ją z środkową rzeźbą w jedną harmonijną całość, pracował Schlemmer dwa lata, osiągając zamierzony cel dopiero w czwartym z rzędu projekcie, wykonanym w jesieni 1930 r., a przedstawiającym w tonacji ceglasto-sepiowej na dziewięciu obrazach po jednej, po trzy i pięć figur ludzkich.

Schlemmer wyszedł z założeń kubizmu, to też postacie ludzkie na dekoracji w Muzeum Folkwang są manekinami, przypominającymi kregle lub flaszki, które dzięki swym uproszczonym kształtom wytwarzają bardzo jasną, rytmiczną grę linii i mas, są schematami figur, stanowiącymi tło dla modlących się na krawędzi studni figur duża Minnego.

Dekoracja Schlemmery, która dziś nabrała wielkiego rozgłosu, zacięka nie tylko swymi wysokimi walorami artystycznymi, ale przede wszystkim światłem rozwiązaniem trudnego zadania, polegającego na dostosowaniu własnej pracy wielkiego artysty (jakim jest bezsprzecznie Schlemmer) do gotowego już dzieła cudzego (rzeźby Minnego).

Z tym zasadniczym problemem spotykamy się ciągle w dziejach sztuki na przestrzeni wszystkich wieków, bo trudno spotkać artystów na miarę Michała Anioła, którzyby byli równocześnie rzeźbiarzami, architektami i malarzami. To też, gdybyśmy mieli więcej takich poczynań w rodzaju dekoracji z Folkwang, wynikłej z poczucia surowej odpowiedzialności artystycznej, nierównie krytyczniej ocenilibyśmy dzieła najgenialniejszych nawet artystów.

Dużo mnie pod tym względem pouczyły świeżo odniesione wrażenia w czasie tygodniowego pobytu w Krakowie. Nie mogłem się obronić przed wrażeniem, że na przykład polichromja wnętrza kościoła N. P. Marji w Krakowie tworzy dysonans z całą surowością, gotycką strukturą tej świątyni, oraz z polichromowanym arcydziełem duża Wita Stworza w głównym ołtarzu i że wogóle te dywanowo-kraśnankowe malowanki krakowskie nie odpowiadają surowej tektonie stylu gotyckiego. Że ołtarz Wita Stworza, uszkodzony przez wieki i częściowo zreformowany przez ostatnią restaurację w XIX. w. (jak to wykazały cenne badania prof. Szydłowskiego), zyskały na wyrazistości i piękności w obramieniu czystych ścian gotyckich i kolorowych witrażów — o tem jestem najmocniej przekonany.

Podobne refleksje nasunęły mi się przy zwiedzaniu kościoła franciszkańskiego w Krakowie. Jednym z najwspanialszych objawień genialnego talentu Wyspiańskiego jest bezsprzecznie olbrzymi witraż z wyobrażeniem Boga-Ojca, dominujący nad całem wnętrzem franciszkańskiego kościoła, którego polichromja (również w przeważnej części dzieło artysty) stwarza stały barwny łącznik między tym witrażem a spokojniejszą tonacją witrażów św. Franciszka i św. Klary nad głównym ołtarzem. Niewątpliwie potrafił tu Wyspiański stworzyć swą oryginalną wizję malarską, stanowiącą artystyczną całość, ale doświadczył do tego z pogwałceniem architektury. Dzisiejszy widz staje wobec tych arcydzieł mocno zaniepokojony i bezradny, bo wyczuwa od razu cały dysonans między gotycką architektoniką wnętrza a jego polichromją i tym kolosalnym witrażem, którego żadną miarą nie można wywieść z ducha średniowiecza. Patronowały mu dwa różne prądy: romantyzm (wzgl. i zw. neoromantyzm) i wiedeńska secesja, która już przedtem uwydatniała się

dobitnie w kartonach do niewykonanych witrażów „Polonii” dla katedry lwowskiej. Koncepcja Boga-Ojca zdradza swe pochodzenie z tak modnej u nas wówczas poezji Słowackiego; to Ten, „co nie jest tylko robaków Bogiem i tego stworzenia, co pełza; On lubi huczny lot olbrzymich ptaków, a rozkielzanych koni On nie kielza; On piórem z ognia jest dumnych szyszków...” Owe zaś krzyczące, żywe, przejawskawione kolory witraża, ta ruchliwa, niespokojna linja konturów — to secesja! I doprawdy żałować przychodzi, że tak wszechstronna organizacja artystyczna, jaką był ten artysta-malarz i poeta, nie mogła się w całości wypowiedzieć w dziele, w którym architektura, rzeźba i malarstwo podałyby sobie nawzajem ręce. W kościele franciszkańskim spotkał się Wyspiański z zadaniem, wymagającym dostosowania własnej pracy do gotowego już dzieła cudzego, musiał zmagać się z istniejącymi już formami architektonicznymi; a że dostosować się do tego nie mógł, czy też nie chciał, więc całą architekturę wnętrza zatopił w jednej wielkiej wizji malarzkiej, własnej, odrębnej od wizji średniowiecznej.

Dzisiaj jesteśmy już prostszymi, niż w okresie Wyspiańskiego. Dążymy do szczerego prymitywizmu, przyczem powściągliwość uczuciowa jest dominującą cechą naszej epoki. Jakby haśła naszej epoki brzmiały takie zdania Schlemmery: „Tylko dzięki największej prostocie możemy dziś stać się zrozumiałymi”, lub: „Dla artysty-plastyka postać ludzka zawiera w swoich najprostszych funkcjach, jak pochylenie głowy, podniesienie ramion, gest ręki, ustawienie nogi etc. tyle wyrazu, że tematy, jak np. postać stojąca, odwracająca się, przychodząca, odchodząca, całkowicie wystarczą, by wypełnić życie malarza”.

To też żaden okres sztuki europejskiej nie zdołał wynaleźć, jak słusznie podniesiono, takiej stylizacji człowieka, jak nasze czasy; żaden nie miał tak bezwzględnej tendencji do surowej i bezwzględnie szarmonizowanej kompozycji, dzięki zwycięskiej dziś konstruktywnej metodzie, wziętej z techniki inżynierskiej i ze światła masywnym studjum o Oskarze Schlemmerze: „lubj on matematykę; szkice swoje pokrywa on siatką geometrycznych pomiarów i zaklina je w kanony cyfr; kanonami temi kontroluje swoje natchnienie i przesuwania albo usuwa całe figury, jeżeli tego zażąda liczbą”.

Wybujały indywidualizm epoki Wyspiańskiego nagalał wszystko i przerabiał wszystko stosownie do wewnętrznej koncepcji danego artysty, z pogwałceniem form narzuconych, co uniemożliwiałoby harmonijne dostosowanie własnej pracy wielkiego artysty do gotowego już dzieła cudzego. Dzisiejszy konstruktywizm w sztuce usuwa indywidualność artysty na plan dalszy, przez co umożliwia zbiorowe dzieła sztuki o szarmonizowanej całości i logicznej konstrukcji, przyczyniając się w ten sposób do stworzenia nowego stylu współczesnego. W tej walce o nowy styl mają dzieła Schlemmery niewątpliwie pierwszorzędne znaczenie.

Feliks Pohorecki.

Pisma nadesłane

„Tęcza”. Zesz. 31. Treść: R. Pollak: „Rewindykacje”. — M. H. Szpyrkówna: „Święci dawniej a dziś”. — Dr. S. Kolbuszewski: „Śp. Stanisław Gobrzycki”. — S. Werner: „Twórcą nowoczesnej wieży Babel”. — J. Gutsche: „Z Czorsztyna do Szczawnicy Dunajcem”. — Rozwiązanie konkursu na dokonanie humoroski „Namiętność”. — W. Zechenter: „Wakacje”. — J. Wencker: „Zmierzyć”. — Dr. L. Rządowski: „Czy ołów można zamienić na złoto?”. — Z. W.: „Laureat nagrody naukowej m. Warszawy”. — Notatki — Światłocienie. — W. Noskowski: „Życie teatralne”. — „Zapomniani”. — Książki religijne. — Powieść i nowela. — Rozrywki umysłowe. — Humor i satyra.

„Przegląd Zdrojowo-Kaplewy i Przewodnik Turystyczny”. Nr. 6. Treść: Kronika. — Korespondencja. — Nowe wydawnictwa, objaśniające o uzdrowiskach i o turystyce. — Prof. dr. L. Korczyński: „Przyrodzone źródła sił i zdrowia ziemi krakowskiej”. — Referaty z prac fizjoterapeutycznych.

ZYCIE KULTURALNE**DWADZIEŚCIA TYSIĘCY DOLARÓW
ZA RĘKOPIS JEDNEJ POWIEŚCI**

Z Berlina donoszą nam:

Nie spotkałem się dotychczas w piśmie polskich z wiadomością, że literat może wkrótce zarobić za jedną jedyną powieść dwadzieścia tysięcy dolarów od razu — i to dopiero początek. Rzecz się ma jak następuje:

Dwie firmy wydawnicze anglo-saskie, mianowicie nowojorski nakład Frederick A. Stokes, oraz londyński Hodder and Stoughton, rozpiły wspólny konkurs na powieść. Za najlepszy przez jury uznany manuskrypt będzie nagrodzony sumą 20 000 dolarów, a udział mogą brać literaci wszystkich krajów i narodów. Konkurs nie jest ograniczony ani językiem, ani narodowością autora, ani tematem, ani środowiskiem, jakie powieść obejmie. Środowisko zupełne.

Ale to nie wszystko. Firmy wydawnicze roszczą sobie tylko prawo do wydania książkowego. Za druk w dziennikach, lub w periodykach, za filmowanie, przeróbkę na scenę, itd. otrzyma szczęśliwy autor osobne honoraria, które określi umowa. Natomiast już od razu przynajmniej powyżsi księgarze owe 20 000 dolarów, jako za liczkę na 15 procent tantjemo, od sprzedaży książki. Czyli, że po wyczerpaniu się 20 000, wyplaconych zgóry, a od tantjemo odrącanych, będzie szczęśliwy zwycięzca dostawał 15 procent od każdej setki dolarów, jakie wydawcy za sprzedaż jego dzieła zbiora.

Termin konkursu upływa za rok mniej-więcej. Szczegółowe warunki rozsyła literacka agencja Kurtis Brown Ltd w Londynie, która ma filję kontynentalną w Berlinie, przy Landhaustraßenr. 29. Może kto z polskich literatów także spróbuje szczęścia? Nie rychło trafi się drugi konkurs w tak mocnej walucie... L. B.

NAUKA

Pamięci prof. S. Dobrzyckiego. W ostatnim zeszycie „Tęczy” znajdujemy poświęcone wspomnienie o ś. p. Stanisławie Dobrzyckim, profesorze historii literatury na Uniwersytecie Poznańskim. Wspomnienie to skreślił docent dr. S. Kolbuszewski, jeden z uczniów zmarłego niedawno uczonego. Autor charakteryzuje epelien zyciowej stosunek prof. Dobrzyckiego do uczniów, i określa jego zainteresowania naukowe. Umiłowanymi tematami badań uczonego były: Kochanowski i jego epoka, kolendy polskie i Mickiewicz. Ciężka choroba przerwała jego pracę naukową. Ni edokończył też swej syntezy literatury polskiej, której pierwszy tom „Historia literatury polskiej” do okresu romantycznego spotkał się z ogólnym uznaniem i pochlebna oceną uczonych. Ostatnie wysiłki zmarły użył niestety nie na wykończenie dzieła oryginalnego, lecz na wydanie drugiego tomu „Żywota” W. Mickiewicza, której to trudnej i kłopotliwej pracy był się podjął. Zgonowi nieustraszonego pracownika i uczonego o wielkiej kulturze towarzyszył szczery żal kolegów i uczniów. (tk)

TEATR

Niefortunne objazdy. Z Zakopanego donoszą nam: Zapowiedziała tutaj przyjazd trupa złożona z p. Batoryckiej (Miss Polonii) oraz eksdyrektora teatru lwowskiego p. Barwińskiego i nieznanego bliżej p. Orszy, którzy mają grać sztukę Bachwita „Romantyczna noc”. Dawnymi laty nawiedzały nasze uzdrowiska i zdrojowiska różne przygodne zespoły, aby przerwać przysłowiowe wtedy „nudy” kuracyjne i pokryć trochę kieszeń. Dzisiaj o nudzeniu się w zdrojowiskach nikt nie mówi, zabaw jest aż za wiele czasem, a produkcje objazdowe osiągają wysoki poziom dzięki uczestnictwu wybitnych artystów. Objazd „Miss Polonii”, która próbowała sił w filmie z nienajświetniejszym rezultatem, a aktorka wogóle nie jest, chociażby dla samego braku techniki, przypominają te dawne czasy, łącząc z nimi imprezę tak współczesną, jak eksploatację tytułu „królowej piękności”. (tz)

OCHRONA ZABYTKÓW

Jak się odnawia kaplicę Ostrobramską. Z Wilna piszą nam: Jak donosiliem niedawno, roboty restauracyjne w kaplicy Ostrobramskiej posuwają się w szybkim tempie pod nadzorem komisji, złożonej z inżynierów i artystów z konserwatorów dr. Lorientzem na czele. Trwać będą około trzech miesięcy. W całe jkapić zostały odbite stare tynki, a na ich miejsce zostaną położony nowy tynk. Od dołu, do wysokości dwu metrów, ściany kaplicy będą pokryte dębowa boazerją ze srebrnymi okuciami. Na boazerji rozwieszono będą woluta, tak licznie składane przez patników. Tak samo boazerją pokryte będą ściany w zakrystji, przedśionku i korytarzu, prowadzącym do kaplicy. Stiuki na mienie i kołumnie ołtarzowej zostaną odnowione. Kaplica otrzyma altare fiscum. Los dotychczasowych ozdób na sklepieniach nie jest jeszcze zdecydowany. O ile okaże się, że posiadają one jakąś wartość zabytkową, będą zakonserwowane i odnowione. W przeciwnym razie zostaną usunięte. Na ścianach kaplicy i zakrystji nie znaleziono żadnych ozdób ani malowideł, zasługujących na konserwację. (oz)

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Centralizacja kobiecych wysiłków narodowych

Praca społeczna w organizacjach kobiecych jest i musi być ściśle złączona z życiem, z niego wynikać i doń powracać, ulegać prawom życia i jego fluktuacjom.

Stąd więc wymaga ona bezustannej czujności, bezustannego zwracania uwagi na wszystko, co dzieje się i zewnątrz w świecie i wewnątrz w duszach ludzkich. Bo choć praca społeczna jest częściowo wyładowaniem sił duchowych, a nieraz i fizycznych w podświadomym, lub świadomym pędzie ku władzy, ku sławie, jest ona przedewszystkiem pomocniczym środkiem unormowania różnych spraw socjalnych i instrumentem wychowawczym. Można by powiedzieć, że spoglądając na pracę społeczną od strony Kościoła, państwa i narodu, od strony interesów rasy, wreszcie ludzkości całej praca społeczna ma właśnie ów charakter socjalno-pedagogiczny, a oglądana od strony jednostki stanowi teren wyładowania sił indywidualnych. Jednakże, zarówno pojedynczemu człowiekowi, jak i wszelkiej zbiorowości prawa dyktuje życie, które w istocie swojej mieści ruch, a tem samem pewną, konieczną zmienność form i ukształtowań.

Jeżeli się więc spojrzy pod kątem historii na rozwój pracy społecznej w organizacjach kobiecych maluje się wyraźnie kolejna zmiana terenu z wąskiej, zacieśnionej płaszczyzny ku szerszym przestrzeniom od wąskiej ścieżki, na szeroki gościniec. Szczególniej w latach ostatnich szybko przesuwają się taśma filmowa rzucająca na ekran wyobraźni najprzód mały buduar kobiecy z biureczkami i kilku książkami, potem dom rodzinny z kuchnią i salonem, potem rynek miejski i warsztat fabryczny, dalej szkołę i uniwersytet, wreszcie gmach sejmowy, mównice publiczne, wystawy międzynarodowe i aule wielkich, międzynarodowych zjazdów. Równocześnie ze zmianą terenu działalności zmienia się równocześnie metoda pracy rozpoczęta w oddziaływaniu jednostkowym o charakterze prywatnym, a znajdująca ostateczne ujście w oficjalnych występach obli-

czonych na zbliżenie między sobą bezimiennych mas. A przecież ta ewolucja pracy społecznej kobiet nie jest jednym wielkim równaniem matematycznym o którym możnaby powiedzieć, że posuwając się od plusów ku plusom wreszcie zyska w wyniku ostatecznym maksimum ilościowe i jakościowe. Przeciwnie, ponieważ reżyserem tej sztuki jest życie, więc mechanistyczne obliczenia nie mają tu racji bytu, raczej doświadczenie uczy, że spodziewać się można nie linii prostej wzwyż, ale niestannych nawrotów, pewnego corso e ricorso, charakterystycznego dla wszystkiego, co jest życiem.

Trzeba zrozumieć, że praca społeczna kobiet nie zawsze będzie znajdowała dla siebie warunki pomyślne wewnętrzne i zewnętrzne, że będzie ona ulegała nowym przemianom, których ukształtowanie nie zawsze przewidzieć się da zgóry. Dlatego więc w dziedzinie pracy społecznej kobiet czujność i ostrożność jest zawsze wskazana, żeby w momentach decydujących zwrócić się na teren właściwy i wybrać odpowiednią metodę.

Jednym z najważniejszych zagadnień metodycznych w dziedzinie pracy społecznej kobiet jest kwestja centralizacji i decentralizacji. Są chwile, w których rozłożenie pracy pomiędzy jak najbardziej zaautonomizowane ośrodki jest pomyślniejsze ze wszech miar wskazanem, i są momenty dziejowe w których pomyślność działania mieści się właśnie w jak najściślejszej i zwartej centralizacji. — Można by zakreślić tu taki schemat, od którego odchylenia są wprawdzie możliwe i nieraz nawet wskazane, ale który na ogół da się zastosować w największej ilości wypadków. — Otóż decentralizacja sprzyja ekspansji indywidualnej, wyładowaniu się jak najbujniejszemu silni jednostki i dlatego w okresach pracy normalnej, codziennego, szarego dnia praca społeczna kobiet powinna rozwijać się po linii przyznawania szerokiej autonomii pojedynczym ośrodkom. Jedyne bowiem samodzielność i możność rozwinięcia inicjatywy prywatnej daje rozkwit różnym, rozrzuconym po kraju placówkom. Jednakże w czasach z jakiegokolwiek przyczyny nienormalnych, w chwili jakiegokolwiek pogotowia narodu

wobec agresji zewnętrznej, czy też rozkładu wewnętrznego upada wartość decentralizacji i wysuwają się konieczność skupiania się gromadnego dokoła pewnego centrum. Potem centralizacja ma to „pre”, jako metoda pracy, że wytworza sprężystość, karność — daje jednolitą dyrektywę działania, daje możność każdorazowego przeglądu sił i zużywania wszystkich ludzi natychmiast, beśpośrednio i w sposób właściwszy tam, gdzie są w danej chwili najbardziej potrzebni.

W chwili obecnej trzeba się liczyć z tem, że znajdujemy się w przededniu nowych przemian, które wycisną swoje piętno na życiu organizacyjnym kobiet. Jeżeli chodzi o kwestję czyście kobiece, to horyzont zaciemnia się poważnie a pierwszy grom już uderzył w postaci stosowanych wszędzie redukcji kobiet pod najróżniejszymi pozorami. Jeżeli chodzi o sprawy ogólnokrajowe mamy do zanotowania trzy groźne przejawy: kryzys ekonomiczny, agitację komunistyczną i rewizjonizm niemiecki, grożący nam od zewnątrz. Można więc uznać czasy obecne za nienormalne, za przelomowe i należy jak najspieszniej wciągnąć na maszt chorągiew pogotowia i wywieść dla wszystkich organizacji kobiecych wyznających zasady katolicko-narodowe hasło centralizacji!

Z chwilą rozpoczęcia jesiennego sezonu pracy organizacyjnej w ośrodkach kobiecych trzeba z wielką powagą i skupieniem rozważyć obecną sytuację zarówno kobiecą, jak i ogólnokrajową, żeby odpowiednio do potrzeb chwili unormować pracę i wybrać metodę najwłaściwszą. — Nie można czekać, aż będzie na wszystko zapóźno.

Narodowy ruch kobiecy musi stanąć na poziomie swego zadania, jeśli chce sprostać obowiązkowi chwili i jeśli kobiety nie chcą pozostać na tyłach jako istoty drugorzędne i uciążliwe wówczas, gdy cały naród skupi się w walce przeciw naporowi Niemców i Bolszewji.

Dwunastoletnia powieściopisarka

Na konkursie „Awanturczego Romanu”, którego zespół sędziów składał się z

ludzi o najwybitniejszych nazwiskach literackiego świata, otrzymała jednoznacznie zaszczytną wzmiankę (mention d'honneur) Paulette de Champeaux za swoją powieść p. t. „Jedenasta i 37 minut”.

Paulette de Champeaux jest młodszą autorką, nie mającą jeszcze ukończonych lat trzynastu. Od 7-go roku życia, wyobraźnia unosi ją w piękną krainę fantazji tak ukochanej przez wielu powieściopisarzy. Od 7-go roku życia pisze wielkie, czarodziejskie powiastki!

Marzeniem tej dziewczynki, która pomimo swoich wyjątkowych zdolności, jest prawdziwą dziewczynką pełną wdzięku i wesołości oraz dziecięcą prostotą, było właśnie trafić na sędziów wypowiadających się bezstronnie o jej pracy. Bo, powiada miłutko, rodzina albo jest zbyt uboga w sędziów, albo nie dosyć, a ja tak bardzo chciałam dowiedzieć się na prawdę „co jestem warta”.

Otóż mała Paulinka, dowiedziawszy o tem z oficjalnego zawiadomienia o przyznaniu jej zaszczytnej wzmianki honorowej. Sprawilo jej to wielką radość a rodzicom, którzy wcale nie wiedzieli, że przesłała manuskrypt swojej powieści do konkursu, wielką dumę.

Teraz, zawołala wesoło młoda laureatka, będę mogła pisać podczas wakacji! Bo Paulinka uczy się poważnie i nieraz zdarzyło się jej być napomnianą, gdy się na czas nie wyczyszcza zadanych lekcji, dla tego właśnie, że kończyła nową jakąś powiastkę. Oczekuje więc, jak wszystkie dzieci, z upragnieniem wakacji, podczas których obok gier, zabaw, sportów i wycieczek, ta dwunastoletnia autorka, uprawiać będzie także powieściopisarstwo, które dla niej jest ponad wszystko drogę. (md.)

Ze świata

W szwedzkim świecie literackim.

W Sztokholmie została wybrana prezeską związku literatów, pani Marika Stjernstedt, długoletnia wiceprezeska tegoż. Jest ona uważana w Szwecji jako jedna z najlepszych autorów doby obecnej, a dzieła jej potwierdzają tę opinię w całej pełni.

Wielka przyjaciółka Francji, wygłosiła szereg odczytów w swej ojczyźnie o tym kraju, informowanej przedtem jedynie z tendencyjnych źródeł niemieckich i napisała prześliczną książkę pt. „Dusza Francji”. Natomiast w paryskiej Sorbonie, mówiła o swoim kraju oraz o zaletach charakteru kobiet szwedzkich. Wdzięczna Francja udekorowała ją Legją honorową. (md)

Dziewięć autorek

o św. Tomaszu

Trudność studyj filozoficznych u nas potęguje w poważnym stopniu brak polskich podręczników naukowych. Studująca młodzież zmuszona jest do posługiwania się dziełami podręcznikowymi pisarzy obcych, musi rzeczy te odręcznie tłumaczyć na własny użytek, a że w szeregu dziedzin filozoficznych terminologia polska nie jest jeszcze ze wszystkim ustalona, a dalej brak nam dotąd kompletnego, wyczerpującego przedmiotu słownika filozoficznego stąd narasta przed młodemi umysłami las przeciwności, których pokonanie szczególnie w początkach studyj wydaje się prawie niemożliwe. Złączone z tym stanem sprawy kłopoty naukowe nie są jednakże wyłączną własnością studentów, równorzędnie bowiem, jeśli nawet nie w wyższym stopniu, utrudnioną mają pracę profesorowie zmuszeni do ciągłego dawania dodatkowych objaśnień tam, gdzie dyskusja seminaryjna powinna toczyć się sprężysto i dążyć już raczej do objaśnienia pojęć a nie terminów. Najgorsza komplikacja powstaje naturalnie tam gdzie wchodzi w grę trzy języki np. łacina, język niemiecki, lub francuski i polski. Wówczas czas upływa niejednokrotnie na mozolieniu się nad filologią, zamiast na objaśnianiu problemów filozoficznych. Nie dziw więc, że każda polska książka filozoficzna o charakterze podręcznikowym witana jest przez sfery naukowe z radością, gdyż dopiero ta fundamentalna podbudowa umożliwi wzniesienie wielkiego gmachu filozofii polskiej, której w szerokim słowa tego znaczeniu dotąd nie posiadamy.

W chwili obecnej myśl filozoficzna święci renesans tomizmu. Odrodzenie to rozpoczęło się już przed pół wiekiem, wówczas gdy Leon XIII ogłosił swoją słynną encyklikę „Aeterni Patris”, jednakże u nas dopiero z momentem odzyskania niepodległości państwowej, z chwilą rozkwitu starych i powstania nowych uniwersytetów w Polsce można było poważnie pomyśleć o propagowaniu filozofii św. Tomasza. I tu jednakże

od razu w poprzek wszystkim usiłowaniam stanęła trudność posiadania własnych podręczników, umożliwiających młodzieży studjującej łatwiejsze i uproszone rozpoczęcie pracy w tej dziedzinie. BOWIEM nie każdy student czy studentka, posiadający szkolne wykształcenie klasyczne mogą od razu dać sobie radę z łaciną scholastyczną, szczególnie gdy chodzi o rozpoczęcie studyj, o pierwsze, ogólnikowe zapoznanie się z tomizmem. Musiano więc posługiwać się tłumaczeniami i skrótami niemieckimi, wzgl. francuskimi, lub włoskimi, co sprawę raczej komplikowało a nie ułatwilo.

W roku obecnym przecież polska nauka filozoficzna może poszczycić się poważną zdobyczą. Ukazała się bowiem, w nakładzie księgarń św. Wojciecha tłumaczona na język polski praca zbiorowa filozofek francuskich p. n. „Wtajemniczenie w Filozofję Świętego Tomasza z Akwinu”. Odtąd posiadamy łatwy podręcznik tomizmu nadający się zarówno dla początkujących studentów, jak nawet dla wykształconej społeczności katolickiej, pragnącej choćby w stopniu ogólnikowym zapoznać się z myślą filozoficzną św. Tomasza. Podręcznik, objętości 360 stron, dużej ósemki, składa się z 42 rozdziałów i obejmuje prócz wstępu 4 księgi, mianowicie: Ontologję, Kosmologję, Psychologję i Teodyceę. Na całość złożoną jest praca ośmiu filozofek francuskich, słuchaczek Wydziału filozoficznego Instytutu Katolickiego w Paryżu, pod egidą i z współudziałem profesora tegoż Wydziału O. E. Peillaube, który napisał wstęp, dotyczący natury filozofii tomistycznej i jej źródeł.

Księgę pierwszą, popularyzującą jeden z najtrudniejszych działów filozofii tomistycznej, mianowicie Ontologję, otwiera pani Noele M. Denis-Boulet, tłumaczona w sposób przystępny naukę św. Tomasza o bycie w ogólności, o jego transcendentalnych właściwościach, o substancji, o prawie tożsamości i przyczynowości.

Księgę drugą, rozpoczynającą t. zw. „Metafizykę szczegółową” św. Tomasza, a obejmującą Kosmologję tomistyczną,

opracowała Germaine C. Capelle, ujmująca w sposób interesujący ciekawą teorię ruchu, przestrzeni i czasu.

Na księgę trzecią, dotyczącą Psychologii złożyły się trzy autorki. I tak pani S. Lauret podjęła się wytłumaczenia zasad podstawowych psychologii tomistycznej, mianowicie uzasadnienia podziału na duszę wegetatywną, zmysłową i rozumową, oraz wykazania na czem polega t. zw. poznanie zmysłowe i uczucie.

Pani E. de Beaucoudrey wyłożyła tomistyczne zasady pojmowania, sądzenia i rozumowania a także jeden z najciekawszych przedmiotów nauki św. Tomasza, mianowicie jego teorię woluntarystyczną.

Wreszcie pani Marie Esnee dała jasny obraz pochodzenia i nieśmiertelności duszy ludzkiej i jej stosunku do ciała w ujęciu tomistycznym.

Czwarta księga, czyli Teodycea dzieli się na poddziały dotyczące Logiki, Etyki i Estetyki, oraz zawiera część najważniejszą filozofii św. Tomasza, mianowicie dowody istnienia Boga, i rozważania dotyczące natury Boga. Dział ten powierzono zaszczytnie pani Noele M. Denis Boulet, tej samej, której portafila opanowała ontologję tomistyczną i dać jej wykład zrozumiwały.

Logika zainteresowała w szczególności panią S. Moreau-Rendu, która przedstawiając logikę tak, jak ją ujmował św. Tomasz, przy sposobności rozprawia się z logistyką i innymi nowszymi kierunkami naukowymi dotyczącymi logiki i nauk pokrewnych.

Wyłożenia filozofii moralnej św. Tomasza podjęła się pani N. Reyre dająca w końcu również i skrót etyki teologicznej.

Podręcznik kończy p. Marie Clement zarysem estetyki tomistycznej. Po przestudjowaniu całego dzieła odnosi się wrażenie jednolitości i harmonii, mimo, że zaznaczają się pewne różnice w indywidualnym ujmowaniu różnych zagadnień przez kilka autorek. Książka daje rzeczywiście kurs elementarny filozofii św. Tomasza i po zapoznaniu się z nią może każdy wybrać dla siebie ten dział nauki tomistycznej, który go najbardziej zajmuje.

Laik atoli zyska pewną, przystępną dla całości, bez zbytniego obciążenia umysłu, a z wielką korzyścią dla zrationalizowania i pogłębienia swego katolickiego światopoglądu. Podręcznik jest więc dobry i ze wszech miar pochwały godny.

Jedynie zastrzeżenie, jakie możnaby tu wysunąć to to, że akcenty polemiczne w rodzaju tych, które np. wprowadza pani Moreau-Rendu, w dziedzinie logiki nie są wskazane w podręczniku. Utrudniają one popularyzację książki wśród szerszych sfer inteligencji katolickiej a dla młodzieży studjującej stanowią pewną antycypację niewygodną, nieraz w kolejności studyjów. Poza tem rozprawianie się z Le Bonem, czy Ribotem niepotrzebnie obciąża książkę, która wyłącznie i jedynie winna dawać obiektywny obraz spopularyzowanej filozofii św. Tomasza.

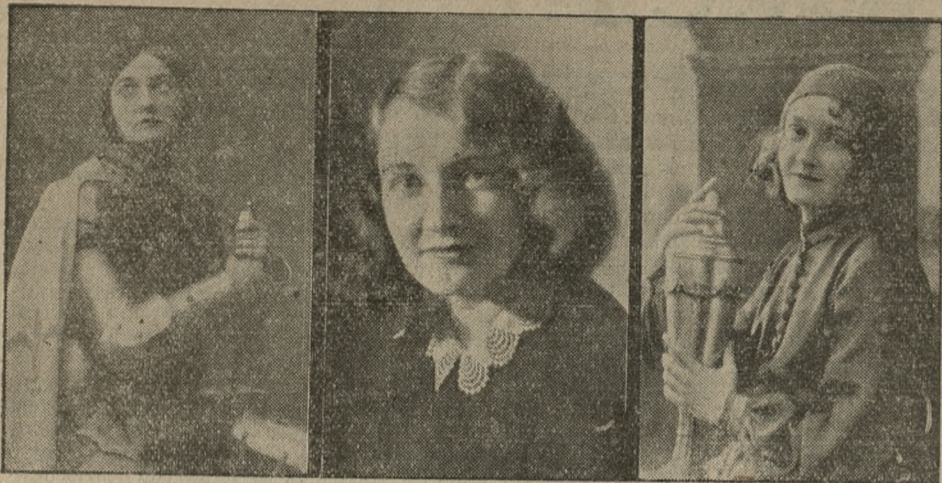
Oddając na tem miejscu sumaryczną pochwałę katolickim filozofkom francuskim, które z takim zapałem religijnym, z prawdziwym wysiłkiem umysłowym i z dużą pilnością i sumiennością podjęły się i wykonały dzieło tak pożyteczne nie możemy pominąć milczeniem osoby skrzętnej i wytrwałej tłumaczki.

Jest nią znana dobrze Poznaniowi p. dr. Apolonja Koperska, a obecnie — od marca b. r. — siostra Tomea, zakonnica w klasztorze PP. Sakramentek.

Dr. Koperska, nie tylko przelożyła świetnie dzieło zbiorowe Wtajemniczenie w Filozofję św. Tomasza z Akwinu, ale ponadto, orientując się doskonale w trudnościach technicznych, z jakimi borykać muszą się wszyscy, rozpoczynający w Polsce studia filozoficzne, dała od siebie na końcu podręcznika spis ważniejszych wyrazów w językach łacińskim i francuskim, oraz rodzaj słowniczka rzeczowego t. zw. przez nią skorwidz ważniejszych przedmiotów.

Naukowy świat kobiecy może być dumny z tego pięknego czynu naukowego kobiet, a filozofki polskie zachęci niewątpliwie do gorliwej pracy.

Dr. B. St.

„Roxy“ w Teatrze Polskim

W przyszłym tygodniu ujrzymy w Teatrze Polskim premierę amerykańską p. t. „Roxy“. Do odtworzenia tytułowej postaci w tej uroczej komedji pozyskała dyrekcja Teatru Polskiego świetną artystkę Teatru im. J. Słowackiego, p. Jadwigę Zaklicką, która tę nowoczesną odmianę bajki o Kopciuszku odtwarzała pierwsza na scenach polskich z nad-

zwyczajnem powodzeniem. P. Zaklicka jest w Krakowie, zwłaszcza od czasu swej kreacji w „Sw. Joannie“ Shawa, największą ulubienicą publiczności i szeregowi sztuk zdobyła swym udziałem długotrwałe sukcesy. Zdjęcia powyższe przedstawiają pełną wdzięku artystkę, również w roli Joanny d'Arc, tudzież w roli Roxy.

Jak zwierzęta spędzają noc!

Z poznańskiego Ogródnika Zoologicznego

W świecie zwierzęcym rozróżniamy pod względem biologicznym kilka typów — w ich sposobie życia. Ustawienna walka o byt — wymaga hartu i sprytu. Zdobywanie pokarmu jest konieczne — a nieraz nie jest to łatwe — to też zwierzęta dzielą się między sobą, czas wypraw na zdobyc — jedne polują we dnie, drugie przy zmroku, trzecie nocą.

Ciekawym więc będzie przypatrzeć się naszym mieszkańcom zwierzęca, co robią nocą — jak śpią etc. Bez względu na to, zacierają się u niektórych zwierząt ich nawyknięcia po „dłuższym“ pobycie w niewoli — inne natomiast zachowują je i przestrzegają ściśle.

Rozpocznę od najsilniejszego przedstawiciela rodu zwierzęcego — słonia. Podróżnicy i myśliwi wspominają, że słonie spią stojąc, oparte o drzewa lub inne podpory. „Dora“ tego nie praktykuje, gdyż rozciąga się wygodnie na sianie. Krótko przed spaniem zabiera się do toalety. Bierze snopki siana i ściera ze siebie kurz — a wykonuje to trąbą tak zgrabnie, że za zdrości jej niejeden współmieszkaniec pawilonu. Rodzina kotów i kun — to włóczęgi nocne — przypominają sobie wyprawy nocne na wolności. To też w ich zagrodach gwaro. Mrucząc i sycząc przebiegają klatkę wzdłuż i wszerz, skaczą po gałęziach i kratkach — ażeby chociaż w ten sposób zadowolić swój zmysł łowiecki. U kotów większych natomiast cicho i spokojnie — niewiadomo, czy niejednemu z nich przypominają się dżungle — gdzie przy zbiorowiskach wodnych czatował na swą zdobycz lub czy też wie, że jest w niewoli i zrezygnował już ze swych nawyknień. Jedyne jego przeraźny ryk wieczorem to głos tęsknoty za wolnością. Hieny i wilki pomagają mu w melodji — przeciągiem wyciem. Nasz wilk „Bolech“ chętnie wydostałby się z klatki i sięgnął po swoje najbliższe sąsiadki — owce i kozy. W zagrodach dla bydła — spokój. Leżą w piasku i z wieczora przeżuwać koleczkę, zasypiają. Nasze tłuściochy morskie — lwy i psy — zmęczone po całodziennym pływaniu — spią snem twardym na schodach swego pawilonu — i to śpią tak, że nieraz rano trudno je zbudzić. Małpy, skulone i przytulone jedna do drugiej dotrzymują ściśle rygoru w wybieraniu pory do spania. Ciekawe są nieraz momenty przebudzenia, gdy niemiłe pasorzyty im dokuczają. Wtedy to budzą jedną drugą, i proszą ją o przysługę — jaką — to z pewnością każdy zgadnie — łowienia tego — co i nam nieraz dokucza — pcheł. W wolgerze dla drapieżców naogół spokój — tylko raz po raz okrzyki klatki myszowej i ory — sepy natomiast siedzą spokojnie na skalach — przypatrują się szybko wszystkiemu, co się rusza. Wtedy to zgrabnie zeskakując ze skały, próbują chwycić, o ile spostrzegą jaką zblakaną mysz lub szczura. Ptactwo wodne odpoczywa w koronach drzew lub na grzędach, mowy natomiast chwilami zakoncertują, gdy spokój im zakłóci ruchliwy jeź.

Widzimy więc, że i noc w ogrodach zoologicznych jest ciekawa i niejedną tajemnicę nam wytłumaczy z życia nocnego zwierząt.

Dr. W. Rak.

Reno — miasto rozwodów

Tam, gdzie niema kryzysu i bezrobocia

Nowy Jork, w lipcu.

Szczęśliwe miasto, w którym cała ludność ma stałe zatrudnienie, gdzie hotele i restauracje są przepelnione, w sklepach zawsze ruch, w kinach nigdy niema wolnych miejsc, słowem — miasto, nieznanące kryzysu — to Reno, w stanie Nevada, w Ameryce Północnej.

Reno, to „miasto rozwodów“. Tam bez żadnych przeszkód formalnych, po sześćtygodniowym zamieszaniu uzyskać można rozwód. To też Reno jest Mekką dla rozwodzących się Amerykanów, którzy tysiącami tam napływają, pozostawiając mieszkańcom „rozwodowego miasteczka“ setki i tysiące dolarów. Burmistrz Roberts, jednocześnie główny mistrz ceremonjału rozwodowego, ogłosił: „Reno, największe miasteczko świata, oparte jest na zasadzie, że wszyscy ludzie są równi i posiadają niewzruszone prawo do życia, wolności i szczęścia; w dążeniu tem każdemu wolno czynić, co mu dyktuje sumienie dopoty, dopóki nie wkrocza w dziedzinę praw cudzych.“

Hołdując tej zasadzie, Reno nie odmawia nikomu praw do „szczęścia“, udzielając rozwodów z wielką łatwością. W ciągu ostatnich 10 lat burmistrz Reno rozwiązał przeszło 30 tysięcy małżeństw, wśród których nie brak nawet specjalnie w tym celu przybywających do Stanów Zjednoczonych Kanadyjczyków, Anglików, Australijczyków, Nowo-Zelandczyków. Nie mniej, jak tysiąc stadeł małżeńskich przybywa do Reno co miesiąc. Przy większym napływie rozwodzących się oba wydziały sądu cywilnego czynne są bez przerwy przez cały dzień, zatwierdzając dekrety burmistrza co do dziesięć minut. W dniu takim sądy rozpatrują przeszło 70 spraw, a w ubiegłym miesiącu zdarzył się nawet „rekordowy“ dzień, gdy udzielono 112 rozwodów.

„Jesteśmy najtańszem miastem rozwodowem świata“, chępi się burmistrz, „za 500 dolarów mogą rozwodnicy mieszkać tu przez 6 tygodni, opłacać wszelkie koszty sądowe, adwokackie i inne.“ Oczywiście, wielu przyjeżdżających wydaje znacznie większe sumy, zwłaszcza, iż mieszkańcy Reno nie skąpią swym przymusowym gościom rozrywki. Wycieczki konne i kasyna gry w Reno słynne są wśród milionerów amerykańskich. Wielu przyjeżdża tam umyślnie, by ujrzeć „lepsze“ sfery towarzyskie, grać na wycieczkach lub w ruletkę. Jakkolwiek oficjalnie obowiązuje w Reno prohibicja, ale policja miejscowa patrzy przez palce, gdy przyjezdni upijają się w lokalach rozrywkowych. A że buteleczka piwa kosztuje 75 centów (7 złotych) lub szklaneczka soda-whisky półtora dolara, to przecież po to się do Reno przyjeżdża, by jego mieszkańcy za swój liberalizm w sprawach małżeńskich otrzymali odpowiednią rekompensatę.

Istotnie zyski tego miasteczka, które nie wie, co to jest kryzys światowy i bezrobocie, są wielkie. Mieszkańcy zajmują się niemal wyłącznie hotelarstwem, utrzymaniem szynków, domów gry i lokali rozrywkowych. Przyjezdni, wśród których obecnie np. znajduje się oczekujący swej „kolejki“ rozwodowej bokser Jack Dempsey i gwiazda filmowa Estella Taylor, nie żałują dolarów, aby przyjemnie spędzić przymusowe 6 tygodni.

Najważniejszą w mieście figurą jest burmistrz Edward Roberts, podpisujący dekrety rozwodowe. Jest to prawnik z wykształcenia, a jednocześnie właściciel lub współwłaściciel niemal połowy przedsiębiorstw rozrywkowych.

„Jesteśmy przedmiotem zawiści innych miast amerykańskich“, mówi mr. Roberts, „gdyż bijemy wszelkie rekordy rozwodowe. Ale nie damy się przegonić“, kończy, „jeżeli znajdzie się takie miasto, które udzieli rozwodu w ciągu tygodnia, skrócimy swą procedurę do trzech dni...“

Stanowisko burmistrza Reno jest zrozumiacie jako przedsiębiorca popiera bu-

siness rozwodowy i dba o zachowanie pierwszeństwa dla swego miasta w obliczu możliwej konkurencji. To też Reno i business jest kamieniem obrazy dla wielu Amerykanów, liczących się więcej z etyką, niż z dolarem w takich sprawach. A są jeszcze w Stanach i tacy co mają etykę i rozwodów wogóle nie uznają.

Em.

Przez wojnę do bogactwa

Bezczelowa ofiara — Niebezpieczne syreny

W dobie głośnych afer szpiegowskich budzą zainteresowanie rewelacje anonimowego autora angielskiego, kryjącego się pod określeniem „byłego agenta wywiadowczego“, ogłoszone w jednym z tygodników londyńskich.

W ciągu długiej kariery jako tajny agent policyjnej służby wywiadowczej — czytamy tam — miałem sposobność zapoznania się z najbardziej znanymi, i najbardziej niebezpiecznymi szpiegami politycznymi świata. Znałem dobrze piękną Mati-Hari, kobietę-szpiega, która wpadła w ręce Francuzów, musiała „dać gardło“, a co do której jestem przekonany, że — ona sama nie zgrzeszyła tyle, ile przeciw niej grzeszono...

Lecz szczególne współczucie wzbudził we mnie wypadek następujący: Oto pewna kobieta, zamieszkująca w jednej ze stolic europejskich, nagle owdowiała. Mąż jej, który pracował w wielkiej fabryce samolotów, pozostawił dość znaczny majątek. W krótkim atoli czasie, kapitał niefortunnie zainwestowany, przepadł i pewnego dnia wdowa wraz z dwojgiem dzieci znalazła się bez dachu nad głową. Tymczasem doszło do wiadomości jednego z bogatych concernów zagranicznych, że w posiadaniu pani X. znajdują się ważne plany konstrukcyjne aeroplanów. Zaanalizowano tedy bardzo dystyngowana i przebiegła kobietę, poruczając jej zdobycie bez względu na koszty, owych cennych papierów. Wdowa przez czas długi zwycięsko opierała się pokusie, lecz w końcu widok jej głodujących i chorych dzieci zmusił ją do kapitulacji. Przyjęła znaczna zaoferowaną jej sumę pieniężną i plany konstrukcyjne przeszły w posiadanie obcego mocarstwa. Wszelako odtąd zdrada, popełniona wobec kraju ojczystego, nie dawała jej spokoju i pewnego dnia znalazła jej martwe ciało, a list zaadresowany do firmy, w której mąż denatki pracował, wyjaśnił powód samobójstwa. Jednak kierownicy fabryki, przeczytawszy ów list oświadczyli władzom, że nabyte przez „ościenne państwo“ plany — były całkowicie bezwartościowe i nie posiadające żadnego praktycznego znaczenia. Zatem biedna kobieta, cierpiała i poniosła śmierć — na próżno!

Znaczący wypada, że w obecnych czasach, kierownicy szpiegostwa politycznego rozporządzają znacznie większymi sumami, niż przed wojną i gdy dawniej pieniądze na ten cel łożyły wyłącznie państwowe kasy rządowe, to dzisiaj koszty szpiegostwa pokrywają przeważnie różne ugrupowania przemysłowe, trusty stalowe, koczery fabryk amunicyjnych, wytwórnie aeroplanów i t. p.

Angażowani przez zrzeszenia producentów materiału wojennego agenci-szpiegowie mają za zadanie — powiada cytowany eks-wywiadowca — mieć wodę, gdzie się sposobność nadarzy i uniemożliwić wszelką pracę pokojową, gdyż dewiza ich pracodawców“ jest: „przez wojnę do bogactwa!“ Agenci ci pracowali z pomyslnym wynikiem — także na terenie genewskim.

Wcale nie zaszczepni, ale za to rykoskowny proceder szpiegostwa politycznego, uprawiają osoby płci obojga, każdego wieku i kondycji. Atoli przeważają młode i piękne kobiety. W sieci tych niebezpiecznych „syren“, wpadają nie rzadko młodzi oficerowie, mający powierzone sobie tajemnice państwowe. I niejedno samobójstwo w kołach wojskowych znalazło na tym gruncie swe wytłumaczenie. Kr.

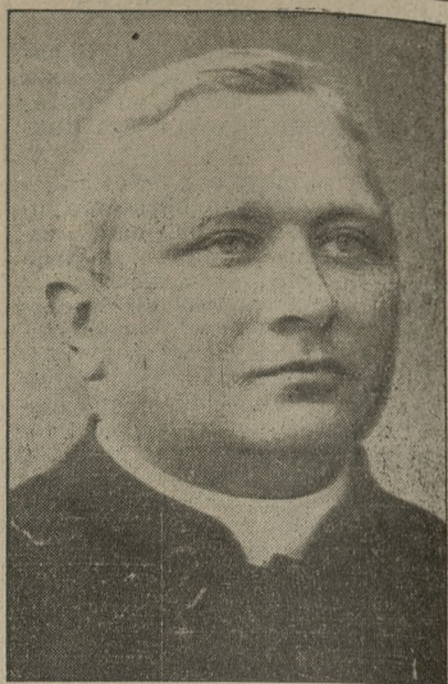
Mąż olbrzym bity przez małą żonę

Mówiąc o sile kobiety, każdy mężczyzna dobrodnie uśmiechnie się. Nie zawsze jednak pleć słaba jest słaba. Poniżej podajemy ciekawy wypadek pobicia boksera przez żonę. Niedawno zakończony został proces rozwodowy, który głośnie echem odbił się w całej Ameryce. Znany bokser i zapaśnik, posiadający kilkadziesiąt pięknych zwycięstw nad zawodnikami o światowej sławie, wniósł skargę rozwodową, uzasadniając ją twierdzeniem, iż żona go bije.

Przed sądem stanęli państwo Trastonowie, z jednej strony mąż-olbrzym, z drugiej małutka kobiecina, mająca zaledwie 50 kg. żywej wagi.

Na ustach sędziów zauważyć można było uśmiech. Żaden z nich nie chciał wierzyć, aby to małństwo mogło maltretować takiego olbrzyma. A jednak okazało się podczas rozpraw, że ta mała kobiecina posiada krewki temperament i siłę. Jeśli mężulek jej nie wykonał czegoś według jej woli, wówczas sympatyczne oblicze jej zachmurzyło się i posypały się razy kuliaków i szturchańców. To wszystko cierpliwie znosił czuły małżonek. Pewnego razu doszło do poważniejszego starcia. „Delikatna“ rączka pani Trastonowej raz po raz zadawała ciosy małżonkowi. Doprowadzona do szału — chwyciła butelkę wody sodowej i rozbiła ją o głowę nieszczęśliwego boksera. Traston stracił przytomność. zachwał

się i upadł na podłogę. Pani Traston zwycięstwo swoje przypieczętowała buciakiem, — który postawiła na twarz nieprzytomnego. Przed sądem krewka kobiecina nie okazała żadnej skruchy. Sąd wydał wyrok, na mocy którego uznany został rozwód z winy żony, która potrafiła poradzić sobie z mężem-olbrzymem.

S. p. ks. Walenty Skąpski, proboszcz w Dusznikach.

Latający wagon towarowy

W ostatnich latach coraz bardziej utrwaliło się przekonanie, że lotnictwo pasażerskie nie potrafi stanąć na podstawie samowystarczalności. Z wszystkich ciężarów, przewożonych w drodze powietrznej, jest człowiek najbardziej wymagający, gdyż ulokowanie jego wymaga w stosunku do jego wagi nadzwyczaj dużo miejsca (duża niewykorzystana kabina) i powoduje w budowanie rozmaitych urządzeń dodatkowych, jak ogrzewanie i oświetlenie, toaleta, kuchnia itd., które oczywiście okupione być muszą nadwyżką wagi i oporu powietrza.

Ciężar martwy jest pod tym względem daleko mniej wymagający, a tem samem rentowniejszy. Jest zatem tylko logiczne, jeżeli towarzystwa lotnicze przechodzą do urządzenia czystych linii pocztowych i frachtowych, tem bardziej, że pierwsze tego rodzaju linie w Ameryce w zupełności spełniły pokładane w nich nadzieje.

Tymczasem nie dadzą się zużytkować bez wszystkiego dla ruchu towarowego istniejące samoloty pasażerskie. Nie miałyby to tak samo powodzenia, jak gdyby się chciało używać wagonu pasażerskiego do przewiezienia towarów. Towarowa komunikacja lotnicza wymaga specjalnych aparatów, obliczonych do tego zadania. Charakterystycznym momentem nowych tych maszyn będzie, używanie relatywnie słabych motorów i tem samem wyrzeczenie się wysokiej szybkości.

Samolot taki będzie wymagał mniej paliwa, a osiągnięta w ten sposób oszczędność na wadze umożliwi większe obciążenie ciężarem użytkowem. Wobec tego samoloty transportowe najkorzystniej kalkulować się będą przy szybkości ok. 190 km. na godzinę. Samoloty o motorach 310 konnych potrafią unieść ciężar użytkowy 15 centnarów w 4 i pół godzinach na odległość 750 km. bez lądowania.

Zakłady Junkersa skonstruowały w ostatnim czasie nowy typ samolotu transportowego. Kadłub tego „latającego wagonu“ ma kształt płaski i jest nadzwyczaj pojemny. Motor ma siłę 700 koni, ciężar własny samolotu wynosi 4 tonny, ciężar użytkowy 3000 kg. Samolot ten potrafi przebyć przestrzeń Berlin — Teheran (3600 km.) bez lądowania, niosąc transport użytkowy 10 centnarów. W i P.

Ile zjadają myszy?

Naogół nie zdajemy sobie sprawy z tego, jakie szkody w gospodarce narodowej wyrządza myszy, o ile występują masowo. Wyliczono, że potomstwo jednej parki myszy polnych w ciągu roku mnoży się do 360 sztuk. Ilość zboża, jaką te myszy pożerają w ciągu roku, wynosi 18 centnarów. Według innego obliczenia 520 myszy zjadają tyle, co dorosły człowiek.

Prawie jeszcze większym szkodnikiem jest mysz domowa. Parka myszy tych w ciągu roku poszczycić się może 480 potomkami. Jeżeli jedna mysz domowa zje w ciągu roku mniej więcej 1,8 kg. stoniny, to przypada na 480 myszy olbrzymia ilość 17 centnarów.

Z tych paru cyfr wynika, jak olbrzymimi szkodnikami myszy są dla naszej gospodarki.

Nowe marki pocztowe hiszpańskie
nie mają już na froncie podobizny Alfonsa XIII. Dzielą się one na dwie serie: na markach pierwszej serii będzie się znajdowała apoteoza republiki hiszpańskiej, na markach drugiej serii — otwarcie trzeciego kongresu pocztowego panamerykańskiego.

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fongler.

ZYGMENT WOJCIECHOWSKI — prof. U. P.

Jeszcze o komunizmie i nieco o faszyzmie

Mowa Stalina. — Co sądzono o komunizmie. — Późniejsze korektury. — Wymowa rzeczywistości. — Ostrzeżenia natury gospodarczej. — Konkluzje natury politycznej. — Co mówić tłumom?

„Musimy pogodzić się z tem, iż w duszy każdego człowieka tkwi chęć poprawienia sobie bytu, wydobycia się ponad przeciętny poziom. Nie można nad tą ambicją jednostek zdolniejszych, a niżeli przeciętny ogół, a pragnących wznosić wyższe stanowisko w życiu społecznym, przechodzić do porządku dziennego. Ambicja tkwiąca w poszczególnych jednostkach, chęć wywyższenia się ponad przeciętny poziom, stanowić musi jedną z najważniejszych dźwigni w rozwoju gospodarczym. Dlatego musimy spalić to, do czegośmy się dotąd modlili, a modlić się do tego, cośmy dotychczas palili“.

Niemniej ni więcej, tylko takie słowa padły z ust Stalina, dyktatora Rosji; inne ustępy przemówienia wyjaśniają, że chodzi tutaj przede wszystkim o byt robotnika kwalifikowanego i pozycję inżyniera.

Takie gwałtowne zawrócenie ze strony sfery miarodajnych Rosji każe nam raz jeszcze przyjrzeć się zasadniczym poglądom na komunizm w kierunku przyznania prawa obywatelstwa twierdzeniom dawniejszym, które w dalszym biegu wypadków, w miarę powstawania problemu piatiletki, mogły ulegać zaciemnieniu.

Niech mi tu będzie wolno powołać swój artykuł p. t. „W dziesięciolecie sowjetów“, ogłoszony 24. XII. 1927 r. w wieczornym wydaniu naszego pisma. W artykule tym powołałem był zdanie, które wypowiedział jeden z doskonałych znawców prawa rzymskiego prof. Lyskowski. Otóż uczony ten, twierdząc, że nauka prawa rzymskiego posiada pewne znaczenie praktyczne, widział je w tem, że poszczególne etapy rozwoju urządzeń prawniczych rzymskich mogą mieć dla nas praktyczne „orientacyjne“ znaczenie przy rozwiązywaniu zagadnień życia dzisiejszego. Między innymi pisze ten uczynek: „Własności jednostkowej nie spotykamy jeszcze u Rzymian w zaraniu ich dziejów. Własność przechodziła u nich te same okresy rozwoju, które spotykamy u innych narodów, oczywiście z odmianami zależnymi od warunków etnologicznych, geograficznych, społecznych i gospodarczych. Także u Rzymian własność jednostkowa poprzedziła własność wspólną, a jednostce w spólnocie służyło tylko prawo użytkowania... Własność jednostkowa jest zatem postępem w rozwoju instytucji własności, a powrót do własności wspólnej nie oznacza postępu, lecz cofnięcie się do stanu pierwotnego“.

W zgodzie z tem twierdzeniem podniosłem był, że komunizm rosyjski nie jest żadną pozytywną postacią stosunków ustrojowych, lecz formą najradykałniejszego burzenia tych instytucji, których przebudować już nie można. Burzenie to nie przesądza nowej późniejszej postaci.

Otóż pogląd ten w latach następnych, w okresie początków piatiletki, począł być poddawany w wątpliwość. W związku z horoskopami udania się piatiletki wyłaniał się problem nowego poglądu na komunizm, już nie tylko jako na siłę niszczącą, lecz jako na siłę konstruktywną. Równoczesny silny rozwój komunizmu w Niemczech (przy ostatnich wyborach do parlamentu 70 mandatów!) nakazywał podjąć rewizję tego poprzednio przytoczonego utartego ujęcia komunizmu jako ruchu tylko destruktywnego.

Losy piatiletki i mowa Stalina okazują, że rzecz ma się inaczej, że komunizm w istocie był tylko siłą niszczącą, która nie przesądza form późniejszych, która w okrutny sposób waży stare bogi, by na ich miejsce postawić nowe.

Temi nowymi bogami w komunizmie to robotnicy kwalifikowani. Tworzy się nowa elita, której forpczta inżynierzy i majstrowie. Jesteśmy zatem w kole pojęć starych. Wymowa rzeczywistości okazała się silniejsza od doktryny popartej tak okrutnymi środkami, których użycia nie żalowali bolszewicy.

Dodajmy, że bolszewizm był tylko skrajną postacią dobrze nam znanego demokracji, który w istocie jest tylko środkiem do usunięcia ruin starych świątyń i zużytych bogów, po których stawia się nowe świątynie i nowe bóstwa. Tak n. p. demokracja polski usunął i usunął resztki dawno przeżytejszej szlachetczyzny, bardzo zaś wątpliwą, czy skończy się istotnie zupełną równością wszystkich. Wyrasta i wyrośnie nowa elita, (którą zresztą kiedyś znowu usunie nowy demokracizm, czy ruch bardziej radykalny).

Ale nie chodzi tutaj o prawdy naukowe, chodzi o coś innego, o wskazania praktyczne płynące z przemiany stosunków. Niewątpliwie więc ewolucja komunizmu jest zarazem wykazaniem bankructwa tych tendencji, które dążyły do skrajnego przeciwstawienia się dawnemu indywidualizmowi. Ten indywidualizm występował tak dobrze na polu gospodarczym, jak i politycznym, znany pod imieniem liberalizmu gospodarczego i politycznego. Wypadki rosyjskie wskazują, że bankructwo forma skrajnej reakcji przeciw liberalizmowi gospodarczemu. Rzecz jasna, że jest to zarazem bankructwo skrajnej reakcji przeciw liberalizmowi politycznemu.

Ta skrajna reakcja nie była zresztą reakcją w Rosji, bo w Rosji liberalizm polityczny przed rewolucją bolszewicką było niewiele; była natomiast w innych krajach Europy, tak n. p. we Włoszech i Hiszpanji, gdzie reakcja wyraziła się w dyktaturach Mussoliniego i Primo de Riveri. W tych krajach natomiast nie było takiej jak w Rosji reakcji przeciw liberalizmowi gospodarczemu.

Otóż trzeba stwierdzić, że upadek dyktatury w Hiszpanji, napięte stosunki we Włoszech wykazują, że nie wytrzymuje pełnej próby życia i skrajna reakcja przeciw liberalizmowi politycznemu. Że nie da się ograniczyć praw jednostki w sposób za radykalny.

Przyznamy przytem, że pod różnymi hasłami ograniczono prawa jednostki w Rosji i wymienionych krajach Europy. W Rosji rzucono przede wszystkim hasła socjalne, we Włoszech, a także w Hiszpanji, hasła narodowe. W obu jednak wypadkach wysuwano na pierwsze i omal wyłącznie miejsce prawa kolektywu, czy to socjalnego, czy narodowego w stosunku do praw jednostek składających się na ten kolektyw. I trzeba stwierdzić, że takie ograniczenie nie wytrzymuje pełnej próby życiowej.

Dobrze więc stało się, że ruch narodowy polski nie zaangażował się w faszyzm, że może korzystać z doświadczeń, jakie ideologia przymusu porobiła w różnych stronach naszej kuli ziemskiej. Jest nawet szczególnie dobrane, że w momencie kryzysu tych tendencji możemy się powołać na ten fakt, żeśmy w Polsce byli tymi, którzy przeciwstawiali się ograniczaniu praw jednostki, usuwaniu praw człowieka.

Ale wracajmy do komunizmu. W ostatnim moim feljetonie zastanawiałem się nad tem co mówić głodnym tłumom uwodzonym przez agitatorów komunistycznych. Podniosłem wówczas, że trzeba im mówić nie tylko o niewoli w Rosji, lecz — i przede wszystkim — o głodzie. Obecnie zaś przy wszelkimi czynnym działaniu trzeba najwyżej wykorzystywać fakt ewolucji stosunków rosyjskich, trzeba podkreślać, że ideologia komunistycznej równości i ideologia drogi do raju poprzez morze krwi i leż zawodzi, że ewolucja stosunków komunistycznych w Rosji wykazuje, iż dokonuje się tam nawrót w kierunku przywrócenia prawa obywatelstwa hasłom i doktrynom poprzednio żywo potępionym, że w Polsce można budować nie burząc — a tem bardziej, iż naprawdę niema u nas rzeczy do burzenia.

Współczesna rzeczywistość daje mocne argumenty w stosunku do tez agitatorów bolszewickich.

KRONIKA ORGANIZACYJNA

Z Dzielnicy Zachodniej

W gościnie u Młodych powiatu ostrowskiego. W dniu 12 lipca br. odbył się w Ołoboku zjazd placówek miejskich powiatu ostrowskiego a mianowicie przybyły tam: część placówki ostrowskiej i raskowskiej. Po wspólnej kawie i zapoznaniu się z członkami placówki ołobockiej ruszono gremjalnie do kościoła poklasztornego na Mszę św. Do procesji stanął długi dwusereg Młodych, krocząc w wspaniałym orдынku. Po nabożeństwie odbył się raport Młodych, który zdał kierownikowi wydziału pow. kol. Janowskiemu sekretarz wydziału kol. Ed. Plonczyński. Raport przyjął kontroler okręgu kol. Rzekiecki. Zebranie zjazdowe zajął kierownik placówki ołobockiej, kol. Walczak Przemówienia wygłosili koledzy: kontroler Rzekiecki na temat „Zagadnienia rządu“, w którym wykazał, jak Obóz Wielkiej Polski głęboko to zagadnienie traktuje, oraz kol. Janowski, na temat państwa narodowego. Oba przemówienia przyjmowane były hucznie: oklaskami. Po kłóście zebrania zjazdowego było nadspodziewane, ponieważ po zakończeniu zgłosiło się 20 kandydatów. Na zakończenie odpiewano „Rotę“ i hymn Młodych. O godz. 13 odbył się wspólny żołnierski obiad, poczem resztę dnia wypełniły wspólne fotografie, zwiedzenie klasztoru i wycieczki nad Prosnę i Ołobok. O godz. 18 uczestnicy z placówek ostrowskiej i raskowskiej opuścili gościnna placówkę ołobocką, wśród nadzwyczajnego nastroju żegnani owacyjnie.

Nowe placówki Młodych w pow. ostrowskim: w Wysocku Małym i Franklinowie. W dni 19 lipca odbyło się zebranie organizacyjne placówki Wysocko-Małe. Przewodniczył zebraniu kierownik wydz. pow. kol. Janowski, który też wygłosił referat o ideologii Obozu. W wyniku zebrania zgłosili się na członków prawie wszyscy obecni. Kierownikiem placówki mianowano kol. Stodolnego Stan. Zebranie zakończyło się okrzykiem na cześć wodza Obozu Wielkiej Polski, Romana Dmowskiego i odśpiewaniem hymnu Młodych. Po południu tegoż samego dnia odbyło się także samo zebranie organizacyjne w Franklinowie. Przewodniczył sekretarz wydziału pow. kol. Plonczyński Edmund a referat organizacyjny wygłosił kierownik wydz. pow. kol. Janowski. Referatu wysłuchali obecni z wielkim zainteresowaniem; na członków organizacji zapisali się wszyscy obecni. Kierownikiem placówki został mianowany kol. Jan Lis. Dotychczasowy członek placówki ostrowskiej, Kierownik kol. Janowski dokonał równocześnie dekoracji p. o. kierownika placówki franklinowskiej odznaka Obozu. Po wzniesieniu okrzyków na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej oraz Romana Dmowskiego i odśpiewaniu hymnu Młodych, zebranie zamknięto.

Z placówki Młodych w Koźminie. Dnia 28. 7. br. odbyło się miesięczne zebranie placówki koźmińskiej pod przewodnictwem kier. placówki kol. Sz. Antoniewicza. Referat o położeniu międzynarodowym wygłosił kol. Wład. Plonczyński. Po krótkiej dyskusji przyjęto nowych członków, którym kol. Plonczyński wręczył godła Obozu, odbierając poprzednio przyrzeczenie organizacyjne. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych.

Nowa placówka Młodych w Staniewie (pow. koźmiński). Dnia 26 lipca br. odbyło się zebranie organizacyjne w ogrodzie działacza narodowego p. Zmysłonego Fr. w Staniewie. Przewodniczył kierownik wydziału pow. kol. Sylw. Ambroszkiewicz. Obszerny referat o całokształcie życia politycznego wygłosił kol. Wład. Plonczyński. Zebraniu młodzi obywatele Staniewa w liczbie 22 wysłuchali z wielką uwagą słów prelegenta i jednogłośnie postanowili wstąpić w szeregi narodowe. Po krótkiej dyskusji powołano na kierownika placówki kol. Ignasiaka Stan., na zastępcę kol. Nowaka Ludwika, na skarbnika kol. Cerekwickiego Józefa. Młoda placówka urządziła już w najbliższą niedzielę pierwsze ćwiczenie wojskowe pod kierownictwem podoficerów rezerwy, członków placówki.

Z działalności Młodych w pow. gostyńskim. Ruch Młodych w pow. gostyńskim rozwija się bardzo opomyślnie. Charakterystyczną cechą tego rozwoju jest spokojna i systematyczna praca wszystkich placówek, które ogarniają powoli cały powiat. Podkreślić też trzeba fakt, że zupełnie zatarły się wszelkie różnice między miastem i wsią tak, że wszechstanowisko — zasadnicza cecha naszego ruchu świetnie się tu uwytadnia. Dowodem tego był zjazd rejonowy placówek, zorganizowany przez placówkę w Piaskach w dn. 18 lipca. Zebranie to zgromadziło około 100 Młodych z placówek Piaski, Gostyni, Bodzewo i okolicznych wsi a nawet z poza powiatu. Zebranie miało charakter podniosły, bo połączone było z dekoracją przeszło 20 Młodych. Zebranie zajął i przewodniczył mu kol. Weckman, Kierownik powiatowy kol. Hejnowicz powitał młodych i gości, podkreślając charakter i znaczenie zebrania. Poczem kol. Szyszczyński wygłosił referat n. t. „Podstawy moralne naszego ruchu“. Po załatwieniu uszeregu spraw organizacyjnych, kierownik pow. kol. Hejnowicz dekorował szczerbami Chrobrego Młodych z kilku placówek. Na zakończenie odśpiewa-

no hymn Młodych. Po zebraniu Młodzi pomaszerowali w czwórkach do lasu na wycieczkę z śpiewem na ustach. Nastrój koleżeński, panujący na tej wycieczce, ogromnie przyczynił się do zbliżenia się Młodych. W dniu 24 7. miał się odbyć podobny zjazd placówek z Ponieca i okolicy. Zjazd ten zapowiadał się wspaniale. Jednak z polecenia władz wyższych, zjazd ten odwołano.

Trzecia placówka Młodych O. W. P. w Gnieźnie. Niedawno temu, kilkunastu młodych ludzi, zamieszkujących wschodnią część naszego miasta, wystosowało do gnieźnieńskiego wydziału powiatowego Młodych O. W. P. pismo, w którym po stwierdzeniu, że się solidaryzują z ideałami głoszonymi przez Obóz W. P. proszą o założenie oddzielnej placówki dla dzielnicy Piaski. Ponieważ takie dzielnicowe placówki mogą znacznie ułatwić pracę organizacyjną, przeto wydział powiatowy w krótkim czasie odpowiedni ozareagował na pismo młodych narodowców, dotychczas w Obozie nie zrzeszonych. W ub. wtorek w sali Strzelnicy odbyło się organizacyjne zebranie dla pierwszej w Gnieźnie dzielnicowej placówki. Przybyło nań blisko 30 osób z ulic: Piaski, Trzemeszkiej, Staszica, tudzież z Róży i Arkuszewa. Zebranie zajął krótkim, patriotycznym przemówieniem kol. Gniatkowski Władysław, poczem nastąpiły w skupieniu wysłuchane referaty kol. Maciejewskiego Bogdana i Weissa Mieczysława na temat istoty Obozu Wielkiej Polski. Do założonej placówki zaraz na zebraniu zgłosiło przystąpienie swoje 20 młodych narodowców. Kierownikiem mianowano kol. Bernaciaka Józefa. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

Z POMORZA

W pow. grudziądzkim powstało 9 nowych placówek O. W. P. Ostatnie tygodnie upamiętniły się żywiołowym rozwojem Ruchu Młodych w powiecie grudziądzkim. Powstaje niemal co tydzień kilka nowych placówek, a zainteresowanie organizacją jest tak wielkie, że mnożą się wypadki, iż niektóre wioski przysyłają delegatów do wydziału powiatowego OWP., prosząc o zorganizowanie im placówek. — Owocem pracy Wydziału powiatowego są nowe placówki, powstałe: w Grucie, Okoninie, Niewałdzie, Rogóźnie, Boguszewie, Królewskiej Dąbrówce, Szczepankach, Węgrowie i Gaci, oprócz placówek, zdawna już istniejących. W najbliższych dniach zorganizuje się szereg placówek nowych. Każda nowopowstała placówka otaczana jest przez wydział powiatowy baczną opieką. Placówki rozwijają się nader pomyślnie, skupiając w swoich ramach najszersze zastępy młodzieży wiejskiej rolniczej i robotniczej. — Starsze społeczeństwo darzy je zaufaniem, sympatją i poparciem, tak, że dalszy rozwój mają zapewniony. — W ciągu najbliższych tygodni prace wstępne organizacyjne zostaną ukończone, t. zn., że placówki powstaną we wszystkich większych wsiach w powiecie. Placówki takie zjednoczą młodzież z mniejszych wiosek okolicznych, folwarków itp., nie będzie przeto osady, w którejby Młodzi OWP. nie pracowali dla Wielkiej Polski.

Młodzi w Tczewie przodują w pracy organizacyjnej. Tczew jest od niedawna siedzibą władz okręgowych Obozu Wielkiej Polski dla ziem północno-wschodnich województwa pomorskiego. Kierownikiem tego okręgu jest kol. red. W. Ciesielski, którego niedługi pobyt w tych okolicach zaznaczył się widocznym ożywieniem tempa prac organizacyjnych i powstaniem nowych licznych placówek Ruchu Młodych. Placówka grodzka w Tczewie przoduje swoim rozwojem wszystkim innym. Zebrania odbywają się regularnie przy udziale stale rosnącej liczby członków. — Zebraniu placówki tczewskiej w dn. 30 maja przewodniczył kol. Przeporski. Referat n. t. „Walka młodego pokolenia o lepsze jutro“ wygłosił kol. red. Ciesielski, poczem kilkudziesięciu kandydatów otrzymało pasowanie na rycerzy Chrobrego. — Na czerwcowe zebranie O. W. P. dn. 24 poza członkami przybyło przeszło 30 kandydatów. Na zebraniu tem około 20 najwybitniejszych obywateli miejscowego społeczeństwa zostało przyjętych do szeregów O. W. P. Referat wygłosił kol. red. Ciesielski, mówiąc o przyszłości Obozu Wielkiej Polski. — Zebranie w dniu 24 lipca odbyło się w czerwonej sali „Hali miejskiej“ w obecności przeszło 150 członków placówki grodzkiej. Po zagajeniu zgromadzenia przez kierownika wydziału pow. kol. Meyze, i raporcie kol. Brzoński, przemawiał kol. red. Ciesielski. W toku przemówienia wkroczyła na salę policja, przeprowadzając kontrolę zaproszeń. Drobne to zajście nie zdołało zakłócić podniosłego nastroju zebrania i pogody ducha Młodych, którzy gotują się do wielkich poświęceń dla dobra Wielkiej Polski. Pod koniec zebrania kilku Młodych otrzymało szczerbce Chrobrego. Zebranie zakończono hymnem Młodych.

NA KAŻDEJ PLACÓWCE MŁODYCH
GZYTAJĄ JEDNODNIÓWKĘ
„CZUWAMY“

Z dziedziny polskiej balneologii

Zdrowiska karpackie między Odrą a Dniestrem

Zdrowiska z wodami słonymi

Nie byłoby w tem żadnej przesady, gdybyśmy cały łańcuch polskich Karpat określili nazwaniem „zasolonych gór”. Prawie wszędzie, od Beskidu Śląskiego począwszy, a kończąc na granicy polsko-rumuńskiej, spotkać można źródła wód słonych, świadczące o tem, że w fundamentach gór, w większej lub w mniejszej głębokości, znajdują się jakieś solonośne pokłady. Według W. Szajnochy tworzą je bądź to lupki menilitowe (jedna z warstw t. zw. karpackiego piaskowca), bądź pokłady mioceńskie. Wody kruszcowe, otryskające się z warstw łupkowych, odznaczają się mniejszym stężeniem, zawierają obok soli kuchennej sole jodowe i bromowe, węglany sodu i wapnia, oraz wcale znaczne ilości wodoru bezwodnika kw. węglowego. Z pokładów mioceńskich pochodzą solanki z dużą zawartością soli kuchennej i z domieszką siarkanów, w niektórych źródłach tak znaczną, że nadają im wodom wybitnie indywidualne piętno. Wody zdrojów, należących do pierwszej grupy, nazywa W. Szajnocha solankami śródkarpackimi, zaliczonych do drugiej grupy solankami podkarpackimi. Jednych i drugich znamy około dwadzieście. Ale zaledwie mała część z tej całej gromady służy celom lekarskim. Zakłady zdrojowe powstały dotychczas tylko w Goczałkowicach i w Jastrzębiu na Śląsku, w Rabce na Podhalu, w Iwonicy, Rymanowie i Brzozowie w Ziemi Sanockiej, w Truskawcu, należącym do borysławskiego zagłębia naftowego i w Morszynie w dolinie rzeki Stryj.

Jastrzębie, zniszczone w okresie plebiscytowym, odbudowało się zupełnie w krótkim stosunkowo czasie i rozrosło się bardzo znacznie. Przybyło wiele nowych budowli, powznoszonych przez zarząd zdrojowiska i przez instytucje ubezpieczeń społecznych, oraz budynków na pomieszczenie zakładów fizjoterapeutycznych. Wyposażenie zdrojowiska urządzeniami leczniczymi zwiększa się z roku na rok, a wraz z tem rośnie jego wziętość i frekwencja. W ostatnich latach wynosiła ilość gości zdrojowych około 4.000 osób.

Goczałkowice nie dorównują wielkością i urządzeniami swojemu śląskiemu sąsiadowi. Ale i tam znaczący postęp i dążenie do systematycznego rozwoju. Jako o pewnego rodzaju osobliwości warto wspomnieć o wybuchowym źródle goczałkowickim, tryskającym okresowo potężnym strumieniem solanki na wcale znaczną wysokość. Frekwencja zdrojowiska waha się w granicach 1.500—2.000 osób.

Rabka. Znane już nie tylko w całej Polsce, ale także poza jej granicami zdrojowisko rozporządza dwoma potężnymi czynnikami leczniczymi — wybitnie podgórskim klimatem i wodami słonymi, odznaczającymi się wcale znacznym stężeniem i zawartością względnie dużej ilości jonów jodowych. W wodzie niektórych źródeł — jest ich razem 11 — sięga zawartość soli jodowej 50 miligramów w litrze. Wyzyskiwanie obu tych czynników ułatwiają dobre urządzenia, wymagane przez fizjoterapię elementarną, a działania ich wspierają bardzo wydajnie rozmaite zabiegi należące do zakresu leczenia fizycznego, stosowane w osobnych na ten cel stworzonych zakładach leczniczych. Każdym takim zakładem kieruje lekarz — specjalista. Bardzo niepoślednie znaczenie posiadają lekarskie pensjonaty, zwłaszcza zaś sanatoria, wśród nich sanatorium dr. Cymbalskiego, mieszczące się w zupełnie nowym, osobno na ten cel zbudowanym domu.

Lata powojenne zaznaczyły się niezwykle dodatnio w rozwoju i w rozroście Rabki, a przy niej także całego jej otoczenia. Ośrodek zdrojowiska, skupiający w sobie wszystkie urządzenia i zakłady lecznicze, tworzy i tworzyć będzie niewątpliwie zawsze terytorjum dawnego zakładu zdrojowokapitelowego. Ale zdrojowisko przekroczyło już bardzo znacznie granice tego terytorjum. Dawna Rabka stała się w ciągu niewielu lat czemś w rodzaju Wielkiej Rabki, rozprzestrzenionej, w pojęciu zdrojowniczym, na wszystkie prawie sąsiadujące z nią gminy wiejskie. Należą tu jako najbliższe, Stone i Ponice, oraz Zaryte i Chabówka. Bez wszelkiej przesady można powiedzieć, że cała ta część Podhala, nazwijmy ją Rabcańskim Podhalem, staje się

znowa jednym wielkim zdrowiskiem.

W lecie rojno jest w całej tej okolicy. Frekwencja samej tylko Rabki wraz z określonym zdrojowiskiem sięga już cyfry 20.000 osób. Swoiste naderają zdrojowisku dzieci, zapelniające także liczne kolonie lecznicze. W tej chwili jest już 10 takich kolonij. Przewija się przez nie około 3.000 młodocianych chorych. Ale Rabka, jakkolwiek szczyty się nazwaniem Raju dla dzieci, służyć może wyśmienicie, jako miejsce lecznicze, także dla osób dorosłych. Można o tem mówić już nie tylko teoretycznie. Zwłaszcza ku końcowi lata i z początkiem jesieni gromadzi się w Rabce wcale znaczny zastęp niemłodych już chorych i leczy tam swoje dolegliwości.

Trzy zdrojowiska Ziemi Sanockiej, Iwonicy, Rymanów i Brzozów, posiadają wody słone, nasycone bezwodnikiem kwasu węglowego i tem właśnie różnią się od Rabki, Goczałkowic i Jastrzębia.

Iwonicy, znany już w XVII wieku, zajmował nie tak dawno jedno z najpiękniejszych miejsc wśród wszystkich krajowych zakładów kąpielowych. Swojego czasu dostał mu się przez Dietla zaszczytny przydomek księcia polskich zdrojowisk. Ale i teraz jeszcze, mimo że wyprzedziły go pod względem frekwencji inne zdrojowiska, cieszy się bardzo znaczną wziętością.

Położony na wysokości 410 m. n. p. m. w szerokiej kotlinie wśród przeważnie iglastych lasów, zasługuje Iwonicy w całej pełni na miano podgórskiej leśnej stacji klimatycznej. Kilka bardzo obfitych źródeł szczawy alkaliczno-słono-jodowej zapewniają aż nadto dostateczną ilość wody dla łaźni kąpielowych. Dobrze urządzone zakłady dla fizjoterapii, kierowane przez doświadczonych lekarzy — specjalistów, uzupełniają w znakomity sposób zakres czynników leczniczych.

Wille zakładowe, pobudowane w starym, obszernym parku, sprawiają nader estetyczne wrażenie. Urządzenie i wyposażenie mieszkań czyni zadość wymaganiom wygody. Skromniejszego pomieszczenia można znaleźć w domach włościańskich.

Głównego zastępcę kuracjuszy dostarczają zolnowałe dzieci, chorzy z t. zw. gruźlicą chirurgiczną, z późnemi zmianami krtęgowymi i z rozmaicie usadowionymi przewlekłymi sprawami zapalnymi.

Rymanów leży nieco niżej, aniżeli Iwonicy, bo na wysokości 364 m. n. p. m. również wśród rozległych lasów, a nawet wprost w samym lesie. Nadaje mu to swoisty charakter i niemały urok.

Przed wojną urządzony jak cacko, został zakład w czasie wojny doszczętnie zniszczony. Odbudował go z ruiny dosłownie o własnych tylko siłach właściciel, hrabia Jan Potocki i daży systematycznie do wrócenia mu dawnej jego świetności. W nowych i w zremontowanych domach zakładowych może się już pomieścić w ciągu pory zdrojowej parę tysięcy osób. W łaźniach jest dostateczna ilość dobrze urządzonych przedziałów kąpielowych.

Alkaliczno-wapniowo-słone szczawy rymanowskie przypominają sławne wody kissingenkie i zasługują w całej pełni na to, ażeby je stosować na szeroką skalę w przypadkach tych wszystkich chorób, w których tak wielkiem uznaniem cieszy się woda z kissingenkiego zdroju Rakoczego. Najlepiej nadaje się tu woda ze zdroju Klauddi. Oceniał ją w ten sposób wybitny lekarz poznański, później profesor balneologii uniwersytetu poznańskiego, zmarły przed paru laty, Franciszek Chlapowski, twórca pierwszej lecznicy dla chorych z schorzeniami narządu pokarmowego w zdrojowisku Kissingen.

Jest wszakże jeszcze drugie wskazanie dla leczenia zdrojowego w Rymanowie. Mam tu na myśli wskazanie dla leczenia schorzeń narządu krążenia, którem z wielką korzyścią dla chorych i dla zakładu zajmą się w tym przypadku, których nie można kierować do Krynicy z powodu jej nazbyt znacznego wzniesienia nad poziom morza, a gdzie z korzyścią stosować można kąpiele z wody, nasyconej bezwodnikiem kwasu węglowego. Już obecnie, mimo, że zdrojowisko zapewni się przeważnie dziećmi, spotkać w niem można wcale często chorych z

miażdżycą tętnic, z wadami sercowymi i z osłabieniem mięśnia sercowego. Po wprowadzeniu stosownych urządzeń, potrzebnych dla badania i leczenia tego rodzaju chorych i po zawiadomieniu o tem lekarzy zwiększyłaby się wielokrotnie ich liczba. Rymanów mógłby się stać po pewnym czasie, polskiem Nauheimem.

Prof. dr. L. Korczyński
(Dokończenie nastąpi).

Jak leczyć chorobę włosów

Różne preparaty dają pole do szarłatanej całej szeregu oszustów. Jeden z przykładów: W Pensylwanii niedawno zmarł człowiek-malpa, nazwiskiem Tom Blak, który przed kilkudziesięciu laty stał się popularny ze swego procesu ze znaną fabryką amerykańską środków na porost włosów. Człowiek ten wygrał proces o odszkodowanie 100 000 dolarów, gdyż twierdził, że był łysy, a wieczorem posmarowawszy specjalną pomadą, wyrobu danej firmy, położył się do łóżka nie umywszy rąk. Po tej czynności podczas snu dotykał rękoma całe ciało i nazajutrz zauważył, że jest od stóp do głów pokryty gęstym czarnym futrem. W testamentie, który zostawił dla swych dzieci, przyznał się Blak, że od urodzenia był obrośnięty czarnym gęstym włosem, w 30 roku życia wpadł na pomysł zużytkowania swego małego owłosienia do celu reklamy. W końcu testamentu zaznacza, że firma nie tylko nie straciła, wyplaciwszy to odszkodowanie, lecz zarobiła.

Jeśli więc chcemy wzmocnić włosy lub zapobiec ich osłabieniu, należy stosować higieniczne, roślinne środki wzmacniające, oparte nie na szumnej reklamie, zapewniającej cudowne wyniki, lecz na podstawie zaufania i doświadczenia.

Zanim rozpoczniemy leczenie włosów, powinniśmy zbadać przyczynę ich wypadania, gdyż trzeba stwierdzić, w jakim stanie znajduje się organizm, skóra na ciele, na głowie i same włosy. Ażeby racjonalnie włosy leczyć, należy przeprowadzić ich mikroskopowe badanie. Przy chorobach włosów, rdzeniowa osłonka włosa zanika. Ażeby ustalić stopień choroby i prognozę wypadania dla całości konieczne jest zbadać samo podłoże, gdyż przyczyną wypadania włosów, jak już wspomniano, mogą tkwić w samym włosie lub też w skórze. Dopiero po takich badaniach może być mowa o racjonalnym leczeniu.

Leczenie włosów powinno być uskutecznione środkami indywidualnymi, obranymi chemicznie, światłolecznictwem oraz zabiegami specjalnymi. Wszelkie leki uniwersalne w postaci płynów lub pomad, mające w każdym wypadku zapobiegać wypadaniu włosów, są najczęściej bezcelowe, gdyż w niektórych przypadkach przyczyną wypadania włosów jest choroba nerek, u innych anemja, a u jeszcze innych choroba samych włosów np. grzybek lub łojotok.

O ile przyczyną wypadania włosów jest łojotok, środki higieniczne, sporządzone z roślin, w tych wypadkach mogą wzmocnić włosy usuwając łupież, nadmierny tłuszcz, a jeśli są stosowane wytrwale, zapobiegają dalszemu wypadaniu włosów. Natomiast przy chorobach ogólnych np. anemji, należy leczyć podstawowe cierpienie, podając leki specjalne, niezależnie od zastosowania środków higienicznych wzmacniających włosy.

Specjaliści chorób włosów, jak prof. Lesser i Gaest, prof. Oneyro, polecają środki zewnętrzne i wewnętrzne, do wewnątrz cystyna t. j. wyciągi z włosów podawanych w pigułkach, preparaty gruczolowe o wewnętrznym wydzielaniu t. zw. hormozy, oraz środki ogólnowzmacniające np. arsenik.

P w 5 191-62,255

W nowoczesnej kosmetyce lekarskiej, leczenie włosów światłem ma olbrzymie zastosowanie. Zależnie od rodzaju włosów i skóry, oraz stanu zdrowia stosujemy naświetlanie lampą kwarcową, lub też sztucznym światłem słonecznym, rzadziej promieniami Röntgena.

Naświetlanie lampą kwarcową polega na właściwościach prądu elektrycznego, przepuszczonego przez palnik kwarcowy. Efekt zaś naświetlenia zależy 1) od stanu chorobowego włosów, 2) od właściwości organizmu, 3) stanu palnika, 4) czasu naświetlania.

Przy naświetlaniu konieczne jest zwrócenie uwagi na indywidualne właściwości skóry. Dla określenia tego oraz umiędłowienia operowania przyrządem, niezbędna jest siła fachowa, gdyż naświetlanie na wzmocnienie włosów są wykonywane z pewnemi modyfikacjami. Przy leczeniu włosów stosować należy znacznie większą dawkę, aniżeli przy naświetlaniu skóry. Kilka naświetleń silnych a umiejętnych niejednokrotnie dają doskonałe wyniki, za słabe natomiast nie dadzą efektu, lecz mogą powodować pogorszenie, zwiększenie wydziałania się tłuszczu z powodu podrażnienia gruczołów łojowych i tem większe wypadanie włosów.

W najnowszych czasach dla wzmocnienia włosów stosuje się lampę „Vita lux”, która polega na skombinowaniu promieni cieplnych i świetlnych, zbliżonych do promieni słonecznych. Narówni ze światłem lampy kwarcowej, naświetlanie te podnosi ogólny stan zdrowia, powodują przepływ soków odżywczych i radykalnie wzmacniają włosy.

Naświetlanie promieniami Röntgena stosowane bywają najczęściej przy chorobach pasorzytniczych skóry, np. grzybie woszczykowym. W tych wypadkach dają one niezastąpione rezultaty. Przy wypadaniu włosów na tle łojotokowym najczęściej lub też ogólnym celem wzmocnienia stosowane są przedewszystkiem naświetlania „Vita lux” oraz lampą kwarcową.

Światłolecznictwo jest bardzo wygodnym systemem leczenia włosów, zwłaszcza dla mężczyzn, nie mających dużo cierpliwości i czasu do przeprowadzenia długiego konserwatywnego leczenia. Nie należy się jednak ludzi, że kilka naświetleń wykonanych od czasu do czasu powrócą i utrzymają bujną czuprynę. Światłolecznictwo może być stosowane jako środek wygodniejszy i radykalniejszy. Dla zachowania i utrzymania pięknej czupryny pożądane jest kombinowanie światłolecznictwa ze środkami wzmacniającymi włosy farmaceutycznymi. Najważniejsze jednak jest prowadzenie systemu racjonalnej pielęgnacji włosów, o której pomówimy następnym razem.

Dr. J. Świtalska

Edison wycofuje się z pracy naukowej

Edison, który liczy teraz 84 lata, wycofuje się z działalności naukowej. Zdrowie sędziwego wynalazcy szwankuje już od pewnego czasu, tak, że od miesiąca nie zjawiał się on w laboratorium swem w West Orange.

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

200.			wplacono do kasy komitetu do dnia 29. 7. 1931.			529-27		
Michalowscy Poznań	100.—	T. Lesiński, Piłkowo	10.—	M. Wawrzyniakówna, Wielechowo	2.—			
Zamara, Ostrowo Kośc.	5.—	St. Lesiński, Piłkowo	12.—	Parafia w Gnieźnie	2.—			
Karpińska, Ostrowo Kośc.	3.—	J. Szpilga, Lipnica	1.—	M. Resłowa, Śmigiel	4.50			
SS. Miłosierdzia, Szp. M.	20.—	M. Maj, Konarzewo	6.—	R. Mróz, Warszawa	4.—			
Poznań	20.—	A. K. z prośb. do Serca J.	3.—	I. Chudzia, Stara Huta	4.—			
J. G. z podz. za odebr. łaskę	5.—	o zdrowie	3.—	W. Chrzanowski, Kalisz	5.—			
AnnaHundtówna, Baranów	7.—	M. Wietrzyński, Września	11.—	L. Szymański, Międzybóże	10.—			
Fam. Walkowiaków, Siemaków z prośb. o zdrowie	10.—	zebr. z okazji srebrnych godów	11.—	K. Miśkiewicz, Kalisz	5.—			
Fam. Dolnych, Siemaków	5.—	St. Kozłowska, Nakło	2.50	St. Szaletowa, Oborniki	10.—			
R. Frankowski, Swarzędz	10.—	J. Zielińska, Kościan	1.—	St. F. Leszno z podz. za łaskę prośbac o dalsze	5.—			
Śmigiel	5.—	M. Domzalska, Brodnica	2.—	H. Liberzanka, Wronki z podz. za złoż. egzaminu braci i z prośb. o dalsze	5.—			
Wi. Urban, za otrzym. łaski	5.—	M. Hermanowska, Brodnica	4.—	J. Mikołajczak, Janowiec z prośb. o blog. dla rodziny	10.—			
Biurowa Parafii Farnej: W. i G. Szumarscy, za odebrane łaski	10.—	M. Karbowska, Brodnica	2.—	H. Jesiekówna, Kostrzyn	10.—			
L. Hoffmanowa, za odebr. łaski	5.—	W. Sulakowicz, Krotoszyn z podz. za odebr. łaski	10.—	K. Becki, Kalisz	10.—			
Fr. Banaszak, z Róży Matek	5.—	SS.Rodz. Marii, Mińsk Maz.	10.—	J. Joachimiak, Łódź zebrane	10.—			
M. W. O.	20.—	Ig. Tomaszewski, Gniezno zebr. wśród członków Cechu szwajskiego	57.—	J. Grabowscy, Oborniki	25.—			
N. N.	100.—	Dobrochna Opatrzniówna, Leszno	10.—	B. Roguleka, Bodzianów	1.50			
Walczewscy	5.—	Aleksandra Opatrzniówna, Leszno	10.—	Rodz. Patelskich, Podlesie W. prośb. o zdrow. opiekę i blog.	10.—			
Razem 143.		M. M. Lwówek z prośb. o wysłuch. w pewn. int.	2.—	T. Mikołajczak, Jedlec	2.—			
J. D.	5.—	H. Jankowska, Mogilno	2.—	A. Boltowa, Bartożno	10.—			
B. L.	5.—	J. Warchalewski, Kobylin	5.—	A. Michałkówna, Budna	15.—			
Misko	2.—	A. Ciszakowa, Przysieka	5.—	Fr. Horak, Biała	10.—			
Rosiński	2.—	B. Laskowska, Miłosław	5.—	Kiciński, Grodzisk	10.—			
O. Sup. Ig. Mieloch, T. J. Rozjemca 15 okręgu	10.—	A. Noak, Wąbrzeźno	10.—	L. P. Gniezno	10.—			
M. Górczak, Buk	5.—	L. Klafkowski, Poznań	10.—	O. Czabajski, Leszno	2.—			
T. Wojciechowska, Gniezno	2.—	X. Prob. Gierlowski, Łopienno z prośb. p. L. Michałowskiego inż. - arch. z Poznania	10.—	Ig. Knitte, Karwieńskie	1.—			
M. Walkowiakowa, Srem	10.—	X. Kan. T. Kłoc, Labiszyn	5.—	Fr. Lück, Nakło	10.—			
Z. Bujakowa, Rąwicz z podziękowaniem za otrzym. łaski z prośb. o dalszą pomoc	10.—	Parafia św. Trójcy w Gnieźnie	200.—	W. Klabecki, Poznań	5.—			
Sz. Nowak, Janów	2.—	A. Wawrzyniak, Wielechowo	2.—	Ig. Lehmann, Gniezno	5.—			
J. Zielińska, Kościan	1.50	II. Kurjer Cudz. Kraków zebr.	3.—	A. Lehmann, Poznań	5.—			
Grono Urzędników Monopolu Tyt. w Kościanach	6.—			Biurowa Parafialna w Pniewach	5.—			
Mjr. Prandota-Trzcineński, Gniezno	20.—							

Konto P. K. O. 207470. Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Śpiew. im. Bolesława Dembińskiego w Poznaniu.** Zebranie plenarne odbędzie się 3 bm. w lokalu p. Wróblewicz, Chwaliszewo 67 o godz. 20.
— **Poznańskie Towarzystwo Oratoryjne.** Zebranie plenarne sekcji chóralnej odbędzie się w poniedziałek, 3 bm. w salce ćwiczeń św. Marcin 63.
— **Poznańskie Towarzystwo Cyklistów i Motorzystów.** Wycieczka do Kobylnicy odbędzie się w niedzielę, 2 bm. Zbiórka o godz. 8 przy zaulku.
— **Zjednoczenie Pracowników Rzemieślniczych — sekcja krawiecka.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 3 bm. o godz. 20 w kasynie Domu Rzemieślniczego.
— **Koło Przyjaciół Harcerzy „Wilków**

Morskich“. W poniedziałek, 3 bm. odbędzie się o godz. 19 posiedzenie zarządu, zaś o godz. 20 zebranie plenarne w szkole im. Konarskiego przy ul. Marji Magdaleny.
— **Tow. Powstańców i Wojaków Poznań-Staroleka.** W niedzielę, 2 bm. odbędzie się uroczystość składania przysięgi przez młodzież przedpoborową. O godzinie 9 zbiórka w ogrodzie p. Ratajaka.
— **Koło Śpiewu Dzwon Zygmunta.** Zebranie plenarne odbędzie się 5 bm. o godzinie 20 na sali p. Fiedlerowej, Górna Wilda 47.
— **Wolny Cech Szewski, Poznań.** Zebranie miesięczne odbędzie się 4 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym.
— **Stowarzyszenie Młodzieży Obywatelskiej, Poznań-Sródmieście.** Wycieczka odbędzie się w niedzielę, 2 bm. do Kiekrza.

Punkt zborny przy głównym dworcu o godz. 9.
— **Koło Śpiew. im. Moniuszki.** Półroczne walne zebranie odbędzie się 4 bm. o godz. 19.30 w Domu Rzemieślniczym.
— **Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej.** Zebranie plenarne odbędzie się 4 bm. o godz. 19.15 na czerwonej sali Domu Królowej Jadwigi.
— **Tow. Marynarzy Rez. w Poznaniu** urzędza 2 bm. wycieczkę rodzinną do ogrodu kuracyjnego p. Hamerskiego na Ratajach. Zbiórka o godz. 10 na Starym Rynku przy odwachu.

szą opieką 10 zł. — Janina Zóltowska z prośbą o błogosławieństwo dla rodziny, 3 zł. — J. Z. z podziękowaniem za wysłuchanie, prosząc o dalszą opiekę i błogosławieństwo 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1 223 zł.
Na Tow. „Caritas“: M. T. 5 zł. — Razem z poprzednio powitowanymi 61 zł.

Msza św. odprawiana jest w każdy piątek miesiąca u OO. Jezuitów za wszystkich ofiarodawców na pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu. Ofiary przyjmują Banki, Redakcje Gazet i P. K. O. nr. 207 470

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Ludwika Lehmann 10 zł. — N. N. z prośbą o dal-

W dniu 27 lipca 1931 r. rozstał się z tym światem członek Związku Adwokatów Polskich, ś. p.

Józef Terlecki

adwokat i notariusz w Krotoszynie.

Zmarły należał do szeregu tych ludzi, którym sprawy ogółu zawsze są drogie. W stosunkach osobistych cechowały Go otwartość, życzliwość i miłe obejście, które zjednały Mu tak u kolegów jak i w szerokich kręgach społeczeństwa sympatię i poważanie. Cześć Jego pamięci! zw 10 337

Zarząd Oddziału Poznańskiego Związku Adwokatów Polskich.

Dnia 31 lipca 1931 r., zmarł w Warszawie podmistrz murarski, ś. p.

Stefan Thiem

Zmarły, który pracował u mnie bez przerwy przez kilkanaście lat, oddał mi niezapomniane usługi dzięki swym wiadomościom fachowym i był do ostatniej chwili wzorem uczciwego i sumiennego współpracownika.

Maksymiljan Garstecki
budowniczy w Poznaniu.

zw 10 336

KINO RENAISSANCE

Dziś

„Widmo Louvru“

Król detektywów paryskich.
Ceny miejsc zniżone.
Pw 5 890-30,114

Piegi, żółte plamy, opalone, leniwe usuwa pod gwarancją aptekarza Jana Gadebuscha, **AXELA-krem** 1/2 słoik 2,50 zł. 1/1 słoik 4,50, do tego mydło „AXELA“, 1 kaw. 1,25 zł. **J. Gadebusch,** Poznań, ul. Nowa 7 (Bazar). Drogerja i perfumerja. d 628/9

Maszyny do szycia

T. KONIKIEWICZ, Poznań, pl. Nowomiejski 1 a, parter, prawo. Wielki wybór, tanio i na raty. Reparacje wszelkich systemów. Części i do Singera na składzie. d 627

Place budowlane
od 50 groszy metr

pod Poznaniem sprzedaje na długoletnie splaty. Ponadto parceluje, przeprowadza pomiary, bierze w komisowa sprzedaż majątki ziemskie, domy Dom Abdank-Kolaczkowski, Narewski, Aleje Marcinkowskiego 13, pokój 15. tel. 29-58. zw 10 341-2

NOWOŚĆ!

Wstawiam bezpłatnie aparaty na prąd zmienny i stały połączony z automatem własnego wynalazku, który za wrzuceniem monety 50 groszowej daje audycję na przeciąg jednej godziny i odbiór wszelkich europejskich stacyj. Po wybraniu kwoty odpowiadającej ceny kompletu przechodzi aparat na własność posiadacza.
F-a W. STAJEWSKI
Poznań, Stary Rynek 65.
Tel 27-16 dw 157

ODKRYCIE

Nowa błyszcząca gwiazda okazał się kromchmal Szechenowskiego! Pw 5794-56,82

Mieszkania

3 pokoi z łazienką od 1. 9. lub później, poszukuje. Nowoczesne mieszkania — pierwszeństwo. Oferty Kurjer Poznański pod zw 10 338

Mebie

wszelkiego rodzaju oraz towary przyjmuje do sprzedaży droga licytacji Brunon Trzeciak, Wrońska 4. Lokal otwarty 8 do 18.00 godz. P 5 821-30,103

Reklamowa sprzedaż płócien!

Zakupiliśmy okazjnie olbrzymie partje płócien, które po zadziwiająco niskich cenach sprzedawać będziemy.

Prosimy się przekonać! Prosimy z okazji korzystać!

Płótna białe	od gr. 0,75	Płótna	na powłoki 140 i 160 szer. 2,90 2,50 2,30	1,80	
Madapolam	1,80 1,50	1,25	Płótna	na prześcier. 140 i 160 szer. 3,20 2,30	2,00
Kreas	1,10	0,90	Silezja	160 szeroko	3,35
Silezja	1,65	1,40	Surówka	140 szer. 2,40 2,25	1,50
Ludowe	1,10	0,95	Ręczniki	kuchenne 1,10 0,85	0,55
Nansuk	2,40	1,50	Ręczniki	adamaszkowe 1,50	1,25
Surówka	80 ctm. szer. 0,95 0,85	0,70	Maglowniki	z metra 2,25	1,35
Pościelowe	w kratkę	0,90	Obrusy	adamaszkowe 14J 140 szer. 3 80 3,40	2,90
Inlet	nie przepuszczający pierze	2,25	Dreliszek	na spodki p-a gat. 5,50	4,50

Zwracamy uwagę na następujące partje towarów, które za bezcen sprzedajemy:

Perkale	na suknie 1,10	0,95	Twedy	na suknie czysta wełn.	4,50
Muśliny	na suknie 1,35	1,10	Toile de soi		5,90
Zefiry	na koszule 2,50, 1,20	1,10	Woale	jedwabne des. 9,50	7,80
Jedwabie	do prania 1,65	1,35	Georgette	jedwabne desen. 13,50	11,50
Woale	deseniowe 3,75, 2,90	2,25	Rypsy	na płaszcz zimowe czysta wełna	10,50
Muśliny	wełniane 4,50	3,90	Schermelina	140 na płaszcz i kostjmy	9,50

Posiadamy olbrzymi wybór materiałów na płaszcz i ubrania męskie.

R. i C. Kaczmarek

Poznań, ulica Nowa 3. dw 753/4

„FIAT“ 503

z przyborami, 2 zapasowe koła c/a 40 km., zupełnie jak nowy, gotowy do wyjazdu, bardzo korzystnie sprzedam. Oferty „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 30,104. Pw 5 819-30,104

Korzystna okazja

dla lekarza-dentysty lub dentysty

Praktykę moją od ca 27 lat istniejącą na polskim Górnym Śląsku (7 pokoi z kuchnią) z kompl. inwentarzem z powodu okoliczności sprzedam. Tylko poważnym kupcom mogącym się wykazać posiadaniem majątku udzielam informacji. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 10 834

Lokomobile

ca 40 H. P. kupię. Telefon 52-82 zw 10 326

Rzadka okazja!

90 lat istniejący skład białawców, bielizny, wypraw i pierza, z dwupiętrową kamienicą, w miejscowości o 100.000 mieszkańców, z powodu uregulowania spadku bardzo korzystnie na sprzedaż. Kapitału potrzeba 140.000 zł. Oferty pod „A. B. 100“ do „Par“, Bydgoszcz, Dworcowa 54. Pw 5 820-63,411

Przewielebnemu Duchowieństwu, Sodalicji Kupców, Związkowi Towarzystw Kupieckich, Związkowi Hurtowników Kolonjalnych, Towarzystwom Przemysłowców i Kupców w Grodzisku, K! Rosevia, Personelowi Firmy Cygański i Semma, wszystkim Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym za udział w pogrzebie, piękne wieńce i okazane nam liczne dowody współczucia z powodu śmierci ś. p.

Pawła Semmego

składają z głębi serca płynące

Bóg zapłać!

Żona i dzieci.

Grodzisk, Poznań, 1. 8. 1931 r. zw 10 332

Za szczerze dowody współczucia i udział w pogrzebie mej ukochanej żony i naszej drogiej matki, ś. p.

Joanny

składamy wszystkim Krewnym, Przyjaciołom i Znajomym serdeczne

Bóg zapłać!

M. Dworzański i dzieci.

Poznań, Słowackiego 42. zw 10 340

Wielebnemu Duchowieństwu, Władzom, Zrzeszeniom, Instytucjom oraz Krewnym i Znajomym składamy za liczne dowody współczucia z powodu śmierci naszego ukochanego Zmarłego, ś. p.

Ludwika Miklaszewskiego

Bóg zapłać!

Żona z rodziną.

Kostrzyn, w lipcu 1931 r. zw 10 323

Donosimy Szan. Czytelnikom, że po wystąpieniu p. Mieczysława Adamczewskiego, przejęliśmy firmę Schubert i Adamczewski i przedsiębiorstwo nadal prowadzić będziemy pod firmą:

„WŁADYSŁAW SCHUBERT“

POZNAN, STARY RYNEK 85, właściciele WŁADYSŁAW I STEFAN SCHUBERTOWIE

Istniejącą od roku 1923 hurtownię białawotów przy ul. Szewskiej 20a zlikwidowaliśmy. Odbierzmy zapasy towarów przenosimy do magazynu detalicznego. Ponieważ nie dość obszerne ubikacje nasze nie zdołają pomieścić wszystkich zapasów, przeto urządzamy z dniem 3. 8. 31.

Winiarnię i Śniadalnię „POD DASZKIEM“

właśc. A. Głabisz — STARY RYNEK 50
objałem z dniem dzisiejszym i polecam się łaskawej pamięci Szan. Obywatelstwa.
Wyborowe wina, likiery, wódki i piwa oraz wybór zakąsek polecam po umiarkowanych a przystępnych cenach, przy rzetelnej i skorej obsłudze.
zw 10 325

Piotr Staśkiewicz

Sympatykom swym

nadal się poleca znana ze swych niskich cen

Restauracja „Rzymska“

Dancing Matejki 56. Otwarte do 4.
zw 10 339

HOTEL „VICTORIA“

Telefon nr. 327 Bydgoszcz ul. Dworcowa 85
z dniem 1 sierpnia 1931 r.
obniżył znacznie ceny za pokoje.
Pw 5 814-89, 407

Całkowita wyprzedaż biżuterji

z powodu powiększenia działu radiowego
po niebywałych cenach
zniżonych do 50%

Zegarki złote 14 kar. począwszy od 35 zł.
F-a W. Stajewski
Poznań, Stary Rynek 65.
dw 758

Ogrodnictwo Ordynacji Kobylniki p. Szamotuły ma do oddania z początkiem sierpnia b. r. większą ilość

primulek melacoides

w mieszance do dalszej hodowli po 6.— zł za 100 sztuk; doskonały kwiat na zimowe miesiące.
zw 10 310

Lokale handlowe

przy Placu Wolności nr. 2

zajmowane dotychczas przez firmę J. Sroczynski, mieszczące się na parterze i I piętrze są od 1. 9. 1931 w całości, lub oddzielnie do wynajęcia. Zgłoszenia przyjmuje Władysław Szymański, Poznań Stary Rynek 80/82.
zw 10 327

Rutynowanej buchalterki

władającej językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie, mogącej się wykazać długoletnią praktyką w przedsiębiorstwach spedytorskich, poszukujemy zaraz. Reflektujemy na silę tylko pierwszorzędną. Oferty z dołączeniem życiorysu i odpisami świadectw należy skierować pod: „Boismine“ Sp. z o. o. Gdynia.
zw 10 309

Większe przedsiębiorstwo handlowe branży spożywczej w Bydgoszczy, dobrze zaprowadzone, własne nieruchomości, — przyjmie

spólnika

z poważniejszą sumą. Ewentualnie sprzeda lub wydzierżawi. Zgłoszenia pod „A. Z. 300“ do „Par“, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 54
Pw 5 785-63, 397

WIELKĄ WYPRZEDAŻ

towarów z likwidacji hurtowni po cenach niższych od hurtowych. Oddział firan likwidujemy i polecamy firany 3-częściowe.

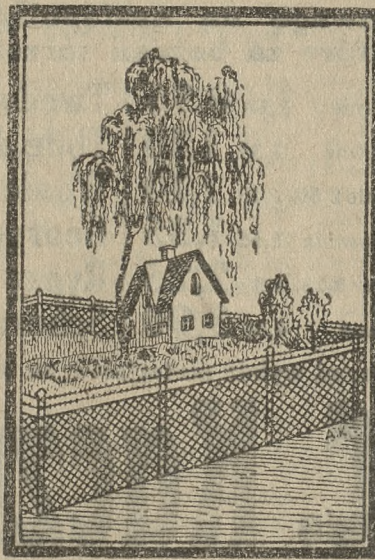
40 okien etamin. ze wstawami, bardzo trwałe	á zł	15,00
80 „ „ klocki i motywy	„	20,00
30 „ „ z etaminą czeskiej szerokie	„	33,00
wstawy filet motywy szydełkowe	„	22,00
40 okien pa. groch. tiul z aplikacjami	„	14,50
60 „ madrasowych jasnych 3 mtr. długie trwałe kol.	„	21,00
60 okien madrasowych gabinetowe najmodniejsze wzory	„	39,00
40 okien madrasowych jedwabnych drewniane frendzle	„	75,00
30 okien madrasowych jedwabnych najlepsze, przepiękne wzory	„	13,50
40 Stor pa. etamin. szer. wstawy i motywy fil.	„	24,00
25 Kap 2-łózk. najlep. etam., klocki i motywy	„	27,50
20 Kap 2-łózkowe, bardzo bogato zdobione prawdz. klockami i filet	„	6,75

Wszystkie pojedyncze okna firan za połowę wartości.
Obrusy gobelinowe 150/150 á zł 6,75
ciemne 150/200 „ 12,50
„ okragłe z frendzla, szare płótno apl. „ 11,00
„ jedw. Parma 150/150 150/200 150/300
140/140 140/160 140/210
„ ogrodowe w kwiaty 10,00 11,50 15,00
„ pluszowe i brokatowe niżej cen fabryczn.
Nakrycia kolor. do kawy (czeskie) 6 i 12 osób za połowę wartości.
ca. 1800 mtr. opalu bieleżn. 100 cm. kol. á zł 2,25
„ 900 mtr. rypsu jedw. na suknie koldry i dekoracje „ 4,50
„ 600 mtr. kretonu mebl. Alzacki, najnowsze wzory „ 2,60
„ 1500 mtr. batystu czarn. jedw. 70 cm. „ 1,10
„ 1200 mtr. satyny fularowej 100 cm. piękne wzory á zł 2,90 „ 3,50
„ 400 mtr. satyny koldr. franc. 160 desen. 9,50
600 mtr. „ 0 cm „ zł 3,90 4,50

Moire czysto jedw. piękne kol. dawn. 23,50 teraz 9,50
Madras biały i kol. na firany za pół ceny.
Wielkie ilości tkanin na ręczne robotki Jawa, Aida, Kanela niżej cen fabrycznych.
Klot i backs pa. gatunki (dla pp. krawców) niżej cen. Towary wymienione wyprzedzamy po cenach reklamowych tylko przez miesiąc sierpień.
Na towary nie objęte redukcją cen udziałem będziemy w tym czasie za gotówkę 10% rabatu.
Przy zakupie ponad zł 100.— otrzymują klienci ładny nasciennik (ochraniacz) wart. 15.— zł bezpłatnie. Ceny powyższe obowiązują tylko za gotówkę. Prób się nie wysyła.
Pw 5 810-30, 76

Młocarnia parowa

fabrykat węgierski, 66 cali, rok budowy 1925 mało używana (jak nowa) wszelkie waliki na łożyskach kulkowych korzystnie i na dogodnych warunkach na sprzedaż. Zgłoszenia przyjmuje firma Kazmierski i S-ka, Leszno Wlkp., Kościańska 64, tel. 241.
nw 4888

Wyjaśnienie!

W drobnych ogłoszeniach Kurjera Poznańskiego w nr. 344 jakaś „fabryka płotów” anonimowo poszukuje współnika z kapitałem 25.000 zł. Jako ogólnie znana i najstarsza na zachodzie Polski specjalna fabryka płotów drucianych i celem uniknięcia mylnych mniemań i szkód mogących wyniknąć dla dobrej opinji naszej, wyjaśniamy, że ogłoszenie to nie pochodzi od nas. Firma nasza nie poszukuje współnika i nie potrzebuje żadnych obcych kapitałów. Dzięki racjonalnemu urządzeniu maszynowemu oraz dzięki udoskonalonej jakości i tanioci naszych wyrobów mamy mimo depresji gospodarczej zadowalający zbyt na wyroby nasze.

„DRUTOWNIA — POZNAŃ“
Fabryka siatek, płotów i wyrobów drucianych
Poznań, ul. św. Marcina 45 a.
Pw 5826-30, 107

POLSKO-BRYTYJSKIE TOWARZYSTWO OKRĘTOWE S. A. POLISH BRITISH STEAMSHIP COMPANY LTD.

Gdańsk Gdynia — Hull
Hull — Gdańsk Gdynia
Gdańsk Gdynia — London
London — Gdańsk Gdynia

Odjazd z Gdyni do Londynu i Hull w czwartek wieczór.
Odjazd z Londynu i Hull co czwartek.

Regularna komunikacja tygodniowa okrętami pasażersko-towarowymi, zaopatrzonemi we wszelkie wygody dla ruchu pasażerskiego i w ładownie-chłodnie dla przewozu artykułów spożywczych.
nw 4080

Informacyj udziela:

W GDYNI: Polsko-Brytyjskie T-wo Okrętowe S. A., ulica Portowa, Telegr. Polbrit, Telefon 1530.
W GDAŃSKU: Polska Agencja Morska S. z o. o. Tel. 24305, 24941 i 24942. Telegr. „Pam“.
W WARSZAWIE: Polsko-Brytyjskie T-wo Okrętowe S. A., ul. Marszałkowska 116, Telegr.: Polbrit, Telef. 605-93.

Kto zamierza kupić dobrze i tanio
wisiem przedewszystkiem obejrzyć nasz salon wystawowy.
wybór

SAMOCHODÓW

nowych i używanych

najsławniejszych fabrykatów europejskich i amerykańskich. Wszelkie typy stale na składzie.

SAMOCHODY

Małe, tanie w utrzymaniu, o licznych zaletach konstrukcyjnych, na oponach balonowych.

Średnie, do użytku zawodowego, odporne i praktyczne nawet w gorszych warunkach terenowych.

Wielkie, wygodne i szybkie turystyczne z hamulcami automatycznymi

z karoserjami 2-4-6 osobowymi otwartymi i krytymi oraz sportowymi.

Ceny bardzo umiarkowane — warunki zapłaty udogodnione
Dostawa natychmiastowa — Wyczerpujące oferty na żądanie
Stala i racjonalna obsługa techniczna zapewniona

BRZESKIAUTO S. A.

Poznań, ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 63-23, 63-65.
Najstarsze i jedyne wszechstronne przedsiębiorstwo samochodowe w kraju — założ. 1894 r.

Pw 5823-30, 112

PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wypróbowany i niezawodny.

Krem Bella

wysyłka każdej ilości.

Cena za słoik 2,50 zł

Mydło Bella 1,25 zł

do nabycia w aptekach i drogerjach lub wprost we wytwórni.

Apteka p. Koroną
Poznań, Górna Wilda 61.
dw 3254

UCZNIA

z ukończoną szkołą handlową, do składu białawotów,

poszukuję na prowincję. Własnoręcznie pisemne zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 10 303

Podróżującego

z branży cukrów i czekolady, na miasto Poznań, poszukuje generalnego przedstawicielstwa bardzo poważnych fabryk od zaraz. Zgłoszenia z podaniem referencji i odpisami świadectw listyko pierwszorzędnym, dobrze zaprowadzonym sprzedawców uprasza Kurjer Pozn. pod zw 10308

PANIENKI

kształcącej się przyjmę. Doskonałe utrzymanie, troskliwa opieka, 150 miesięcznie; pianino w domu. — Kowalska, Poznań, Sołacka 21. zw 10 335

Nowoczesne OKUCIA

do

drzwi i okien

w niklu, spiżu i mosiądzu oraz wszelkie masowe wyroby w tymże metalu
dostarcza po cenie fabrycznej

Ludwik MATYSIAK
POZNAN, Piekary 19.
zw 10 317

Beczki i Antalki

od wina do ogórków i kapusty 30, 50, 75, 100, 130, 150, 225 i 300 litrów

HIPOLIT ROBIŃSKI
Poznań, św. Marcina 23.
zw 10 192

Staro-holenderskie dwa obrazy

(1 Mieris) i stare miedzioryty w ramach korzystnie sprzedam.
Pl. Sapiżyński 2, m. 11. zw 10 328

Reklamowa Sprzedaż

od poniedziałku
dnia 3. 8. 1931

plócien!

od poniedziałku
dnia 3. 8. 1931

Niezwykła okazja taniego zakupu towarów białych.
Sprzedaż gotówkowa. Sprzedaż gotówkowa.

Płótno białe	0,85	0 ⁷⁵
Krośniak	1,10	0 ⁹⁰
Silesia	1,65	1 ⁴⁵
Nansuk	2,25, 1,65	1 ⁵⁰
Madapolam	1,85, 1,60	1 ²⁵
Prześcieradło 140 cm sz. 2,70 2,40		1 ⁸⁰
Płótno na powłoki 140 cm szer.	2,90, 2,60	2 ¹⁰
Płótno na powłoki 160 cm szer.	2,90	2 ²⁵
Płótno Silesia 160 cm. sz.		3 ³⁵

Barchan biały	1,40	1 ²⁵
Barchan pikowy	2,10	1 ⁸⁰
Obrusowe adam. 140 cm. sz.	3,80, 3,40	2 ⁹⁰
Pościelowe w kratę najwyższy gat.		1 ²⁵
Surówka		0 ⁷⁰
Surówka 140 cm. szer.		1 ⁵⁰
Ręczniki kuch.	1,10, 0,85	0 ⁵⁵
Ręcznik wafl.	1,25	1 ⁰⁰
Ręcznik adam.	1,65	1 ³⁵

Na wszystkie letnie artykuły jak żorżety, woale, muśliny, jedwabie do prania i t. d. pomimo znanych niskich cen jeszcze

20% rabatu

J. ZAGRODZKI i S-ka

POZNAŃ, Zamkowa 5, przy St. Rynku.

dw 751-2

WIELKA WYPRZEDAŻ POSEZONOWA

od 1 — 15 sierpnia 1931

Suknie voile . . . . . zł 15,— | Suknie toile de soie . . . zł 33,—
Suknie jedwab do prania „ 19,— | Suknie crepe de chine „ 59,—

Polecamy po cenach bardzo znizonych

PŁASZCZE — SZLAFROKI — BLUSKI — BIELIZNĘ

BON MARCHE Tzop. POZNAŃ

plac Wolności nr. 1.

dw 747

SZKŁO

okienne, ogrodowe, katedralne, surowe, druciane, ornamentowe, kolorowe, dżamenty, kit szklarski i t. p., lustra i

szyby wystawowe poleca

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła
Sp. Akc. Poznań,
Małe Garbary 7a, telefon 28—83
Oddział w Łodzi: ul. Pusta 15/17,
telefon 134—53 Pw 5710-80,110

Oprawy kalążek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Torunlu ul. św. Katarzyny 4.

Parcelę

najtaniej kupisz lokując pewnie zaoszczędzony kapitał bo już od 60 groszy metr kwadratowy za Bramą Warszawską „Osadopol” Rzeczypospolitej 9. P 11 587-23,46

Szkoła domowej pracy kobiet

Zakopane-Kuźnice

przyjmuje zapisy na roczny kurs „Przysposobienia Pań Domu“.

zw 10330

Wróciłem

Wincenty Dzieliński

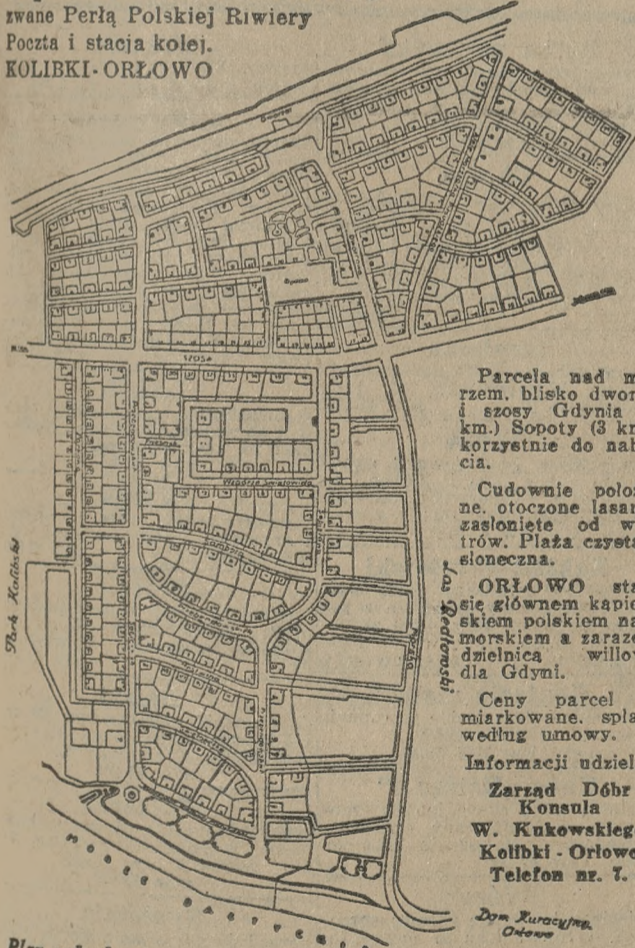
zw 10818

dentysta

Poznań, plac Wolności 5, telefon 53-62.

Kapleisko Orłowo Morskie

zwane Perłą Polskiej Rivieri
Poczta i stacja kolej.
KOLIBKI-ORŁOWO

Parcela nad morzem, blisko dworca i szosy Gdynia (4 km.) Sopoty (3 km.) korzystnie do nabycia.

Cudownie położone, otoczone lasami, zasłonięte od wiatrów. Plaża czysta i słoneczna.

ORŁOWO staje się głównym kąpieliskiem polskim nadmorskim a zarazem dzielnicą willowa dla Gdyni.

Ceny parcel umiarkowane. spłaty według umowy.

Informacji udziela:
Zarząd Dóbr Konsula
W. Kukowskiego,
Kolbki - Orłowo
Telefon nr. 7.

Dom Kuracyjno-Orłowo

Plan zabudowy

ORŁOWA

zw 4970

Od czwartku
30-go lipca

BIAŁY TYDZIEŃ

Od czwartku
30-go lipca

Niebywała okazja taniego zakupu
Wypraw: ślubnych, szkolnych i niemowlęcych

Zakupiliśmy olbrzymie ilości towarów białych po bajecznie niskich cenach, które dla reklamy póki zapas starczy następująco sprzedawać będziemy:

Płótno koszulowe 70 szer.	1,10, 1,00	0,95	Nansuk	od 1,60
Płótno koszulowe 80 szer.	1,30, 1,15	1,10	Ręczniki białe i kuchenne	1,20, 0,85 0,55
Płótno pościelowe 120 szer.		1,60	Obrusy odpasowane	sztuka od 4,95
Płótno pościelowe 140 szer.		2,50	Obrusowe z metra	metr 6,30 3,30
Płótno pościelowe 160 szer.	3,35, 3,00	2,40	Serwetki adamaszkowe sztuka 1,—	0,75 0,60
Madapolam 80 szer.	1,65	1,35	Chusteczki do nosa sztuka	0,50, 0,40 0,35

Na znane już niskie ceny udzielamy 10% rabatu Zwracamy uprzejmie uwagę na wszystkie towary prócz białych na nasze okna wystawowe

W. SZOSTAK,

Poznań, Wrocławska 20, tel. 22-37
ulica Dąbrowskiego 46, nar. Rynku Jeżyckiego.
zw 10318

Wróciłem

A. Knobelsdorff

zw 10283

lekarz-dentysta

Poznań, Dąbrowskiego 12/16. Telefon 73-96 i 63-96.

Wróciłem

Dr. med. Wieleński

Lekarz-specjalista w chorobach uszu, nosa i krtani

11—1

Gwarna 8

5—6,30

zw 10321

Ubezpieczenia!

na życie, od wypadków, odpowiedzialności prawnej, od ognia.

Poszukiwani Panowie, którzy wykazać mogą uzdolnienia do służby wewnętrznej i zewnętrznej, posiadają stosunki i kierować mogą większym personelem.

Oferty z życiorysem, z podaniemżądanego wynagrodzenia i czasu, od kiedy posada może być objęta, składać pod zw 10333 do Kurjera Poznańskiego.

DEKORATOR

zdolny, młody, który ukończył właśnie naukę i pisze lakiem, potrzebny jest zaraz do galanterii damskiej. Zgłoszenia z fotografią prosimy skierować do F-y

ZIÓŁKOWSKI, Inowrocław,
Królowej Jadwigi 12. zw 10319

Wróciłem

Tadeusz Maciejewski

dentysta

ul. Wrocławska 30.

Telefon 30-40.

zw 10324

Posiadaczom polis przedwojennych
Niemieckich Towarzystw Ubezpieczeń

na życie

udziela porady fachowej

w sprawach dotyczących zgłaszania pretensyj opartych na układzie waloryzacyjnym polsko-niemieckim z dn. 5. VII. 28 r.

Pw 5800-50,62

Tow. Ubezpiecz. „Przezorność“

Oddział w Poznaniu

Plac Wolności 14— Telefon 17-66.

PIEKARY 22/23
MEBLE STANIAŁY
WIELKI WYBÓR! DOGODNE SPŁATY!
IGNACY LINKE

Pw 5769-11,135

WYJEZDZAM DO WŁOCH
lekcje śpiewu odłożone do 15 września.

Zofja Żmigród-Fedyczkowska

Primadonna Opery Poznańskiej.

Stary Rynek 75, tel. 54-45

dw 755

P. T.
Niniejszem podaję do łask. wiadomości, że z dniem
1 sierpnia r. b. przeniosłem mój
magazyn miod męskich
z ul. Długiej 5, na
ul. 27 Grudnia 6, I. piętro, telefon 21-78
Z poważaniem
L. Błażczak, mistrz krawiecki

CENTRALA MEBLI
M. Szpryngacz
Swarzędz — Piaski 5
poleca:
Meble w wielkim wyborze od zwykłych do
najwykwintniejszych w solidnym wykonaniu
po bardzo niskich cenach. Dogodna komuni-
kacja autobusami co 30 minut z ul. Woźnej.
Poc. 5704 06-30, 32, 33

GARAŻE
murowane, suche z elektrycznym oświetle-
niem, obsługą czynną bez przerwy przez
całą dobę, stacje benzynowe i telefony na
miejscu **wydzierżawimy na specjalnie**
korzystnych warunkach.
Brzeskiauto Sp. Akc. Poznań,
ul. Dąbrowskiego 29. Tel. 63-23, 63-65
ul. Jakóba Wujka 3. Tel. 70-60
Pw 5 829-30, 113

Składnica
w śródmieściu blisko dworca, obszerne, suche i widne ubi-
kacje ca 30x12 mtr. w nowym betonowym budynku —
winda elektr. do użytku — zaraz do wydzierżawienia.
Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 10306.

PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona
w Lubochni i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu
zapisana w księdze gruntowej Lubochnia tom I karta 13
na imię rolnika Emilia Leske i tegoż żony Else z domu
Müller w Lubochni, zostanie w drodze egzekucji dnia
1 października 1931 r., o godz. 10-tej przed poł., wysta-
wiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 7.
Nieruchomość wyżej wymieniona składa się z zabudowa-
nego podwórza, roli i łąki, łącznego obszaru 29,75,41 ha.
Roczna wartość użytkowa budynków wynosi 255 mk., a
czysty dochód gruntowy 40,28 tal. Nieruchomość Luboch-
nia karta 13 jest zapisana pod nr. 27 ks. podatku budyn-
kowego i pod nr. 19 matrykuły. Wyciągi z ks. podatku
budynkowego oraz treść ks. wieczystej mogą być w tut.
sekretarjacie przejrzane. Wzmiankę o przetargu zapisano
w księdze gruntowej dnia 16 lipca 1931 r. Witkowo,
dnia 23 lipca 1931 r. Sąd Grodzki. nw 4671

IV. K. 15/30-2. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieru-
chomość położona w Rogoźnie Wielkop. i w chwili uczy-
nienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntu-
wej Rogoźno karta 486 na imię oberżysty Wawrzyńca Ja-
niana i żony jego Franciszki z domu Gajda, zostanie w
drodze egzekucji dnia 25 września 1931 r., o godz. 9 przed
południem, wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym
Sądzie, pokój nr. 4. Nieruchomość położona w Rogoźnie
w Parku Przemysława o wielkości 1,18,83 ha jest zabu-
dowana domem mieszkalnym i stodolą z chlewem oraz
drewnikiem. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze
gruntowej dnia 8 czerwca 1931 r. Rogoźno, dnia 23 lip-
ca 1931 r. Sąd Grodzki. nw 4672

Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne w Międzychodzie
nad Wartą ogłasza
KONKURS
na posadę nauczyciela geografii i biologii.
Pobory według ustawy z dnia 9. X. 1923 r., częściowo
dostosowane do warunków państwowych i 15% dodatek
komunalny.
Podania należy wnieść do Magistratu miasta Między-
chodu do dnia 11 sierpnia b. r.
Zgłoszenia nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.
dw 760 (—) Skrzypczak, burmistrz.

Wyprzedaje się
na giełdzie handlowej ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej z wot-
nej ręki codziennie od godz. 9-tej rano do 6 wieczorem, pozosta-
łości z licytacji, jak:
zegarki złote, srebrne i double, damskie i męskie, zegarek
antyczny wysadzany diamentami sygnety, pierścionki i o-
brączki złote, bransolety złota, papierosnice srebrne, ubrania
męskie, ubrania smokingowe, płaszcze letnie i zimowe męskie,
2 płaszcze damskie, futro damskie, i męskie, kurtka skórzana,
7 par skrzypiec, aparat radiowy 5-cio lampkowy i aparat
4-lampowy z głośnikami, 2 głośniki „Philipsa” male, 4 aparaty
fotograficzne, lornetki polowe i teatralne, budzik, 2 aparaty
nitury garnków aluminiowych, żardyniera kryształowa, ma-
szynka do perforowania czeków, koń na biegunach, maszyna
do pisania Smith Premier Nr. 4, maszyna do szycia „Sin-
gera” walizki ręczne, zegar stojący Bekker, jadalnia „Sin-
gera”, krzesła wiedeńskie, kanapy, stół z krzesłami, 2 bufe-
brzy, samochód „Mathis”, „Fiat 501” sportowy i „Fiat 500”
akumulatory do samochodów 12 volt. 2 kluby w gobelinie,
maszyna drukarska i wiele innych przedmiotów.
Giełda Handlowa - Lombard ul. Stawna 13, Telefon 23-08,
Pw 5527-56, 123

LICYTACJA
Dnia 25 sierpnia 1931 r., o godz. 10-tej, w magazynie
Ekspedycji Towarowej w Zbąszyniu, sprzeda się w drodze
licytacji:
5106 kg. złomu miedzi i mosiądzu. dw 697
Towar można oglądać w godzinach służbowych.
Ekspedycja Towarowa Zbąszyn (—) Kowaleki

PRZETARG PRZYMUSOWY
W poniedziałek, dnia 3 sierpnia b. r., o godz. 11 przed
południem, przy ul. Dąbrowskiego 78-a, sprzedam najwię-
cej dającym za natychmiastową zapłatą na zlecenie za-
wiadowcy masy upadłościowej firmy „Rotor” — p. Thieba
maszynę i przyrządy tejże firmy. nw 4734
Przetarg odbędzie się nieodwołalnie. Obejrzeć można
10 minut przed przetargiem.
Figas, kom. sąd. Poznań, Kościelna 49.

LICYTACJA ZASTAWU
W poniedziałek, 3 sierpnia, o godz. 10-tej począwszy,
sprzedawać będą przy ul. Wronieckiej 4 na odpowiedzial-
ność interesantów najwięcej dającym za gotówkę:
około 1500 garnków, form i baniek kamiennych
w całości lub mniejszych partjach.
Pozatem sprzedam:
samochód ciężarowy 1-tonowy marki F. N., urzą-
dzenie reklamy świetlnej, 2 fortepiany, kasę Na-
tional, kompl. sypialkę dębową, pierwszorzędną
kompl. jadalnię i pokój męski, około 200 par obu-
wia, damskiego, moździerze i rondle miedziane,
świeczniki (plater), rower męski, wóz rzeźnicki,
kanapy, leżanki, kluby w gobelinie, szafy i biurka
antyczne oraz różne inne meble i urządzenia do-
mowe. Pw 5 813-30,98
Brunon Trzeciak
zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonar na
województwo poznańskie. Ul. Wroniecka 4. Tel. 21-26 i 31-75.

OGŁOSZENIA DROBNE
Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze
słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo,
i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Powózka
półkryta na gumach, parkowiec,
Dąbrowskiego 58, jw 1167

Skład
mieszkaniem warształtem, nada-
jący się wszystko, także na rze-
źnictwo tania na sprzedaż. Ul.
Główna 114, Siodlarstwo, ul.
zdw 47 660

Magnet
sprzedam stacja benzynowa, Ga-
łowa, narożnik Bukowskiej,
zdw 47 659

Dom
na sprzedaż na bardzo dogodnych
warunkach. Adres wskaże Kur-
jer Pozn., zdw 47 646

Majątek
400 mórg, przy uciążeniu korzyst-
nie sprzedam. Zgłoszenia: Kie-
rejewski, Mogilno, zdw 47 505

Motor
elektryczny 1½ konny prad
zmienny sprzedam. Bittner, Da-
browskiego 79, rw 2207

Meble
wszelkiego rodzaju niewyklucza-
jąc antyki oraz różne towary
sprzedaje Lokal publ. Licytacji
Wroniecka 4, Telefon 21-26 i 31-75
Lokal otwarty 8 do 18,
Pw 5817-30,96

Gospodarstwo
70 mórg, blisko kolei, kościół,
szkółca wraz z żywnym i martwym
inventarzem sprzedam, Filip Ko-
nieczka, Krostkowo, pow. Wyr-
zysk, Pw 5815 63,406

Chevrolet
4 siedz., otwarty, gotowy do jazdy
cena fabryczna 11.000 zł, wartość
5.000 zł, cena 2.500 zł do sprzeda-
nia. Oferty pod 1610 od Kosmos,
Zwierzyniecka 6, nw 4883

Bacność pp. piekarze
maszyną trzy centnarowa do
dzielenia ciasta (bulki) prawie
nowa, oraz rower męski w do-
brym stanie tania na sprzedaż.
Kozłowski, Kościelnia, Kościelna 3,
zdw 47 522

Samochód sportowy
Cabriolet marki Studebaker w
bardzo dobrym stanie sprzedam
za 600 dol. Zgłoszenia do Kurje-
ra Pozn., pod zw 47 507

Urządzenie
składowe I. klasy regały, stoły,
gablotki i szafy do konfekcji
sprzedam. Bittner, Dąbrowskie-
go 79, rw 2205

Po pierwsze że
towa kupujemy wagonowo, po
drugie że — specjalizujemy się
wyłącznie na pewne artykuły —
po trzecie że — przez to mamy
najniższe ceny — dlatego w Hur-
towni Porcelany Wroniecka 24,
podwórze kupuje się najsolidniej
i najkorzystniej (sprzedaje każde-
mu), zdw 47 631

Film
całość sprzedam. Oferty Kurjer
zdw 47 537

Parasol damski 4.75
modny 5.75, jedwabny 11.50, to-
rebki damskie skórkowe od 3.75,
parasole męskie od 5.75, czapki
sportowe od 1.75, paski skórkowe
od 90 gr, kołnierzyki sztywne
modne 65 gr, kalesony macco 1.95
skarpety niciane 38 gr, wiganie-
wo 40 gr, jedwabne 85 gr. War-
szawski skład Fabryczny, Jadwi-
ga Podbielska, Wielkie Garbary
40, naprzeciw Wodnej,
zdw 47 525

Kino
aparat projekcyjny, najnowszy
sprzedam korzystnie. Kurjer Po-
znański zdw 47 647

Lóżeczko
z materacem tania, Słowackie-
go 34, m. 22, zdw 46 888

Bandonjum
tania sprzedam, Czartoria 2, II,
Biskup, zdw 47 384

2
łóżka i nocne stoliki, jasny dąb,
sprzedam. Wielkie Garbary 1,
m. 11, zdw 47 383

Kiosk
zaprowadzony, okolica przemy-
słowa, towarem urządzeniem
sprzedam w walizkach za 5 000 zł.
Oferty Kurjer Pozn., zdw 47 379

Maszynę
damską Singera sprzedam. Ur-
baniak, Dąbrowskiego 64,
zdw 47 402

Kolonjalka
mieszkanie, magiel, tania. Adres
wskaże Kurjer Pozn., zdw 47 411

Drukarnię
sprzedam 10.000. Kurjer Poznań-
ski zdw 47 451

1 zł
za metr kwadratowy gruntu (do
3 km. od Bałtyku) zapłaci ten,
który wykupi w całości 150 he-
ktarów w celach zabudowania;
à 50 gr. przy 1000 hektarach i
więcej do 6 km. od Bałtyku. Of-
erty z podaniem gotówki lub go-
towości utworzenia spółki akcyj-
nej do Kurjera Poznańskiego,
dw 749

3
do 10 mórg na Winiarach pod
budowę lub ogrodnictwo sprze-
dam. Zgłoszenia Kurjer Pozn.,
zdw 47 436

Wille
we Wronkach z wolnym miesz-
szankom sprzedam gotówką
32000 zł. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 47 669

Motor
elektryczny 2 K. M. 900 obrotów.
Liberski, św. Marcin 14,
zdw 47 667

Skład
towarów krótkich sprzedam. —
Adres Kurjer Pozn., zdw 46 642

Wózek
dziecięcy. Rybaki 23, m. 11,
zdw 47 099

Podłogę
szalówkę dostarcza Jan Dome-
rcki, tartak parowy, Brama Wil-
decka, telefon 1667
Pw 5 174-28,14

Miód
kuracyjny 18 złotych, morele,
dziczki 13 złotych pięciokilowe
opakowanie franco pobraniem
wysła P. Horowitz, Zaleszczyki,
zdw 46 423

Szory
wyjazdowe, dobrze trzymane
sprzedam. Adres Kurjer Po-
znański zdw 46 822

Parcela
2500 przy Grudzińcu tania do
sprzedania. Zgłoszenia do Ku-
riera Poznańskiego zdw 46 848

Kantówkę
laty dostarcza Jan Dome-
rcki, Brama Wildecka, telefon 1667.
Pw 5 175-28,13

Okazyjnie
sprzedaje wszelką biżuterię no-
wootwartą skład „Occasion”, Al-
Marcinkowskiego 23, zdw 47 083

Rasowy dog
suka także szczeniaki na sprzedaż.
Małeckiego 33, m. 4, od 3.30—5.
zdw 47 055

Belki
dostarcza według wymiarów Jan
Domeński, Brama Wildecka,
tel. 16-67. Pw 5 176-28,12

Serwis
obiad 12 osób korzystnie sprze-
dam, Kosicka, Dolna Wilda 64,
zdw 47 293

Wyprzedaje
tania wiosenne płaszcze damskie.
Stary Rynek 76, Szuster,
zdw 47 115

Urządzenie
fryzjerskie na 5 obsług korzyst-
nie sprzedam. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 47 168

Do fabryk
marmolady, przetworów che-
micznych, tłuszczów jadalnych i
innych dostarcza w dowolnej ilo-
ści i po cenach konkurencyjnych
kubły, sagny, wanienki i beczki
bukowe i jesionowe. Fabryka Be-
czek S. A. Piłak w Pecenizynie,
zdw 47 162

Deski
stolarskie dostarcza w różnych
dymensjach Jan Domeński, Bra-
ma Wildecka, telefon 1667
Pw 5 173-28,15

Pompy
poleca największa fabryka pomp
studziennych w Polsce założona
1888 r. Inż. W. Kraupe, Leszno,
Poznański. Również polecamy
sławkę pożarną. Ceny niskie,
ekspedycja natychmiastowa
Pw 11 573-22,70

Rurki
do ondulacji
losów od 1.60
zł jak wzór 3.75
lampki spirytu-
sowe od 1.90 —
poleca najta-
niej Wenzlik —
Poznań, Aleje
Marcinkowskie
go 19, dw 671

Meble
używane oraz inne przedmioty
sprzedaje i kupuje Poznański
Lom Komisowy, Dominikańska
3 telefon 24-42 Pw 11 540

Ford
1930 limuzyna, 4 osobowa, 4 sześ-
czeniowa, pierwszorządna sprze-
dam okolicznościowo. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 47 053

Meble
piękne wzory, tania tylko wprost
fabrycy Juliana Węclawski, ulica
Rocha 8, Pw 5 500-56,31

Nowy Magazyn Obuwia
przy ul. Szkolnej 3 narożnik ul.
Golebkiej poleca obuwie damskie
już od zł 10.— Obuwie męskie już
od zł 15.— Pw 5541-29,14

Komplet
do młocenia, prawie nowy, ma-
szyna Flöthera 60 cali z samopo-
dawczą, lokomobila Richard
Garret 8 atmosf., bardzo tania
oraz bukwownik „Turisicor” no-
wy za połowę ceny sprzeda Mlyn
Karczewo, pow. Tuchola,
Pw 5 786-63,399

Kufry
walizy, nesesery, parasole, laski,
teki, torebki damskie i inne wy-
roby skórzane poleca Borzych
Ska, Poznań, Podgórna nr. 3,
własne warsztaty, zdw 45 464

Piekarnia
w Poznaniu z dużym mieszka-
niem na sprzedaż. Adres Kurjer
Pozn., zdw 46 477

Piekarnia
dobrze prosperująca z powodu
przejęcia innego przedsiębior-
stwa tania do oddania. Polonia,
Grobla 2, tel. 30-07, zdw 46 512

Fryzjerski
zakład damsko-męski w Pozna-
niu sprzedam 3 000 zł. Informa-
cje ul. Żydowska 12, Dolata,
fryzjer, zdw 46 808

Samochód
luksusowa limuzyna 6 cylindrowa,
w bardzo dobrym stanie, 24 tys.
km ujechany bardzo korzystnie
sprzedam, mały samochód lub
motocykl weźmiemy wplate. „Mo-
tor”, Poznań, Dąbrowskiego 7,
zdw 46 812

Dom
narożnikowy, Śródka, tania sprze-
dam. Zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski rw 2 285

Kanarki
do nauki młodych oraz klatki
sprzedaje. Skarbowa 17, po-
dwórze IV, ptr, zdw 47 294

Kilka motocykli
używanych różnych fabrykatów,
z powodu braku miejsca sprze-
damy bardzo korzystnie. „Motor”,
Poznań, Dąbrowskiego 7,
zdw 46 811

Okazja
Każdy jest w stanie nabyć pare
butów: Męskie wysokie 15 zł,
męskie półbutki 14 zł, damskie
chromowe 13 zł, damskie lakierki
14 zł, gumowe (obłowane): od
22/27 2.75, od 28/34 3.20, 35/41 3.60,
42/46 4.20. „Dom obuwia”, Pół-
wiejska 15, rw 2 222

Sypialka
jasna, dębowa tania na sprzedaż.
Piotra Wawrzyńskiego 12, III,
mieszkanie 15, zdw 47 175

Willa
komfortowa 7-pokojowa 2 morgi
ogrodu przy stacji Luboń do
sprzedania. Zgłoszenia osobiste
willa „Olga”, Zabikowo,
zdw 47 213

Zakład Frwzjerski
dobrze zaprowadzony przy naj-
ruchliwszej ulicy sprzedam z po-
wodu wyjazdu, cena 4 000 zł. —
Ostrów, Pozn. Kolejowa 19, Pta-
szyk, nw 4861

„Centrala mebli”
Swarzędz poleca meble po cenach
niskich. Wielki wybór.
Pw 5703-30,95

Kasę „National”
tastowa na 9 ekspedjentów mo-
torową, mało używaną, okazyjnie
sprzedam. Zgłoszenia Kurjer
Pozn., zdw 47 262

Wózek
dziecięcy kuchenne gazowa sprze-
dam, Grunwaldzka 25, parter, le-
wo, zdw 47 246

Wyżymaczki nr. 5
oryginalne amerykańskie pięcio-
letnia gwarancja, cenę 125 zł na
8 rat miesięcznych wysła franco
Firma Krokos Poznań, Mar-
cinkowskiego 13. Informacje,
prospekty odwrotna poczta za-
łatwiamy, zdw 47 240

„Singer”
leworamienna „Pfaff” krawiec-
ka, Skład Bielizny Poczłowa 16,
zdw 47 282

Parcele
przy ul. Dąbrowskiego 1060 m²
sprzedam. Cena 5 000 zł, Macie-
jewski, Dąbrowskiego 88,
zdw 47 230

Okazja
skład odpowiedni na każdą branżę
oraz komfortowo urządzone miesz-
kanie prowincja. tania odstąpię.
Oferty Kurjer Pozn., zdw 47 602

4,50 oryginalne
złoty Bemberg, 3.00 mocne Bem-
berga, florowe 1.60, skarpety ni-
ciane 0.45, prima 2.25, mocne 0.70,
koszule damskie 1.80, berety cze-
skie 1.80. Ceny bardzo niskie na
wszystkie artykuły — tylko Wiel-
kie Garbary 10, Kazimierz Ja-
mont, zdw 47 497

Parcele
piękne, Rataje, sprzedam. Zgł-
szenia Kurjer Pozn. rw 2 284

4,75 koszula
sportowa, Paski sportowe od 90
kolnierzyki sztywne 75, kalesony
macco 1.90, kąpielowe 95, skar-
petki od 40, berety 1.80, pod-
czochoy Bemberga 2.75, prima
Bemberg 3.50, złoty Bemberg
5.50, kolnierzyki damskie krep-
edzynyne 1.25, pantalon jed-
wabne 2.50, kombinacje 4.50,
rekawiczki, krawaty, bielizna —
najtaniej w Składzie Fabrycz-
nym — Władysława Trojanow-
skiego, Wielkie Garbary 38, —
obok Wielkiej, zdw 45 640

Domek
2 mieszkania trzypokojowe, ostr-
dek sprzedam. Zabikowo, Kości-
szki 26, stacja Luboń,
zdw 47 267

Wózek
sportowy na pasach dobrze
utrzymany, Grunwaldzka 27,
mieszkanie 5, zdw 47 310

Parcele
budowlane przy Chociszewskiego
oraz Krauthofera korzystnie
sprzedawca właściciel Górczyński
zdw 47 304

Beczki
do kiszenia ogórków na 150 litr.
i 5 lampkowe radio sprzedam. —
Karpiański, Kramarska 25,
zdw 47 200

Motocykl
500 bardzo mało używany, kom-
pletne wyposażenie sprzedam ta-
nio. Adres Kurjer Pozn.,
zdw 46 862

Sypialnie
sprzedaje tania stolarnia, Rybaki
15, zdw 47 400-10

Wyprzedaj
całkowita dywanów, chodników
po cenach najniższych z powodu
likwidacji interesu — Poznański
skład dywanów, ulica Wrocław-
ska 20, przy Placu św. Krzyszka,
zdw 47 280

Skład
kolonjalny z towarami i miesz-
kaniami tania sprzedam. Adres Kur-
jer Poznanski zdw 47 316

Na sprzedaż
22,574 mtr. kw. w obrębie Miasta
Poznań w dzielnicy Komar-
dorja 100 mtr. od ul. Warszaw-
skiej na bardzo dogodnych war-
unkach z przejęciem hipoteki
amortyzacyjnej po 6% procent
wprost od właściciela. Pośrednik
z wykluczeniem. Zgłoszenia Kur-
jer Poznanski zdw 47 355

3,90 Bemberga
oryginalne potyczochy, Bemberg
prima 4.25, jedwab 65 gr, kombi-
nacje 1.60, biustonosze 85 gr, kombi-
nacje 4.50, pantalon jed-
wabne 2.50, bezrękawniki jed-
wabne 4.50, koszule nocne 5.75,
wabne 4.50, berety czeskie
rekawiczki 1.30, berety czeskie
1.90, Warszawski Skład Fabrycz-
ny, Jadwiga Podbielska, Wielkie
Garbary 40, naprzeciw Wodnej,
zdw 47 524

Nieruchomość

Wódzmięcie Poznańskie sprzedam. wolne 3 pokoje kuchnia 24.000. Adres Kurjer Poznański Stary Rynek nr 2292

Wózek

Wózek trzyczęściowy na sprzedaż. Fabryk Grobla 7. r.w. 2293

Ogródek

Chociszewskiego 1/2 morgi drzew owocowych, agrest, truskawki. do nabycia. „Okazja”. Górna Władza 10. Tymba. z.d.w. 47 567

Sprzedam

lub zamienie skład kolonialny w Grodzisku w dobrym punkcie, w połacie lub tej samej branży z powodu stosunków rodzinnych. — Złoz. Kurjer Poznański z.d.w. 47 557

Lustro

stojące z konsolą sprzedam. Spółdzielca 27. parter lewo. z.d.w. 47 563

Sprzedam

fortepian. śliwiński. Strumykowicza 25. z.d.w. 47 543

Obrączki ślubne

biżuteria i zegarki poleca najokazniejszą A. Prante Stary Rynek 31, wejście z ul. Wronieckiej. z.d.w. 47 547

Maszynę

do mrożenia Singera najlepszego typu i maszynę okretkową bardzo mało używaną kosztownie sprzedam. Oferty do Kurjera Poznańskiego z.d.w. 47 551

Zakład

frzyski na Starym Rynku — sprzedam. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 595

Młody

barnardyn na sprzedaż. Św. Marcina 49 restauracja. z.d.w. 47 598

Parcele

w Solcu z częściowym budulcem oraz rysunkami i koncesją na budowę domu mieszkalnego sprzedam w całości zamienie z domkiem na peryferiach w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 597

Pianino zagraniczne

sprzedam tania Duszyńska, Kantata 3. II. Pw 5811-30.89

Maszynę

damską „Singer” tania sprzedam. Wojdecka, Ostrówek 15. z.d.w. 47 490

Pianino

sprzedam, dobry stan, 900 złotych. Adres Kurjer Poznański z.d.w. 47 491

Dla fotografów

urządzenie. Aleje Marcinkowskiego 25, mieszkanie 13. z.d.w. 47 492

Wózek

trzyzęściowy, modny sprzedam. Bułgarska 27. Grudnia 3. z.d.w. 47 472

Futro

karakuly nowe zł 320. — pianino czarne ładny głos zł 750. — Kopernika 9, m. II, front. z.d.w. 47 287

Gdynia

Z powodu wyjazdu zagranicę zaraz na sprzedaż dom nowy, piętrowy. Cena 25 000. Józef Cwikla, Gdynia 4, Grabówko. nw 4 871

Gospodarstwo

60 morgowe, ziemia, budynki I. klasy, zamienie na wille okolicy Poznania. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 365

Magiel

korzystnie na sprzedaż. Informacja: Woźna 13, I. piętro, prawo. z.d.w. 47 391

Wózek

sportka, maszyna krawiecka Singera z okrągłym członkiem tania. Szamarczewskiego 82, mieszkanie 8. z.d.w. 47 378

Skład

centrum śródmieścia, dwie wystawy, piwnice, sprzedam tania. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 371

8

morgowe gospodarstwo sprzedam cena podług umowy. Szamarczewskiego 3. Cerański. z.d.w. 47 448-9

Pierze

świeże darte, niedarte, puch polecane — Stanisław Dyczkowski Poznań, Wierzbice 13. z.d.w. 47 254-5

Wyprzedaż

mebli z powodu likwidacji po bardzo niskich cenach Szprynczka, Wielka 13. Pw 11 539

Kominiarskie

ubrania zawodowe poleca Głogowski, Poznań, Jezińska 9. r.w. 2 298-9

Materace

sprężynowe, nakładki, leżanki, kapany najtańsze wprost z pracowni, Wielkie Garbary 9. z.d.w. 47 376-7

2 konie

rolowe, powóz pokryty tania sprzedam. Św. Marcina 46. z.d.w. 47 372-3

Cukiernia i kawiarnia

w centrum z ogrodem nad wodą z powodu choroby do oddania. Dobrze prosperuje. Przejęcie 12.000. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 46 782/3

Gramofon

szafkowy sprzedam. 27 Grudnia 13, m. 16. z.d.w. 47 325

Cukiernie

sprzedam tania w dobrym położeniu w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 515

Na pończochy

wielka zniżka cen — A. Szymański. Specjalny magazyn pończoch. Poznań, św. Marcina 1, przy placu Św. Krzyszka. Pw 3122 3 25.131/2

Szafy

biało lakierowane do bielizny i rzeczy okazjnie. Stolarska. Szyperska 3 z.d.w. 47 496

Przedstawicielstwo

i rozlewnia oiw z mieszkaniem z powodu choroby zaraz do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 516

Mały dom

z ogrodem sprzedam tania za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 47 510

Skład

papierniczy-zabawek, przedwojenny, dobrze prosperujący, z mieszkaniem okazjnie sprzedam tania. Pedraki, Bydgoszcz Śniadeckich 41. z.d.w. 46 415

Miód

pszczelny, lipcowy 18 złotych, morele dzikie, 13 zł 50 gr pięciokilowe opakowania franco pobraniami, S. Horowitz, Zaleszczyki. z.d.w. 46 422

Tylko 2 zł

kosztują damskie i męskie buciki na gumowej podszewce. Dom obuwia. Półwiejska 15. r.w. 2263

Bemberga pończochy

św. Marcina 56, I. piętro po cenie fabrycznej detalicznej poleca Hurtownia Pończoch. nw 4882

Jadalnię

debową solidnie wykonaną 1000 zł stolarnia Bukowska 9. z.d.w. 47 539

Motocykl

300 ccm sprzedam, Banaszyński, Kraszewskiego 1. jw 1176

Aparat

do spawania sprzedam, Jeżycka, Centrala Mechaniczna, Kraszewskiego 1. jw 1177

Modny

wózek dziecięcy, gramofon szafkowy tania Słowackiego 62, m. 2 jw 1178

Formy

do odlewania wojska ołowianego sprzedam stacja benzynowa. Gajowa, narożnik Bukowskiej. z.d.w. 47 666

Piekarnia cukiernia

dobrze zaprowadzona 4 pokoje kuchnia, z powodu choroby właściciela na sprzedaż. Zgłoszenia Strzałkowski, Ostrówek 10/11. z.d.w. 47 664

Sypialnię

tania na sprzedaż. Szamotulska 62. z.d.w. 47 595

Maszyna

Singera zapuszczana, Szyperska 3 mieszkanie 3. z.d.w. 47 624

Motocykl

marki B. S. A. 5 konny z gwarancją na sprzedaż za 500 zł. Plut. Czeszyński, 7 Batalion Sanitarny Berdychowo. zdwp 47 532

5 KUPNA

Kamienicę

w Poznaniu, wpłata 150.000 zł kupię. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 46 883

Pianino

lub fortepian kupię. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 46 939

Maszynę

do pisania używaną tania kupię. Szczegóły. marka. cena Kurjer z.d.w. 46 927

Jabłka

(spadek) i śliwki damasyny na marmeladę kupuje w każdej ilości Wytwórnia-cukierków i marmelady L. Śledziński Poznań, Wroniecka 16. tel. 12-42 i 21-31. z.d.w. 46 919

Kupuje

złoto, srebro, brylanty i place najwyższe ceny. F. Tarkowska, Plac Wolności 11. Pw 11 567-20.143

Willę

dom, lub małe gospodarstwo, kupię za gotówkę. Okolica Starejka, Zegrze, Głuszyna, Czaporęka, etc. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 46 507/8

Ostrego

czujnego psa (suka) kupię. Oferty z ceną do Kurjera Poznańskiego z.d.w. 47 639

Beczki

(debowe) 600 i 900 ltr. w dobrym stanie tania sprzedam. L. Śledziński Poznań, Wroniecka 16. tel. 12-42. z.d.w. 46 915

Kupię

parawan, podane ceny Kurjer Poznański z.d.w. 47 477

Syrop jadalny

jasno żółty 1/2 kg tylko 0.50 zł, marmelade owocowa i powidła śliwkowe poleca najtaniej Wytwórnia cukierków i marmelady L. Śledziński Poznań, Składy fabryczne Wroniecka 16, Wielka 15 i St. Rynek 35 (wejście z Wiankowej). z.d.w. 46 916

Sprzedam

oblig. 3 1/2% pożyczki konwersyjnej Woj. Związku Komunal. Poznań, kurs 47 zł. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 46 972

Kupię

mały skład papieru towarem bez na prowincji, Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer Poznański z.d.w. 47 309

Kto

otworzy filje pilkarska w dobrym położeniu za wstawieniem kaucji. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 47 323

Kupię

dom w centrum. Wpłaty 20 000. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 312

Dom

z większym ogrodem, parę mórg ziemi, okolica Poznania, kupię. Oferty z ceną Kurjer Poznański z.d.w. 47 353

Mierzwe

kupię. Zgłoszenia Zabikowo. Rejtana 2 z.d.w. 47 244-5

Płatkarni

używanej w dobrym stanie poszukuje celem kupna. Majętność Obudno p. Dąbrowa-Mogilno. — Tamże przesłać zgłoszenia z podaniem systemu i warunków. z.d.w. 47 512

Willę

kupię za gotówkę nie dużą, lecz dobrze urządzone z większym ogrodem Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 47 335

Resztówkę

małą, dużym domem, ogrodnictwem, blisko Poznania, dobra komunikacja, kupię. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 46 863

Parcele

w Poznaniu wsiel. okolicy ponad 800 mtr kupię gotówką. Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 579

Mebłe

wszelkiego rodzaju oraz towary przyjmuję do sprzedaży droga licytacji Brunon Trzeciak, Wroniecka 4, Lokal otwarty 8 do 18 godz. Pw 5818 30.100

Dom

z piekarnią w mieście powiatowym kupię lub piekarnię w Poznaniu wydzierżawie. Oferty upraszam do Kurjera Poznański z.d.w. 47 508

Rower

damski, używany, w dobrym stanie za gotówkę zaraz kupię. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 396

Kolonjalke

zaprowadzona z mieszkaniem kupię. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 454

Głowę woskową

modna, w dobrym stanie, do magazynu kapeluszy damskich kupię. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 466

Dom

z ogrodem okolica Poznania ewt. miasto Wielkopolski cena do 16.000 kupię natychmiast. Zgłosz. Kurjer Poznański z.d.w. 47 677

Walutę

niemiecką obiegową kupię. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 559

Dom

w Poznaniu lub okolicy kupię. Wpłacam 10 tys. zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 47 555

Kupię

kamienicę wartości około 35.000 zł, w Poznaniu od właściciela. Szczegółowe oferty do Kurjera Poznańskiego z.d.w. 47 566

Radjoodbiornikowe

części, nowe kupię. Oferty ceną Kurjer Poznański z.d.w. 47 1172

Mechanizm gramofonowy

kompletny nowoczesny kupię. — Oferty ceną Kurjer Poznański z.d.w. 47 1173

6 KAMIENICE

Kupię

kamienicę komfortową, dobrze zbudowaną lub wille. Wpłacam 100 do 150 000 gotówką i listami hipotecznymi 60 000. Pośredników nie oplacam. Oferty do Kurjera Poznańskiego z.d.w. 46 605

Kamienica

piętrowa na sprzedaż w rynku w mieście pow. 3 składy, 2 oficyny, wjazd, ogród. Wpłata 20.000 zł, reszta według umowy. Pośrednicy wykluczony. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 46 162

Willa

Poznań 5 pokoi ogród 25.000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 305

Kamienicę

Poznań, wielkopolskie. — Cena 170.000, druga 150.000. — Wpłaty 80 i 100.000. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 47 356

Willę

dużą komfortową blisko śródmieścia, czteromieszkańkową, dochód 12.000 gotówką 60.000, wolna podatek okazjnie. Pośrednictwo wykluczam. Kurjer Poznański z.d.w. 2900

Piekarnia

dobrze prosperująca, w Czempiniu z powodu choroby właściciela zaraz na sprzedaż Zgłoszenia Jan Nowacki, Czempin. z.d.w. 47 554

Kamienicę

centrum Poznania, dochód 10.800 zł, cena 35.000, wpłaty 50.000. — Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 366

Kamienica

centrum Poznania, dochód 15.000, cena 120 000, wpłaty 50 000 sprzedaż. Krakus Pocztowa 30. z.d.w. 47 585

Kamienica

(Jeżyce) dochód roczny 11 000 zł, cena 110 000 zł, wpłaty 60 000 zł. Stanisław Falenski, 27. Grudnia 5, III. ptr. z.d.w. 47 430

7 PIENIADZ

10.000 zł

poszukuje na I. hipotekę. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 46 931

Dam

5 000 dolarów na hipotekę tylko kamienicy Poznań. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 054

4.000

na spłatę I hipoteki poszukuje, dam 15% rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 192

Pewna lokata pieniędzy

Wysoki procent. Dobrze prosperujące przedsiębiorstwo szuka na I. hipotekę 10-30 000 zł. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 238

zł 200

na krótki czas poszukuje. Procent wysoki. Oferty Kurjer Poznański z.d.w. 47 289

10 000 złotych

pod zastaw hipoteczny I. miejsce poszukuje dzielny kupiec. Zgłoszenia „Par”. Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 30.92 Pw 5816-30.92

Wspólnika

poszukuje drukarnia poznańska. Potrzeba 15.000, Kurjer Poznański z.d.w. 47 460

Wniose

do interesu biura z telefonem i maszyną do pisania, ubikacje na składnice lub przemysł, oraz współpracę i nieco gotówki i prośbę o szczegółowe propozycje. Kurjer Poznański z.d.w. 47 656

Fabryka

plotów poszukiwała wspólnika z kapitałem 25 000 zł (w numerze 344 w rubryce „pieniądz” zaczynać się ogłoszeniem 40 000 zł a zakończonej ogłoszeniem, w którym wytwórnicy klisz przyrzeka dożywoćy dobrobyt dla wspólnika z 25 000 zł). Celem uniknięcia mylnej opinii i możliwych szkód dla nas, wyjaśniamy, że ogłoszenie to nie dotyczyło naszej firmy „Dentonia - Poznań”. Specjalna Fabryka plotów drukarskich Poznań, ul. św. Marcina 45 a. Pw 5824-30.106

Poszukuję wspólnika

z kapitałem. Posiadam dobre reprezentacje branży samochodowej na Polskę, Niemcy i inne kraje. Klienci: grossiści i firmy samochodowe. Współpraca pożądana w biurze lub podróży. Łask. oferty do Kurjera Poznańskiego z.d.w. 47 433

500

złoty na dwa miesiące zastaw trwały, towar spożywczy oddam 700. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 47 605

Poszukuję

wspólnika do wykonania budowy, lub pożyczki 40.000 zł, na I. hipotekę. Zgłoszenia Kurjer Poznański z.d.w. 47 544

Oddam

bufet pełnym wyszynkiem, butelkowa sprzedają na własny rachunek. Objęcie towaru 4 000—5 000. Adres wskazać Kurjer Poznański z.d.w. 47 623

8 DO WYNAJECIA

Tanio 1-3 osobowy. Gwarna 10, m. 6. zdw 47 061
Pokoik słońcny, czysty, ładnie umeblowany. Wynajme zaraz panienca, Wierzbicice 43, I. pr.

Pokój Wynajme panu Wierzbicice 26, m. 9.
Pokoik słońcny przy Parku Wilsona - Kanłowa 7, II., prawo. zdw 47 590
Klatki schodowej frontowy pokój. Św Wojciech 25, III., lewo. zdw 47 588

Pokój Wynajme panu zaraz. Strzelecka 12, I., prawo. zdw 47 650
Pokoik słońcny przy Jeżyckiej 45 III., prawo. narożnik Mickiewicza. zdw 47 655
Pokoje Gwarna 8, III., prawo. zdw 47 652

Pokój Inteligentnemu Panu duży, słońcny pokój. Elektryczność. Skarbowa 19, m. 6. zdw 47 663
Elegancki pokój Wynajme Podgórna 13, m. 10. zdw 47 531

Ubikacje parterowe, rynek, za miesięczną dzierżawę, tel. 26-23 zdw 47 298
Pięć nowych dogodnych składów. Fryzzeria, śniadalnica itp. Wydzierżawie, Przemysłowa 43, Rynek Wildecki zdw 47 583
Garaze specjalnie motocyklowe boksy 12,50 miesięcznie, Bittner, Auto-Garaze, Dąbrowskiego 79, r. w 2296

Samotny kawaler poszukuje spódnicy w kacyj w okolicy jezior. Porządek wrzesnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 269
Zakopane Pensjonat „Zalesie” ul. Jagiellońska położone w parku z widokiem na jezioro. Kuchnia z dwoma pokojami. zdw 47 298
Leśniczówka las sosnowy, woda, utrzymania na sierpień poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 406

Mały saraz. Popłińskich 9, m. 5. zdw 47 249

Pokoik słońcny przy Jeżyckiej 45 III., prawo. narożnik Mickiewicza. zdw 47 655

Pokoik słońcny przy Jeżyckiej 45 III., prawo. narożnik Mickiewicza. zdw 47 655

Pokoik słońcny przy Jeżyckiej 45 III., prawo. narożnik Mickiewicza. zdw 47 655

16 OSOBISTE Francuskiej konferencji poszukuje wspaniałego przygotowania śniadaniowej matki. Kwalifikacje zbudne. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 313

16 OSOBISTE Francuskiej konferencji poszukuje wspaniałego przygotowania śniadaniowej matki. Kwalifikacje zbudne. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 313

Masowa produkcja

wymaga nie tylko sprawnych sił ludzkich i mechanicznych, lecz także ścisłej kontroli, której szuka

tysiące przedsiębiorstw

Biletów z numeracją bieżącą, perforowanych, w zawiniętych rolkach po 1000, 2000 sztuk, wykonanych odpowiednio do każdego towaru, używają wielkie dwory wiejskie, kinoteatry, budownictwa i inne przedsiębiorstwa.

Laskawe zlecenia uprasza Drukarnia Polska Sp. Akc. w Poznaniu, św. Marcin 70

Absolwent
6 klas gimnazjum, szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 47 399

Krawczywni
na elegancką garderobę szuka posady w domu i małej k. Zgłosz. do Kurjera Poznańskiego zdw 47 445

Sierota
lat 15, szuka posady do dzieci i prac domowych zaraz. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 443

Sierota
z dobrymi świadectwami zna gotowanie, pieczenie, zaprawianie, prasowanie sztywnej bielizny poszukuje stałej posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 452

Książkowa-bilansistka
działa w swym zawodzie zajmie się także zarządaniem domu poszukuje posady zaraz lub później okolica obojetna. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 465

Registrator
kancelista, młody, średnim wykształceniem, zaliczający korespondencje, zna język niemiecki, z duża praktyką, poszukuje posady, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 465

Biegła
stenotypistka polsko-niemiecka, znająca wszelkie prace biurowe, poszukuje posady, miejscowość obojetna. Laskawe oferty Kurjer Poznanski zdw 47 464

Pracznica
sumienna, skrupatna poleca się. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 414

Zbożowicz
młody, dzielny, poszukuje zajęcia, najchętniej w młynie. Skromne wymagania, Pierwszorzędne referencje. Laskawe zgłoszenia do Kurjera Poznanski zdw 47 604

Aptekarska
siła pomocnicza sześciolatnia praktyka poszukuje posady od 1. 9. do apteki lub drogerii. Zgłoszenia do Kurjera Poznanski zdw 47 545

Książkowa
początkująca, oraz maszynistka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 560

Pomocnik
fryzjerski damsko-męski dobra siła poszukuje posady. Laskawe zgłoszenia do Kurjera Poznanski zdw 47 566

Osoba
umiejąca szyc, kochająca dzieci szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 576

Kierownik drukarni
dzielny fachowiec, sz. i cetero. Doświadczony kalkulator z kupieckim wykształceniem szuka posady. Referencje pierwszorzędne. Kurjer Poznanski zdw 47 568

Poszukuje
posady na cały dzień lub służącą. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 636

Samodzielną
gospodyni kucharka poszukuje posady z sztywnym prasowaniem. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 534

Krawcowa
szuka pracy po domach, dziennie 3 zł. Laskawe oferty proszę skierować do Kurjera Poznanski zdw 47 533

Gospośnia
młoda szuka posady w lepszym domu pod dyspozycję pani (ukończyła szkołę gospodarczą), miejscowość obojetna Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 125

Gospodyni
starsza skromna, gotuje smacznie i zna się doskonale na chowie drobiu poszukuje posady Laskawe oferty Kurjer Poznanski zdw 47 130

Panienska
inteligentna, nawskróś uczciwa, sierota, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 082

Poszukuje
posady najchętniej u samotnej, ewentualnie u starszych państwa, obojetnie gdzie. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 112

Krawcowa
rutynowana szuka posady, dziennie 3.50 Oferty Kurjer Poznanski r w 2 761

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 710

Pomocnik
fryzjerski poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 651

Gospośnia
w średnim wieku samodzielną, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 780

Dziewczyna
z prowincji do prac domowych z gotowaniem, z dobrymi świadectwami poszukuje posady Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 675

Dziewczyna
umiejąca gotować, poszukuje posady 1. 8. 31 r. Zgłoszenia do Kurjera Poznanski zdw 46 674

Dziewczyna
zaufana, samodzielną, dobrą gotowaniem, dobrymi świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 769

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 780

Podróżujący
żonaty, lat 32, który 5 lat podróżował w byłej dzielnicy pruskiej na artykuły galanterijne poszukuje zaraz odpowiedniego zastępstwa. Fr Karabasz, Niezychowo, powiat Wyrzyski, zdw 47 159

Ekspedjentka
z roczną praktyką, intelig. do cukierni, piekarni lub spożywczego, z dobrem poleceniem szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 256

Nauczycielka
(absolwentka seminarjum) poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 344

Przodownik
znający prace ziemne, kanalizacje, drogi, pokład toru kolejowego, długoletnia praktyka robót asfaltowych, bitych i lanych, izolacje, poszukuje posady ewent. jako inkasent, woźny, kierownik placu, stróża przedsiębiorstwa. Laskawe oferty Kurjer Poznanski zdw 47 271

Bielizniarka
zna haft i filę szuka posady — ewentl. posługi, skromne wymagania. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 268

Posługaczka
młoda, sumienna, uczciwa i czysta poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 273

Panna
poszukuje posady lub prania. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 311

Handlowiec
500 gotówkę złoże, przyjmie posadę w hurtowni lub w składzie papieru. Zgłoszenia proszę Kurjer Poznanski zdw 47 303

50 zł
dam temu, kto silnemu robotnikowi wskaże stałą pracę. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 295

Młodszy
pomocnik piekarski z rodziny obojetnej uczęszczała szkołę w celu praktyki. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 318

Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady jakiegokolwiek. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 324

Uczciwa
panienka, która pracowała jako ekspedjentka bufetowa szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 277

Elew gospodarczy
poszukuje posady w małym zamieszaniu, energiczny, wysoki, lat 19, syn radcy ukończył 4 kl. gimnazjum oraz tryletnią praktykę biurową. Małe wymagania, będzie zobowiązany i pracował wytrwale. Miejscowość obojetna. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 284

Pracznica
szuka prania. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 331

Panienska
z ukończoną 3 letnią nauką, techniki dentystrycznej poszukuje posady od 1. 9. 31 r. lub później. — Oferty do Kurjera Poznanski zdw 47 330

Pierwszorzędna
prasowaczka zna również szycie poszukuje posady Laskawe zgłoszenia do Kurjera Poznanski zdw 47 336

Dziewczyna
z lepszej rodziny, czysta, poszukuje posady do dzieci na wieś od zaraz, ewentualnie 15. 8. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 351

Książkowa
starsza, samodzielną, pisząca na maszynie, szuka posady. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 367

Wychowawczyni
młoda, 4 kl. sem., konwersacja niemiecka, znajomość prowadzenia gospodarstwa, z bardzo dobrymi referencjami, poszukuje posady od 1 września Laskawe oferty nadesłać Kurjer Poznanski zdw 47 513

Stenotypistka
polsko-niemiecka — kilkuletnia praktyka poważnych przedsiębiorstw (także adwokacka), znająca obie stenografie, przyjmie posadę 15. 8. lub później. Laskawe zgłoszenia pod „Rutynowana“ do „Par“, Bydgoszcz, P.w. 5 787-63.400

Biurowy
młodszy z ukończoną 4 kl. gimn., poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznanski nw 4887

Osoba
z wyższym wykształceniem i praktyką skarbową szuka posady ewentl. za kaucją. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 517

Asystentka
aptekarska (egz. wojew.) z dobrymi poleceniami poszukuje posady w aptece od 15. 8. b. r. lub 1. 9. b. r. Laskawe zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 506

Pomocnik
stolarski dzielny w swym zawodzie poszukuje pracy. Zgłoszenia Kurjer Poznanski nw 4886

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 641

Młodszy
handlowiec poszukuje zaraz posady stałej ekspedienta, magazyniera lub podróżującego, branża i miejscowość obojetna. Posada prawo prowadzenia samochodu. Kaucja złoże gotówką 3.000. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 230

Kursy
książkowości, pisanie maszyną rozpoczynają 4 sierpnia. Kromczyńska, Ogrodowa 16. 11. zdw 47 610

Kursy
handlowe rozpoczynają 4 sierpnia 1931 r. Kromczyńska, Ogrodowa nr. 16. zdw 47 609

Niemieckiego
francuskiego udzielam tanio. Oferty Kurjer Poznanski rw 2253

25 MUZYKA

Duet
wolny. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 291

Muzykę
na wesela i zabawy dostarczam. Także pianista wolny. Guziński, Chwaliszewo 19. zdw 47 288

Piano
krzyżowe tanio do wynajęcia. — Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 315

Dyplomowana
lekcje gry fortepianowej, Wodna 8. 11. zdw 47 334

Dyplomowana
Lekcje gry fortepianowej Skarbowska 9. 11. Zgłoszenia przed południem. zdw 47 333

Czarliński
nauczyciel muzyki — (fortepian, skrzypce). Kwiatowa 11. parter. zdw 47 357

Duet
muzyczny dobry repertuar, pianistka, potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Poznanski jw 1180

Gry
fortepianowej udzielam, fortepian do cwiczeń. Kopernika 8, parter, lewo. zdw 47 493

26 ROZRYWKA

Największa najtańsza wypożyczalnia książek
1.50 zł miesięcznie. Wielki wybór. Ostatnie nowości. Dla letników specjalne udogodnienie. — „Książka Antykwariat“, Wodna 12. zdw 46 946

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Książkowy
zofer mechanik kilkuletnia praktyka, zna język niemiecki, poszukuje posady w większym zakładzie lub przedsiębiorstwie. Pełnić może obydwie funkcje. Laskawe zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 45 626

Książkowa
początkująca oraz maszynistka poszukuje posady przy skromnych wymaganiach. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 626

Drogerzystka
dyplomowana poszukuje posady. Zgłoszenia Bronisław Kaczyński, Wąbrzeźno, zdw 46 839

Gorzelnik
poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 910

Młynarz
żonaty lat 30, poszukuje posady zaraz lub później ewentualnie z kaucją. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 165

Młodsza gospośnia
z dobrymi świadectwami, poszukuje stałej, samodzielną posady na wsi od 1. 9. lub później. Laskawe zgłoszenia do Kurjera Poznanski zdw 47 164

Bufetowa zdolna
poszukuje posady zaraz, miejscowość obojetna. Laskawe oferty posłać do rest. Książ. M. Nawrockiej. zdw 46 985

Nauczycielka
chłubne rekomendacje, pozwolenie szuka odpowiedniej posady. Kurjer Poznanski pod zdw 44 408

Biuralista
w średnim wieku od 2 lat bez pracy, w krytycznym położeniu przyjmie jakiegokolwiek zajęcie. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 46 926

Zofer
uczony ślusarz szuka posady. — Okolica obojetna. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 503

Pielęgniarka
lat 22 sumienna, kochająca dzieci bardzo dobre świadectwa, polecenia poszukuje posady od zaraz. Toruń, Batorego 1. zdw 46 511

Młynarz
czeladnik, młody, żonaty, bezdzietny, dzielny w swym zawodzie, z dobrymi poleceniami szuka posady od 15 sierpnia lub później jako czeladnik lub „samodzielną“. Zgłoszenia Roman Waligóra, Tamowa, poczta Rakoniewice, pow. Wolsztyn, zdw 46 510

Zofer
z pierwszorzędnymi kwalifikacjami poszukuje prywatnej posady. Poważnej firmie złoże większą kaucję. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 46 876

Ekspedjentka
poszukuje posady może być pomocą gospodarstwu domowemu. Laskawe oferty Kurjer Poznanski zdw 47 230

Panienska
lat 25, średn. wykształc., posiad. ładną wyprawę i urządzenie oraz większy majątek w nieruchomości. pragnie zapoznać pana, najchętniej techn. budowl. w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznanski zdw 46 906

Adwokata
Dla panny z bardzo dobrym charakterem, o wysokiej kulturze ducha, szczerzej ładnej, z zabesp. posagiem, przeszłością bez skazy, poszukuje pana w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 152

Celem zamążpójścia
pragnę poznać idealnego pana, najchętniej sędziego. Jestem miłą zgrabną, lat 23, gospodarna, muzykalna. Majątek kamienica wartości 60.000, mieszkanie i kompletne urządzenie. PP racza złożyć oferty możliwie z fotografią, która zwracam pod słowem honoru do „Par“. Aleje Marcinkowskiego 11 pod 36.86 Pw 5793-56.86

Administrator
Dla brata mego, administratora wielkiego majątku na Pomorzu, lat 28, przystojnego, wysokiego, męczyzny, poszukuje towarzyszy życia. Panie gospodarne, oświecone, obeznane ze zwyczajami tegoż zawodu, w posiadaniu posagu conajmniej 25.000 zł zechcą swa, albo też rodzice zgłoszenia nadesłać pod „Nr. 28“ do „Par“ Bydgoszcz, Dworcowa. Pw 5792-63.396

Kawaler
lat 42, na stałej posadzie, posiada kilka tysięcy poszukuje panny do lat 36, celem ożenku. Oferty z fotografią Kurjer Poznanski zdw 47 270

Wdowiec
lat 42, posiadający przedsiębiorstwo i gotówkę 15.000 poszukuje stosownej partnerki, panny lub wdowy do lat 38, celem ożenku, posiadającej przedsiębiorstwo, realność lub cośkolwiek gotówki — Sprawy traktuje poważnie, Agencji wykluczeni. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 320

Inżynier dyplomowany
wyższy urzędnik państwowy, lat 46, ożeni się z osobą kulturalną, materialnie niezależną. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 292

Panna
Pomorzanka poszukuje urzędnicę za meza z gotówką 10.000 zł, celem ożenku. Oferty Kurjer Poznanski nw 4885

Kawaler
nauczyciel z Poznania, pozna ucziwą pannę lat 16-20. Cel matrymonjalny. Oferty z fotografią Kurjer Poznanski zdw 47 581

Aptekarkę
poznaj. Cel matrymonjalny. Jestem materialnie niezależny. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 672

Kawaler
urzędnik, posiadający 10.000.— szuka żony do lat 40, najchętniej z wioski, urodzonej w miesiącu lipcu lub sierpniu i posiadającej również około 10.000. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 418

„Rekord“
Biuro matrymonjalne doprowadza do skutku małżeństwa wszystkich sfer. Skarbowska 15, tel. 40-18. zdw 47 428

Z
lepszej sfery pięknej właścicielce, dobrego serduszka ofiaruje idealną miłość niebiedny, bardzo przystojny, dystyngowany brumet arystokrata. Cel matrymonjalny. Jedynie poważne oferty z podobizną upraszają Kurjer Poznanski zdw 47 548

24 NAUKA

Kursy
stenografii pisaną na maszynie. Kantaka 1. 11. piątko. zdw 44 972

Francuskiego
udziela Sorbonistka, Sw. Marcin 64-13 (front). zdw 47 341

Zielnik
kto skompletuje według podanych rodzin. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 303

Korepetycyj
na wsi lub w Poznaniu udzieli studentka trzeciego roku. Kurjer Poznanski zdw 47 823

Pensjonat
imienia Felicjana Szczerbińskiej przyjmuje panią od 1 września. Skarbowska 9. Szczerbińska. zdw 47 279

Kursy
stenoğrafii, pisaną na maszynie, książkowości Tyrzan-Zaworskiej. Strzelecka 33 zdw 44 021/22

Książkowości
wyucza Derfert, Zielona 6. zw 2255

Kto
udziela lekcji gry fortepianowej i francuskiego? Oferty, cena Kurjer Poznanski zdw 47 375

Książkowości
do pewności bilansowej wyuczą szybko, tanio. Postępowi, plac Sapieżyński 2a. zdw 47 483

Streszczenia
i referaty pedagogiczne opracowuje. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdw 47 600

Kursy
książkowości, stenoğrafii, rachunków rozpoczynają 4 sierpnia. — Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 47 611

Akuszerka
Szymonowa przyjmuje panie — udzielając porad i pomocy położniczej. Poznań, Różana 11. zdw 47 340

Krawcowa
wykonuje suknie tanio, Nowakowska, Skłodowa 12. zdw 47 281

Dzielną chiromantka
i długoletnia i doświadczona praktyka przepowiada przeszłość, teraźniejszość i przyszłość z rąk, łokci, palców, srafologii, fotografii kart. Liczne podziękowania. — Przyjmuje od 10-1 i od 3-8 wiepr. (Lazarz) Marcellego Mottego, 2. 11. piątko, front, m. 7. zdw 47 319

Pracownia Gorsetów „Wanda“
Ratajczaka 27 wykonuje szybko sumiennie wszelkie gorsety pasy bandaże do po ciąży operacji itp. Biustonosze wszelkiego rodzaju oraz reperacje zdw 47 434

Przyjmuje
bieliznę tanio do prania i prasowania. Woźna 13, 1. piętro, prawni. zdw 47 392

Wózki
dłotki odnawia, budki pociają, cerata, kółka, gumy na skafandry. Razer, Szewska 11. zdw 47 368

Zamiana
Zamienie Chevrolet 4 siedz., otwarty na powózki z kołami. Oferty pod 1611 do Kosmos, Zwierzyniecka 6. nw 4884

Akuszerka
Lehmann. Chwaliszewo 27-28. zdw 47 526-7

Detektywne
biuro Grif, od 20 lat, Ratajczaka 15. Wywiady, obserwacje. zdw 45 012

Dla ubezpieczonych w niemieckich towarzystwach
Biuro porad Poznań, ul. Rzeczypospolitej 9. 1., przy biurach „Vesta“ daje wskazówki, udziela porad w tej sprawie, sporządza i przeprowadza odpowiednie wnioski. Ze względu na krótki termin składania wniosków, winni posiadacze polis we własnym interesie jak najprędzej się zgłaszać. zdw 47 594

Reperuje
osłki w pończochach. Nadrobienie stóp 2 zł. Mostowa 4, m. 2. zdw 47 338

Plaszczki, kostjomy
szkie wszelkie modernizowanie wykonuje tanio. Słowackiego 39, III, prawo. zdw 47 630

Sprzedam
przedwojenne polisy niemieckie ubezpieczeniowe. Oferty Kurjer Poznanski zdw 47 649

Wykwintna
pracownia kapeluszy damskich przyjmuje zamówienia, fasonowe, oraz wybór gotowych, ceny korzystne. Matejki 1. 11., nar. Grunwaldzkiej. zdw 47 475

Wykonuje
suknie modne i tanio. Pocztowa 30, III., mieszkanie 29. zdw 47 412

Sukienki
od 10. kompletu od 15 zł wykonuje szybko, elegancko. Wały Król. Jądwi 3 a, parter, lewo. zdw 47 424

Krawcowa
przyjmuje wszelką pracę, wykonuje szybko, tanio. Ogrodowa 16, m. 17. zdw 47 423

Bieliznę
damską, męską, piątko, poranki wykonuje. W. Garbary 18, wejście Woźna 11. prawo. zdw 47 681

Opieki w podróży
udzieli rodowitą francuską mówiącą po polsku panienkom lub starszej osobie wyjeżdżającym na wystawę paryską. Poważne referencje. Oferty uprasza się pod zdw 47 528 do Kurjera Poznanski.

Pensjonat
dla przyjezdnych Poznań, Gwar na 17. 11. Pokoje umeblowane, większe i mniejsze. Ceny niskie. T. Rowecka. zdw 47 549

Krawcowa
wykonuje elegancko suknie do 12. Romana Szymańskiego 5 parter. zdw 47 556

K. N.
Proszę o przybycie dn. 4 sierpnia do cukierni Brezewskiej, ulica Pocztowa, o godz 11 przedpoł. zdw 47 618

Chiromantka
sagraniczna przepowiada z kart, s rąk, dziennie wiele podziękowań. Babińskiego 7, wysoki parter. zdw 47 620

Malopolskie
oferty treściwe 1.30 wskaże Kurjer Poznanski zdw 47 619

23 OZENKI

Pannę
szlachetnego charakteru o niezmierzających poglądach, pragnie poznać kawaler lat 28 na stanowisku Cel matrymonjalny. Sprawy traktuje całkiem poważnie. Oferty upraszam Kurjer Poznanski zdw 46 909

Stenotypistka polsko-niemiecka — kilkuletnia praktyka poważnych przedsiębiorstw (także adwokacka), znająca obie stenografie, przyjmie posadę 15/8 lub później. Łaskawe zgłoszenia pod „Rutynowana” do „Par”, Bydgoszcz. Pw 5 787-63.400

Dziewczyna we wsi, lat 17, szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 787

Urzędnik poszukuje posady Dłuższa praktyka, dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 790

Kreślarz techniczny poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 791

Dziewczyna do wszystkiego szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 793

Dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego 1 sierpnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 954

Panienska znająca maszynę i stenografię, szuka jakiegokolwiek bądź posady biurowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 058

Panienska do cerowania i sporządzania bielizny poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 056

Stebnerka rutynowana poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 47 036

Inwalida wojenny, pielęgniarz, poszukuje posady najchętniej u samotnego pana lub u Sióstr. — Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym. Poznań, Fredry 7, pokój 47, telefon 39-97, zdw 47 223/a

Posługaczka poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 893

Kupiec po 9-letni prowadzeniu własnego sklepu żelaza porcelany i szkła poszukuje odpowiedniego stanowiska, reflektuje również na podwyższenie do kier. auta. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 46 892

Szukam posady od zaraz do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 914

Szukam posady do restauracji od zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 913

Dobry posady z gotowaniem szuka rzeźnia, zaufana osoba. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 945

Pracznica poszukuje prania i prasowania twardej bielizny. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 942

Służąca do wszelkiej prac z całokształt gotowaniem lub za pokojówkę poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 832

Elewka z szkołą gospodarstwa wiejskiego szuka posady w majątku zaraz lub później. Zna gotowanie, pieczenie, zabrawianie, chów drobiu, warzywnictwo i pszczeniectwo. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 47 106

Poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 140

Służąca poszukuje posady do wszelkich prac domowych, najchętniej do dzieci. Zgłoszenia Kurjer Pozn. rw 2 286

Sierota uczciwa, kochająca dzieci poszukuje posady z gotowaniem 1. 8. Oferty Kurjer Pozn. zdw 47 123

Młody emeryt kolejowy szuka jakiegokolwiek pracy za pożyczkę. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 779

Dziewczyna pracowita, uczciwa z gotowaniem, szuka posady do lepszemu domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 843

Panienska inteligentna poszukuje posady do prowadzenia domu u samotnej osoby. Miejsce obojętne. — Oferty Kurjer Poznański zdw 46 722

Dziewczyna czysta, uczciwa, pracowita, do wszystkiego, cokolwiek szyciem, chce przyjąć posadę od 1 sierpnia. Łaskawe zgłoszenia proszę do Kurjera Pozn. zdw 46 734

Gospodyni kucharka szuka posady w cukierni, w restauracji lub kasynie. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 46 949

Szofer z wieloletnią praktyką, obeznan z wszelkimi typami, wykonuje reparacje samochodowe, w posiadaniu bardzo dobrych świadectw, uczony ślusarz maszynowy, lat 36, kawaler, poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 411

Asystent aptekarski poszukuje zastępstwa ewentl. stałego na kilka dni tygodniowo. Oferty Kurjer Pozn. dw 619

Poszukuje ucznia ma'arskiego. Edm Markiewicz, Kostrzyn. Zdw 46 897/8

Posługaczka do wszystkiego. Pl. Wolności 17, m. 39. Zdw 47 405

Czeladnik rzeźnicki, który zna masarnię potrzebny zaraz. Zgłoszenia Pologa, Staszew. n 4 853

Ucznia inteligentnego tylko z prowincji przyjmie. Zakład fotograficzny Markiewicz, Poznań, 27. Grudnia 7. Zdw 47 562

Samodzielną bufetową do prowadzenia śniadalni potrzebna od 15. 8. Zgłoszenia z podaniem pensji, przy wolnym utrzymaniu i odpisami świadectw, Kaucja wymagana. Kurjer Poznański nw 4 869

Dziewczyna młodsza do posługi, praniem — przed południem potrzebna — Adres Kurjer Pozn. zdw 47 521

Uczeń potrzebny zaraz. Zgłoszenia przyjmuje Edmund Moczek, towary kolonialno-delikatesowe, Leszno, Dworcowa 48, nw 4868

Nauczycielka wychowawczyni, z pozwoleniem, skromnych wymagań, potrzebna na wieś od września do 7 i 9 letnich chłopców. Zyciora, odpisy świadectw, wymagania do Kurjera Poznańskiego zdw 46 661

Wspólnika (czki) do sprzedaży owoców na Pom. z kaucją 300-500 zł poszukuje Nowak, Bojanowo, Dworcowa 119. Zdw 46 963

Kilka parkietówek jeszcze potrzebne do dancingu. Restauracja „Atlant”, Stary Rynek 80/81, zdw 47 514

Chcesz otrzymać posadę? Naucz się pisać na maszynie „Remington”. Zapisy codziennie w firmie Block-Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I. piętro. Pw 5709-30.91

Żelazniaka starszego dobrze poleconego poszukuje zaraz. Odpisy świadectw i zgłoszenia z podaniem warunków przy wolnym utrzymaniu upraszam do Kurjera Poznańskiego dw 759

Apteka małomiastka poszukuje magistra lub magistrową z roczną praktyką ze znajomością, kompletną języka niemieckiego od 1. 10. 31. Oferty z podaniem warunków przy wolnym utrzymaniu upraszam do Kurjera Pozn. dw 756

Bony nauczycielki poszukuje się od 15. z dobrą praktyką dla dwójki dzieci. Odpisy świadectw z podaniem pensji Kurjer Poznański zdw 47 629

Posługaczka bez spania do wszystkiego. Kwiatowa 6 mieszk. 9, zdw 47 642

Młodsza panienska do pracy domowej zaraz na cały dzień. Wielka 14, II. mieszk. 7, zdw 47 453

Służąca od zaraz. Lehnert, Za Branką 5a, zdw 47 674

Aptekarkę poznam. Cel matrymonialny. Jestem materialnie niezależna. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 673

Dziewczyna samodzielną z gotowaniem praniem i cerowaniem może się zgłosić od 7-8. ul. Wielka 15, mieszk. 15, zdw 47 671

Pokoik za posługę oddam. Matejki 46, m. 10, zdw 47 679

Poszukuje inwalidy z koncepcją na wyzrost wódek. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 47 622

Uczeń z ukończoną szkołą handlową może się zgłosić do sklepu żelaza Jan Deierling Szkolna 3, Pw 58 23-30.109

Dziewczyna do wszystkiego z szyciem. Zgłoszenia niedziela od 10-14. Markiewicz, Zórawia 11, jw 1168

51000

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe. OGŁOSZENIA

przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla najszerszych warstw, znajdują w nim najodpowiedniejszy organ. Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu św. Marcin 70.

Córka urzędniczka kolejowego z ukończoną Miejską Szkołą Handlową z ładnym charakterem pisma poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 487

Ogrodnik strzelec poszukuje posady od 1 lub 15. 8. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 46 558

Gospośia kucharka w średnim wieku z doświadczeniem długoletnimi świadectwami poszukuje posady u kieszda lub u samotnego pana od zaraz. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 46 650

Majster drenarski poszukuje pracy. Baliszewski, Skape, poczta Chelmska. Zdw 46 660

Czeladnik stolarski poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdw 46 858

Stolarz z własnymi narzędziami poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 860

Posługi poszukuje sumienna dziewczyna po lub przed południem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 885

Pracznica poszukuje prania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 879

500 złotych dam jeżeli otrzymam wskazaną mi posadę żon urzęd. gospod. Osoby które wiedzą o wakującej wżgl. w przyszłości wolnej posadzie zechcą podać swój adres do Kurjera Pozn. zdw 46 905

Ekspedjentka z branży bielizny z dobrym poleceniem szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 46 899

Kucharka poszukuje posady zaraz lub od 15 sierpnia z dobrym gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 173

Służąca przyjmie posadę od 1. 7. lub później. Zgłoszenia do Kurjera pod dw 3 935

23 WOLNE MIEJSCA

Uczennice do krawieczyny na 1/2 i 1 rok potrzebne. Nauka kroju parysk. i wiedeńskiego. „Salon” Mód, ul. 27. Grudnia 4, zdw 47 592

Ogrodnik kawaler pracowity, uczywy z dłuższą praktyką, samodzielny, do małego handlowego ogrodnictwa. Odpis świadectw i pretensje do Oredownika zd 35 426

10 zł dziennie Poważne Przedsiębiorstwo Przemysłu Krajowego poszukuje Pań i Panów do lekkiej piśmiennej pracy domowej. Gdynia Port, skrzynka pocztowa 4, dw 3 936

Gospodyni - kucharka znająca się na dobrej kuchni, wszelkich zaprawach i drobiu, potrzebna 1. 7. r. b. do większego dworu. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem pretensji do Kurjera Poznańskiego pod dw 3975

Energiczni wymowni zarobia 2000 złotych miesięcznie miłą pracą handlową Laboratorium „Iduna” Wydział I, Łódź 6, nw 11 010

Sześć lat całkowite utrzymywanie otrzyma każdy za trzechmiesięczną przysgodną pracę akwizycyjną. Oferty zyciorys „Par”. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 55.497. Pw 5 425-55.497

Apteka we Wielkopolsce poszukuje od 1. 9. rb. magistra farmacji (żeńską silę) z roczną lub dłuższą praktyką. Zgłoszenia z podaniem bliźszych warunków do Kurjera Poznańskiego pod dw 687

Dzielnego dobrze się prezentującego sprzedawcę w dziale radiowym i elektrycznym do obsługi klientów na terenie Poznania i okolicy, na dobrą prowizję poszukuje poważne przedsiębiorstwo. Zgłoszenia pisemne z podaniem wieku, miejscem poprzedniego zatrudnienia i fotografią, którą się zwraca, do Kurjera Poznańskiego pod dw 3 782

Chłopiec do sprzedaży papierosów w lokalu potrzebny. Gwarancja 50 złotych wymagana. Restauracja Wodna 20, zdw 47 529

Bony freblanki poszukuję od 1 września z długoletnią praktyką, energiczną do trzech chłopców wieku około 5 do 8 lat. Zgłoszenia z odpisami świadectw z podaniem pensji skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 46 900

Marszantki pierwszorzedne potrzebne. Oferty Kurjer Poznański zdw 47 051

Freblanki wychowawczyni poszukuję od 1. 9 do dzieci od 2-7 lat, religijnej, muzykalnej. Listowne zgłoszenia Mokosiewicza, Kaczyna, p. Pobiedziska. Dołączyć świadectwa, zdw 46 500

Dwie uczennice z lepszych rodzin do stroju zaraz potrzebna. Ul. Wielka 18, skład, zdw 47 033

Parkietówki wpracowane potrzebne zaraz. — Jazz Palais, Solacka 1, zdw 47 416

Ucznia przyjmie Warsztat mechaniczny. Górna Wilda 19, zdw 47 427

Kroju i szycia wyuczam w 2-ch miesiącach, także wieczorami. Wąly Król, Jadwigi 3 a, parter, lewo, zdw 47 423

Dziewczyna młodsza do dzieci może się zaraz zgłosić. Waska 6 m. 2 zdw 47 417

Modelki młodej, zgrabnej, poszukuje artysta malarz. Adres wskaże „Par” Aleje Marcinkowskiego 11, Pw 5812-56.114

Filet wyuczam; kurs 10 złotych. Pół-wiejska 10, m. 28, zdw 47 550

Służąca do wszystkiego, prac ogrodowych potrzebna zaraz. Św. Marcin 62 Stürmer, zdw 47 573

Zaraz znajdziesz łatwy zarobek 10 złotych dziennie. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 47 569

Dziewczę do lekkich prac. Wojciechowska, Długa 18, front, zdw 47 564

Posługaczka młodsza, Pierśniewska, Ogrodowa 2, rw 2289

Kontroler potrzebny. Zabezpieczenie 500 zł. — Oferty Kurjer Poznański zdw 47 625

Do drogerzysty w Poznaniu potrzebna drogerzystka dyplomowana lub uczennica ze szkołą wydziałową lub miejską szkołą handlową. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 47 530

Humor zagraniczny

„Madeleine” Hormone nowy aparat prof. Spuhla prócz innych najnowszych metod pielęgnowania urody kobiecej, stosuje pierwszorzędny Gabinet Pacjonalnej Kosmetyki „Madeleine” drowej Magdaleny Poznańskiej Usuwanie zmarszczek i wszelkich wad cery. Doradne upiększenia. Barwienie włosów. Trwałe przyciemnienie brwi. Manucure. Tamże doskonałe kremy płyny kosmetyczne pudry „Madeleine” z fachową bezpłatną poradą Ratajszka 29, telefon 52 37, zdw 94 811

Otrzymałem list anonimowy...
???
Zgadnij od kogo?... (Matin, Paryż). S. F.

„Madeleine” Hormone nowy aparat prof. Spuhla prócz innych najnowszych metod pielęgnowania urody kobiecej, stosuje pierwszorzędny Gabinet Pacjonalnej Kosmetyki „Madeleine” drowej Magdaleny Poznańskiej Usuwanie zmarszczek i wszelkich wad cery. Doradne upiększenia. Barwienie włosów. Trwałe przyciemnienie brwi. Manucure. Tamże doskonałe kremy płyny kosmetyczne pudry „Madeleine” z fachową bezpłatną poradą Ratajszka 29, telefon 52 37, zdw 94 811

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Marjanna”.

Aurora: „Walki ze zwierzętami i czarną maską”.

Colosseum: „Wyspa zatopionych serc”.

Corso: „Małżeństwo na złość” oraz „Fenomenalny silacz”.

Edison: „Most Świętego Ludwika z Rey”.

Harfa: „Niewolnica Demona”.

Metropolis: „Największa namiętność” oraz rewja p. t. „Księżyc — w pełni, Lato — w pełni”!

Odeon: „Małżeństwo”.

Renaissance: Widmo Louvru.

Słońce: „Lokomotywa 2329”.

Tecza: Królewska tancerka.

Wilsona: „Intrygant”.

DIAWIA NANA RATUNKU!

1 dolara za każdą żywą pluskwę znaną po przeprowadzeniu dezynfekcji preparatem „Fumigatore Cimex” sownaniu się do sposobów użycia wypłacimy natychmiast. „Fumigatore Cimex” jest świecą dezynfekcyjną tępiącą radykalnie w ciągu 5 godz. wszelkie insekty, (pluskwy, wszy, mole, karaluchy) i mikroby chorobotwórcze po wypadkach chorób.

Zakłady Chemiczne - Dezynfekcyjne „SALVATOR” Katowice, ul. Teatralna 10, Tel. 29-01. Tw 1521

Do nabycia we wszystkich aptekach i drogerji. Biuro dezynfekcyjne w Poznaniu: Roman Kurczewski, Chelmońskiego 9, tel. 71-14. Ponadto we wszystkich większych ośrodkach biura dezynfekcyjne p.f. „Fumigatore Cimex”.

Przedpłata na sierpień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł 4,50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5,01 kwartalnie zł 15,03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9,00, w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru, z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 240 gr. od 1-lamowego milim. 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania wieczornego do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tluste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 240 gr. od 1-lamowego milim. 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania wieczornego do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tluste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 240 gr. od 1-lamowego milim. 150 gr. przed wiadomościami potocznymi 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania wieczornego do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tluste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.